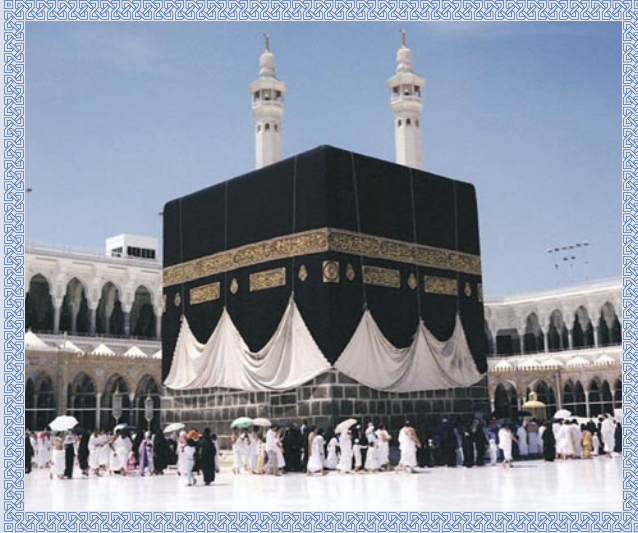

A zárándoklat

Iszlám Egyház Fordító Iroda

Budapest, 2005/1426

A zárandoklat

Islám Egyház Fordító Iroda
Budapest, 2005/1426

A könyv alapjául szolgáló átfogó szakdolgozatot írta
Hussain Imteaz

Vallásilag lektorálta és kiegészítette
Dr. Adel Ahmed Alsabahi

Anyanyelvi lektor
Czink Ibolya Beatrix
Tóth Krisztina

A szöveget szerkesztette
Komáromi Zsombor

Tördelés, tipográfia
Komáromi Zsombor

Kiadó

© Iszlám Egyház Fordító Iroda Budapest, 2005 / 1426

© Minden jog fenntartva

A kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül sem a teljes mű,
sem annak része semmiféle formában (fotókópia, mikrofilm
vagy más adathordozó) nem sokszorosítható,
illetve semmilyen adatfeldolgozó rendszerben nem tárolható.

ISBN 963 86892 2 6

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ.....	7
A SZERTARTÁSOK KÖTELEZETTSÉGEINEK FOKOZATAI.....	10
A ZARÁNDOKLAT (AL-HADDZS) ÉS AZ UMRA.....	11
A zarándoklat fajtái	13
1. Az umrával egybevont zarándoklat (<i>haddzs al-kirán</i>).....	13
2. Umrától különválasztott zarándoklat (<i>haddzs at-tamattu</i>).....	14
3. Umra nélküli zarándoklat (<i>haddzs al-ifrád</i>).....	16
Kötelező-e az umra elvégzése?	16
A zarándoklat mint kötelesség, rendelete az iszlámban	18
A zarándoklat kötelezővé tételének időpontja.....	20
A ZARÁNDOKLAT TÖRTÉNETI ELŐZMÉNYEI.....	23
Mekka és a Káaba rövid története.....	23
Ábrahám ءلہ története és a Káaba építése.....	25
Mekka és a zarándoklat Mohammed ﷺ eljövetele előtt.....	31
A Próféta ﷺ búcsúzarándoklata (<i>haddzsatul-vadá</i>).....	33
A ZARÁNDOKLAT JUTALMA, CÉLJAI ÉS FELTÉTELEI.....	39
A zarándoklat érdemei.....	39
A zarándoklat céljai.....	40
A zarándoklat illemei, és az elvégzése előtti teendők.....	44
A zarándoklat elvégzésének feltételei (<i>surút al-haddzs</i>).....	46
Helyettesítés a zarándoklaton.....	49
A zarándoklat mielőbbi elvégzésének kérdése.....	50
A ZARÁNDOKLAT IDŐBELI ÉS HELYSZÍNI HATÁRAI.....	52
A haddzs és az ihrám időbeli határai.....	52
A haddzs, illetve az ihrám helyszíni határai.....	53

A ZARÁNDOKLAT PILLÉREI ÉS KÖTELEZETTSÉGEI	57
A zarándoklat pillérei (arkán al-haddzs).....	57
A zarándoklat szükséges kötelezettségei (vádzsib).....	58
A ZARÁNDOKLAT SZERTARTÁSAI (MANÁSZIK AL-HADDZS)	59
Az ihrám (al-ihrám).....	60
A feltételszabás (al-istirát).....	61
Az ihrámban rejlő bölcsesség.....	61
Az ihrám szükséges kötelezettségei (vádzsibát al-ihrám).....	62
Az ihrám felvételének szunna szerinti követelményei.....	62
Az ihrám tilalmai (mahzúrát al-ihrám).....	64
Mi vonatkozik arra, aki nem tartja be az ihrám tilalmait?.....	68
Válaszolni a hívásra (at-telbija).....	69
A telbija definíciója.....	69
A telbija előírása (Hukm at-telbija).....	70
A Káaba körbejárása (at-taváf bil-bejt).....	71
A taváf definíciója.....	71
A zarándoklati körbejárás előírása (Hukm taváf al-ifáda).....	72
A körbejárás köreinek száma (Adad asvát at-taváf).....	73
A körbejárás fajtái, elvégzésük időpontjai, illemei.....	73
A körbejárás elvégzésének feltételei (surút at-taváf).....	75
A körbejárás szunna szerinti előírásai (szunan at-taváf).....	76
A taváf illemei.....	80
A körbejárás alatt nem kedvelt cselekedetek.....	80
A Szafá és a Marva között járás (szaíj).....	81
A szaíj értelme.....	81
A szaíj szükségességének bizonyítéka.....	82
A szaíj eredete.....	83
A szaíj előírása (hukm asz-szaíj).....	84
A szaíj teljesítésének feltételei.....	85
A szaíj szunna szerint ajánlott cselekedetei.....	85
A Szafá és a Marva között járás nem kedvelt cselekedetei.....	88

Az itatás napja (jaum at-tarvija).....	88
Megállás az Arafa völgyében (al-vukúf bi-Arafa).....	89
<i>A vukúf előírtságának bizonyítéka</i>	90
<i>Az Arafa völgyében való állás (vukúf) feltételei</i>	92
<i>Előírás azoknak, akik lekésik a vukúf idejét</i>	93
<i>Az Arafa völgyében való állásra való képesség</i>	93
<i>A vukúf szükséges kötelezettségei (vádzsib)</i>	94
<i>A vukúf ajánlott (szunna) cselekedetei</i>	94
<i>Az Arafából való kivonulás</i>	96
Éjszakázás Muzdalifában (al-mabít bi-Muzdalifa).....	97
<i>A Muzdalifában töltött éjszaka jelentése, illetve értelme</i>	97
<i>Muzdalifa melyik részén kell eltölteni az éjszakát?</i>	98
<i>Ki mentesül a Muzdalifában való éjszaka eltöltése alól?</i>	98
<i>Muzdalifában az éjszaka eltöltésének ideje</i>	99
<i>A Muzdalifa előírása</i>	99
<i>Muzdalifa éjszakájának szunna szerinti előírásai</i>	99
<i>A Muzdalifában való megállás előírásának bölcsessége</i>	100
<i>Az áldozás napjának (dzulhiddzsa 10-én) teendői</i>	101
A kavicsok dobása (ramij al-dzsamarát).....	102
<i>A kavicsok dobásának jelentése és eredete</i>	102
<i>A kavicsdobás kötelezettségének bizonyítéka</i>	103
<i>A dobás (ar-ramí) elvégzésének módja és száma</i>	104
<i>Kavicsdobás az Akaba kavicsdobó helynél</i>	106
<i>A dobás (ramí) elvégzésének időpontja</i>	108
<i>A kavicsdobás (ramí) elvégzésének feltételei</i>	109
<i>A kavicsdobás elvégzésének szunna szerinti előírásai</i>	110
<i>A kavicsdobást végző helyettesítésének előírása</i>	111
Az áldozati állat (al-hadijj).....	112
<i>A hadiij jelentése</i>	112
<i>Az áldozás fajtái (anvúa al-hadijj)</i>	112
<i>Az áldozati állatok levágásának ideje és helye</i>	114
<i>Az áldozati állat levágásának helyes módszere</i>	115

<i>Az áldozás helye az áldozat napja teendői sorrendjében</i>	115
<i>Az áldozati állat levágásának feltételei</i>	116
A haj leborotválása vagy rövidre vágása	116
<i>A halk és a takszír jelentése és annak előírása</i>	116
<i>A haj leborotválásának ideje és helyszíne</i>	118
A zarándoklati körbejárás (taváf al-ifáda)	118
A tasrík éjszakáinak eltöltése Mínában	120
<i>A mínai éjszakázás rendelete és bölcsessége</i>	120
<i>Az éjszakák Mínában való eltöltésének értelme</i>	120
A ZARÁNDOKLAT ELVÉGZÉSÉNEK ÖSSZEFOGLALÁSA	122
Mit tegyünk az utazás előtt?	122
Mit tegyünk az utazás alatt?	123
Mit tegyünk a míkátnál?	123
Mit tegyünk miután megérkeztünk a Káábához?	124
Az itatás napjának teendői (Dzulhiddzsa 8.)	128
Arafa napjának teendői (Dzulhiddzsa 9.)	128
Az áldozás napjának teendői (Dzulhiddzsa 10.)	130
A tasrik napnainak teendői (Dzulhiddzsa 11-13.)	132
Hazatérés	133
A NŐK ZARÁNDOKLATÁNAK FONTOSABB KÉRDÉSEI	135
A PRÓFÉTA ﷺ MECSETÉNEK MEGLÁTOGATÁSA	137
Medína város rövid története	137
A Próféta ﷺ mecsetének látogatásának előírása	138
A Próféta ﷺ mecsete látogatásának illemei	140
A HADDZS HÁROM FAJTÁJÁNAK ÖSSZEFOGLALÓ TÁBLÁZATA	143
FORRÁSOK	146

BEVEZETŐ

Bizony, a dicsőség Allahot illeti. Neki adunk hálát, az Ő segítségét és megbocsátását kérjük. Allahnál keresünk menedéket a saját lelkünk gonoszától és a bűnös cselekedeteinktől. Akit Allah az igaz útra vezet, azt senki nem vezetheti tévútra. Akit pedig Ő tévelygésbe küld, azt nem vezetheti senki. Tanúsítom, hogy nincs más jogosan imádható isten, kivéve Allah, és Mohammed ﷺ az Ő szolgája és küldötte.

Az iszlám útján életünk célja az Isten akaratának alávetett engedelmesség, amivel saját boldogulásunkat is szolgálva, az Ő tetszését kívánjuk elérni. Istenszolgálatunk oszlopai közé tartozik a zarándoklat, amelyet élete során minden olyan muszlimnak legalább egyszer el kell végeznie, akinek ez módjában áll.

A zarándoklat, a haddzs teljesítése egyszerre jelent komoly kihívást és nehézséget, valamint olyan mélyreható és felemelő élményt is, ami képes gyökeresen megváltoztatni életünket. Az elvégzett zarándoklat halálunkig meghatározó emlék marad, amely kihat halálunk utáni életünkre is. Éppen ezért rendkívüli jelentősége van annak, hogy megfelelően fel tudjunk készülni erre a tetet-lelket próbára tevő eseményre.

Általános tapasztalatok szerint a zarándoklatok kétharmadát első alkalommal nem sikerül hiba nélkül elvégezni. Ha ez a hiba a zarándoklat valamelyik pillérével kapcsolatos, erőfeszítésünk hiábavaló, a zarándoklat érvénytelenné válik.

A hibák elsődleges oka azoknak a megfelelő ismereteknek a hiányából ered, hogy mikor, hol és pontosan milyen tennivalóink vannak a különböző szertartásokon.

Könyvünk elsődleges célja, hogy a Mekkába induló testvéreinket megismertessük a zarándoklat pontos menetével, annak érdekében, hogy igyekezetük sikeres legyen. E mellett azonban – Isten segítségét kérve – részletesen be szeretnénk mutatni vallásunk ötödik pillérét, amely a legösszetettebb és leghosszabb istenszolgálat. Lényegesnek érezzük, hogy az ismeretek által nyert tudás eloszlassa testvéreink aggályait, és segítsen abban, hogy a szertartások bonyolultságát vagy nehézségét ne értékeljék túl.

Amellett, hogy a zarándoklat elvégzésének menetét részletesen be szeretnénk mutatni, rendkívül fontos számunkra a hitelesség, hogy könyvünk megfeleljen a Koránban, a prófétai hagyományokban és a hiteles muszlim vallástudósok műveiben leírtaknak.

A könyvben a témakörhöz kapcsolódó fogalmak, fohászok és Korán-áják fonetikus átírását is megadtuk, hogy ezzel is segítsük arabul nem, vagy csak kevésbé tudó testvéreinket, azok megtanulásában.

Az áttekinthetőség kedvéért a szöveg fejezetekre és alfejezetekre oszlik.

Az első fejezet a zarándoklat (al-haddzs) három nagyobb fajtáját mutatja be, kitérve a kisebb zarándoklat (al-umra) jelentőségére és fontosságára.

A második fejezet részletesen tárgyalja a Káaba és Meka történetét, a zarándoklat történelmi és vallási hátterét, és a Próféta ﷺ búcsúzarándoklatát.

A harmadik fejezet bemutatja a zarándoklat elvégzésének céljait és feltételeit, illetve az ezzel kapcsolatban felmerülő legfontosabb kérdéseket tárgyalja.

A negyedik fejezet a zarándoklat időpontjait és helyszíni határait ismerteti.

Az ötödik fejezetben olvashatunk arról, hogy mik a zarándoklat pillérei és kötelezettségei.

A hatodik fejezet részletesen tartalmazza a zarándoklat összes szertartását, azok vallási előírásait, elvégzésük helyszíneit és folyamatát.

A hetedik fejezet röviden, pontokba foglalva összegzi a zarándoklat alatti teendőket. Ez a fejezet önmagában is használható azok számára, akik szeretnék megismerni a zarándoklat teendőit, kötelezettségeit.

A nyolcadik fejezet a nők zarándoklatátának sajátosságait mutatja be.

A tizedik – utolsó – fejezetben pedig a Próféta ﷺ mecsetének látogatásáról esik szó, amely ugyan nem a zarándoklat része, de ajánlott minden muszlim számára.

A SZERTARTÁSOK KÖTELEZETTSÉGEINEK FOKOZATAI

Maga a zarándoklat számos szertartásból áll, amelyeknek fontos pillérei, kötelezőségei, szunnái, feltételei és illemei vannak. Ezek megértése, értelmezése meglehetősen sok időt és energiát vesz igénybe. Igyekeztünk a zarándoklati szertartások, illetve azok részeinek fontosságát is pontosan megadni. Ezek különböző megítélés alá esnek, amelyek a következők:

- Előírt kötelezettség, pillér (fard): olyan kötelezően végrehajtandó cselekedet, melynek elmulasztása érvénytelenné teszi az egész szertartást, akkor is ha szándékosan, akkor is ha feledékenységéből történt. Nem lehet megváltani áldozattal, hanem meg kell ismételni magát a szertartást.
- Szükséges kötelezettség (vázzsib): olyan fontos cselekedet, amelynek elmulasztása érvényteleníti a szertartást, de kiváltható áldozattal (állat levágása, szegények etetése vagy böjtölés), és ez esetben az adott szertartást nem kell megismételni. Ha a mulasztás szándékos (nem az illetőn kívül álló okból történt) nem lehet megváltani.
- Szunna: olyan cselekedet, amelynek elvégzése ugyan nem kötelező, vagyis elmulasztása esetén nem kell azt kiváltani valamilyen más cselekedettel vagy áldozattal, de elvégzése erősen ajánlott.
- Nem kedvelt cselekedet (makrúh): olyan cselekedet, amelyek ugyan nem érvényteleníti az adott szertartást, de megtétele jelentősen csökkentheti annak hasznát, illetve az érte Istentől kapott jutalmat.
- Feltétel (sart): olyan követelmény, amelynek teljesítése nélkül érvénytelen az adott cselekedet.

A ZARÁNDOKLAT (AL-HADDZS) ÉS AZ UMRA

A zarándoklat (al-haddzs) az iszlám egyik pillére. Elvégzése minden olyan felnőtt muszlim férfi és nő számára kötelező legalább életében egyszer, aki anyagilag, testileg és szellemileg képes ezt megtenni. Ahogy a Koránban Allah mondja:

Az emberek kötelessége Allahhal szemben a Házhoz történő zarándoklat, [de csak] annak, aki utat (módot) talál rá¹. Ám aki tagadja [az maga látja kárát]. Allahnak nincs szüksége a teremtményekre. (Imrán nemzetsége 3:97)

Ezt igazolja a következő hiteles (szahíh) hadisz is, amelyet Abdullah Ibn Umar mondott, szólván: „Hallottam a Próféta^ﷺ azt mondani: »Az iszlám öt dologra épül: a tanúságtétel (sa-háda), vagyis hogy nincs más Isten kivéve Allah, és Moham-med az Ő küldötte; az ima helyes elvégzése (ikámat asz-szalá); a zaká kifizetése; a zarándoklat elvégzése (haddzs al-bejt) és a ramadán böjtölése (szijám ramadán)².«

Fontos megértenünk, hogy több fajta zarándoklat is van, ezeket később Isten segítségével részletesen is magyarázzuk. A zarándoklat egyes fajtái két nagyobb részből tevődnek össze:

1. **A zarándoklat (haddzs), amelynek jelentése:** Mekka meglátogatása istenszolgalat céljából, amelynek során ih-rám állapotban a következő szertartásokat végezzük el: a Káaba körbejárása (taváf), a Szafá és a Marva között járás (szajj), az Arafa völgyében történő állás, éjszakázás Muzdalifa völgyében, a kavicsok dobása Mínában, stb.

1. Vagyis: egészséges, van pénze, és biztonságos az út.

2. Szahíh Bukhári

2. **Az umra, melynek jelentése:** Mekka meglátogatása isten-szolgálat céljából, amelynek során ihram állapotban a következő szertartásokat végezzük el: a Káaba körbejárása, a Szafá és a Marva között járás, illetve a haj lebo-rotválása vagy rövidre vágása.

Az umra végezhető önmagában is, ezért nevezhető kisebb zarándoklatnak. Ha csak az umrát önmagában szeretnénk elvégezni, akkor nem vagyunk időszakhoz kötve, bármikor megtehetjük, de vannak hónapok (ramadán, savvál, dzulkada, és dzulhiddza, vagyis a hidzsri év 9-12 hónapjai), amikor ajánlottabb a teljesítése. Muszlim hiteles (szahíh) gyűjteményében szerepel: „Ibn Abbász mondta: »Hallottam a Prófétát ﷺ azt mondani egy nőnek: 'Ha eljön ramadán, végezd el az umrát, mivel ramadánban az umra annyit ér, mint egy zarándoklat (haddzs).'«”. Bukahri hiteles (szahíh) gyűjteményében szerepel: „Ibn Abbász mondta: »Hallottam a Prófétát ﷺ azt mondani Um Szinan al-Aanszáriának: 'Egy umra ramadánban olyan mint egy zarándoklat velem'«”.

Egyes muszlimok azt hiszik, hogy ha a ramadánban végzik el az umrát, akkor teljesítették a haddzsot. A valóságban azonban a ramadánban végzet umrának csak a jutalma annyi mint a haddzsnak, de nem helyettesíti azt, hiszen a zarándoklat az iszlám pillére, amit életében egyszer minden muszlimnak el kell végeznie.

Az, hogy az umra önmagában is fontos szertartás, jól látszik abból, hogy a Koránban a legtöbbször a haddzsral együtt kerül említésre.

Bizony, a Szafá és a Marva Allah [zarándok]helyei közé tartoznak. Ezért aki elzarándokol a Házhoz vagy elvégzi az umrát, azt nem terheli vétek, ha teljesíti a kettő közötti járást. Ha valaki ön-

ként tesz jót, [tudja meg, hogy] Allah bizony a Felettébb Hálás,³
a Mindent tudó. (A tehén 2:158)

Végezzétek el a zarándoklatot és az umrát Allahért!
(A tehén 2:196)

A zarándoklat fajtái

A zarándoklatnak három fajtája van, vagyis három különböző módon lehet elvégezni a haddzsot. Ezek lehetnek:

1. umrával egybevont zarándoklat (haddzs al-kirán)
2. umrától elválasztott zarándoklat (haddzs at-tamattu)
3. umra nélküli zarándoklat (haddzs al-ifrád)

1. Az umrával egybevont zarándoklat (haddzs al-kirán)

Az umrával egybevont zarándoklat elvégzése az ihrám állapotának megszakítása nélkül egy szándékkal történik. Azt a zarándokot, aki a zarándoklat teljesítésének e fajtáját választja, kárinnak nevezik.

A kárin a zarándoklat hónapjaiban⁴, a míkátnál⁵, az umra és a haddzs elvégzésének szándékával lép az ihrám⁶ állapotá-

-
3. A Hálás Allah egyik neve. Ő bőkezűen jutalmazza a legkisebb jótettet is.
 4. A teljes savvál, és dzulkada hónap, és dzulhiddzsa havának első tíz napja
 5. Míkátok: azok a helyek, amelynél be kell lépni az ihrám állapotába, mindazoknak, akik az umra vagy zarándoklat elvégzése céljából utaznak Mekkába. Azok számára viszont, akik Mekka területén laknak, az ihrám kinyilvánítása azon a helyen történhet, ahol éppen tartózkodnak.
 6. Az ihrámról lásd bővebben „Az ihrám” című fejezetet.

ba, azt mondva: „lebbejk bihaddzs va umra”, amely azt jelenti: itt vagyok umrát és haddzsot végezni. Az ihrám állapotát megtartja egészen a zarándoklat végéig, tehát dzulhiddzsa hónap 10-ig, az áldozat napjáig (ja’um an-nahr).

Az umrával egybevont zarándoklat (haddzs al-kirán) szándéka később is kinyilvánítható. Ha valaki például eredetileg az umra teljesítésének szándékával veszi fel az ihrámot, majd még mielőtt elkezdené a körbejárást (taváf), kinyilvánítja a zarándoklat elvégzésének szándékát is, akkor umrája innen-től haddzs al-kiránnak számít.

Az umrával egybevont zarándoklat elég jelentős terhet ró azokra a zarándokokra, akik viszonylag korán (savvál vagy dzulka-da hónapban) érkeznek Mekkába. Ilyenkor ugyanis az umra és a többi zarándoklati szertartás között több hét, akár két hónap is eltelhet, és a zarándokra ez idő alatt végig érvényesek az ihrám által magára vállalt kötelezettségek.

Az áldozati állat levágása szükséges kötelezettség (vadásib) a kárin számára, mivel így egy utazás alatt végzi el a haddzsot és az umrát, anélkül, hogy hazatérne a kettő között.

Azoknak a zarándokoknak, akik magukkal viszik az áldozati állatot, umrával egybevont zarándoklatot kell végezniük. Aki az áldozati állatot nem viszi magával, annak a szunna szerint ajánlatosabb umrától különválasztott zarándoklatot végezni (haddzs at-tamattu).

2. Umrától különválasztott zarándoklat (haddzs at-tamattu)

Az umrától különválasztott zarándoklat elvégzése két külön szándék kinyilvánításával történik. Aki ezt a zarándoklatot választja, azt mutamattinak hívják.

A mutamatti a zarándoklat hónapjaiban a míkátnál az umra elvégzésének szándékával lép be az ihrám állapotába, azt mondva: „lebbejk umra” ami azt jelenti: itt vagyok umrát végez-

ni. Ez az első szándék (nijja) kinyilvánítása. Az umrát el kell végeznie a zarándoklat napjainak kezdete⁷ előtt.

A mutamatti elvégzi az umra körbejárását (taváf al-umra), a Szafá és a Marva között járást (szaij), és a leborotválás helyett inkább vágjon le a hajából. Lényeges, hogy ezt követően az ihrám ruha levetésével kilépjen annak állapotából, amivel az ihrám állapot alatti összes tilalom megszűnik a mutamatti számára. Az ihrám újbóli felvételéhez a mutamattinak már nem kell ismét a Míkáthoz utaznia. Amikor elérkezik a teljesített umra évében dzulhiddzsa hónap 8. napja a mutamatti Mekkában vagy annak közelében ismét felölti az ihrámot, és kinyilvánítja a haddzs elvégzésének szándékát (nijja), azt mondva: „lebbejke haddzs”, ami azt jelenti: itt vagyok haddzsot végezni. Ez a második szándék kinyilvánítása, amely után elvégzi a hátralévő szertartásokat.

Az áldozati állat levágása szükséges kötelezettség (vadászib) a mutamatti számára is, mivel így egy utazás alatt végzi el a haddzsot és az umrát is, anélkül, hogy hazatérne a kettő között.

Ha azonban biztonságban vagytok, akkor, aki elvégzi az umrát [és az ihrám tilalmai alól való mentesülést élvezi] a zarándoklat kezdetéig, annak, lehetőség szerint áldozati állatot kell (köszönetként) levágnia. (A tehén 2:196)

A Próféta ﷺ is ezt a fajta zarándoklatot írta elő azok számára, akik nem vitték magukkal az áldozati állatot, mert könnyebb, mint a másik kettő. Ezzel helyesbítette is azt a hibás szokást, amely a dzsáhilijja korában elterjedt, hogy tilosnak, illetve az egyik főbűnnek számított az umra elvégzése a zarándoklat hó-

7. Dzulhiddzsa nyolcadik napja

napjaiban. Sőt, a Próféta ﷺ maga is azt mondta: „Ha előbb jutott volna eszembe az (a tamattu), akkor nem hoztam volna áldozati állatot.” (Ő maga is szívesebben végzett volna tamattut, de amiatt, hogy áldozati állatot vitt magával, haddzs al-kiránt kellett végeznie) (Dzsábir által mondott hadisz Bukhari szahíh gyűjteményében.)

3. Umra nélküli zarándoklat (haddzs al-ifrád)

Az umra nélküli zarándoklatot végzőket mufridnak nevezük. A mufrid a zarándoklat hónapjaiban a mikátnál csak a zarándoklat (haddzs) teljesítésének szándékával lép be az ihrám állapotába, azt mondva: „lebbejke haddzs”, ami azt jelenti: itt vagyok haddzsot végezni. Ezután a mufrid az ihrám állapotában marad az áldozat napjáig (ja'um an-nahr).

Az ifrádban nem szükséges kötelezettség (vádzsib) áldozati állatot vágni. Ez a fajta zarándoklat elsősorban azoknak ajánlható, akik Mekkában vagy valamelyik mikát területén laknak, hiszen ők az umrát bármikor el tudják végezni, nem kell emiatt oda utazniuk. A Koránban Allah azt mondja erről:

Ez az előírás (az állatáldozaté) csak arra vonatkozik, akinek a családja nem lakik a (mekkai) Tilalmas Mecset közelében. Legyetek istenfélők, és tudjátok meg, hogy Allah szigorú a büntetésben! (A tehén 2:196)

Kötelező-e az umra elvégzése?

A Korán és a szunna alapján egyértelmű, hogy maga a zarándoklat (haddzs) előírt kötelezettség (fard), vagyis kötelezettsége mindenkire egyaránt vonatkozik. A vallástudósok véleménye azonban eltér az umra kötelezőségét illetően. Van

aki azt mondja, hogy teljesítése ugyanannyira kötelező, mint a haddzs, és van, aki szükséges kötelezettségnek (vádzsib) vagy erős szunnának tekinti. A legtöbb tudós azt mondja, hogy az umra nem előírt kötelezettség (fard), hanem szükséges kötelezettség (vádzsib) vagy erős szunna. Ezen a véleményen vannak többek között Málík, Abú Hanífa, Abú Szaúr, As-Sábbi és Al-Fauzán is. A Koránban és hadiszokban a következőt olvashatjuk erről:

Végezzétek el a zarándoklatot és az umrát Allahért! (A tehén 2:196)

1. At-Tabarí következőképpen magyarázza a fent említett Korán áját: „Allah e szavának [Végezzétek el a zarándoklatot és az umrát Allahért!] az a magyarázata, hogy Allah mindkettő teljesítését ugyanúgy kötelezővé tette, mint az ima (asz-szalá) elvégzését, tehát mindkettő előírt kötelezettség (fard), az egyik kötelezősége így a másikat is azzá teszi.
2. A Próféta ﷺ kortársaitól, illetve utódaitól számos hagyomány maradt fenn, ami a haddzs és az umra elvégzésének fontosságára utalnak. Áisától jegyezték fel a következő hagyományt: „Kérdeztem a Próféatától ﷺ, hogy a nőknek kell-e dzsihádot végeznie? Mire ő azt válaszolta: „Igen, de olyan dzsihádot, amelyben nincs harc. A haddzs és az umra.”⁸
3. Abú Hurejra mesélte a következő hagyományt: „Allah küldötte ﷺ mondta: „Egy umra a következő umráig azon kis bűnök megváltása, amelyeket a kettő között követtek el, és egy elfogadott zarándoklatnak (haddzs) nem lehet más a jutalma, mint a Kert (al-dzsenna)”⁹

8. Ezt a hadísz Ahmed, és Ibn Mádzsza jegyezte fel, szahíh láncolattal és ez megtalálható al-Bukhári szahíh című gyűjteményében is.

9. Lásd Ibn Hadzsar, Fath al-Bári, IV/ 431

A fent említett Korán ája és a hagyományok tükrében látható, hogy az umrának nagy jelentősége van. Az elvégzése minden olyan kis bűnt eltöröl, amelyet valaki két elvégzett umra között követett el. A fontosságát tekintve, illetve a prófétai hagyományokra támaszkodva látszik, hogy ha az umra önmagában történő elvégzése nem is előírt kötelezettség (fard), de a haddzs al-kiránban és a haddzs at-tamattuban mindenképpen el kell végezni.

A zarándoklat mint köteleesség, rendelete az iszlámban

A hogy már említettük, a zarándoklat az iszlám öt pillérének egyike. Olyan előírt köteleesség ez, amire a Korán, és a Szunna a bizonyíték. A Koránban Allah így beszél erről:

Bizony, a Szafá és a Marva Allah [zarándok]helyei közé tartoznak. Ezért aki elzarándokol a Házhoz vagy elvégzi az umrát, azt nem terheli vétek, ha teljesíti a kettő közötti járást.¹⁰ Ha valaki önként tesz jót, [tudja meg, hogy] Allah bizony a Feletttébb Hálás,¹¹ a Mindent tudó. (A téhen 2: 158)

10. A Szafá és a Marva közötti járás (szaif) a zarándoklat egyik pillére. Allah itt azért hangsúlyozza, hogy nem vétek a szaif, mert a pogány korban mindkét hegyre egy-egy bálványt helyeztek, és a pogány arabok mielőtt muszlimok lettek volna, a bálványok neveit ismételve végezték a szaifj és csókolgatták azokat. Miután muszlimok lettek, azt hitték, hogy a szaif bűnnek számít, és nem mentek oda. Allah ezért leküldött egy áját, miszerint nem vétek, ha a már bálványoktól mentes helyek között menetelnek, mert azok Allah zarándokhelyei közé tartoznak.

11. A Hálás Allah egyik neve. Ő bőkezűen jutalmazza a legkisebb jótettet is.

(Ó, Ábrahám!) hirdesd ki a zarándoklatot az emberek számára. Ők jönni fognak hozzád gyalog és mindenféle sovány [tevén], amelyek számtalan mélyen fekvő ösvényről jönnek elő, hogy tanúi lehessenek olyan dolgoknak, amelyből haszon származik nekik, (a túlvilágon járó jutalom és részben az evilági nyereség) és emlegessék Allah nevét meghatározott számú napokon (dzulhiddzsza hónap 10-13. napjai), minden egyes jószág [levágásakor], melyekkel Allah ellátta őket. (A zarándoklat 22:27-29)

A fenti Korán-áják mellett számos olyan prófétai hagyomány található, amelyből egyértelműen bebizonyosodik a zarándoklat kötelezettsége:

1. Abdullah ibn Omar hagyományozta, hogy a Próféta ﷺ a következőt mondta: „Az iszlám öt dologra épül: annak tanúsítására (saháda), hogy nincs más Isten, kivéve Allahot, és hogy Mohammed Allah küldötte; az ima helyes elvégzésére (ikámat as-salá), a zaká kiadására (ítá az-zaká), a ramadán hónap böjtölésére (szijám ramadán) és a zarándoklat elvégzésére (haddzs al-bajt).”
2. Abú Hurejra hagyományozta, mondva: „Allah Küldötte ﷺ beszédet tartott nekünk, és a következőt mondta: »Ó, emberek! Allah kötelezővé tette számotokra a zarándoklatot, zarándokoljatok hát!« Erre egy férfi azt kérdezte: »Minden évben ó, Allah Küldötte?« Erre (a Próféta ﷺ) hallgatott, amíg még kétszer el nem ismételte. Ekkor Allah Küldötte ﷺ azt mondta: »Ha azt mondanám, hogy igen, akkor kötelezővé válna, ám képtelenek lennétek rá (az elvégzésére).« Ezután azt mondta: »Tartsátok vissza tőlem azokat (a kérdéseket), amikről nem szóltam. Ugyanis azok (a népek), akik előttetek éltek csak azért pusztítottak el, mert sokat kérdeztek, és sok nézeteltérésük volt a Prófétáikkal. Tehát

ha valamit megparancsolok nektek, akkor teljesítsetek belőle annyit, amennyire képesek vagytok, és ha eltíltalak titeket valamitől, akkor azt hagyjátok el!»¹²

Az Istenimádat az Isten iránti mély alázat tanúsítása, annak tiszta szívből történő kinyilvánítása, hogy nincs más aki imádatra méltó, kivéve Ő. Az imádatunk kinyilvánításával mutatjuk ki Isten iránti alázatunkat. Egyes imádatunk kifejeződései testiek, míg mások anyagiak. A zarándoklat olyan imádat, amely mindkettőre kiterjed, tehát egyszerre jelent testi és anyagi terheket a zarándok számára. Elvégzésük így csak azok számára kötelező, akik rendelkeznek anyagi fedezettel, és egészségi állapotuk lehetővé teszi ezt. A zarándok köszönetét fejezi ki e két kegyért (az anyagi fedezetért és az egészségért) oly módon, hogy csakis az Isten szolgálatára használja azokat. A zarándoklat alatt, az ihrám állapotában, azzal, hogy nem mindennapi viselkedésünket, ruházatunkat hordjuk, eltávolodunk az evilági javak megszerzéséért folytatott tevékenységeinktől is.

A zarándoklat kötelezővé tételének időpontja

Miután Ábrahám عليه السلام végzett a Káaba építésével, Allah megparancsolta neki, hogy hirdesse a zarándoklat elvégzését az embereknek:

És hirdesd ki az emberek között a zarándoklatot.
(A zarándoklat 22:27)

12. Lásd szahíh Muszlim, IV/427.

Ibn Katir Korán magyarázatában ez olvasható erről: A Magaságos azt mondta: „Hívd az embereket zarándokolni e Házhoz (Káaba), amelynek építésével megbíztunk téged! Erre Ábrahám ؑ azt mondta: „Ó, Uram! Miképp juttassam el az emberekhez, mivel hangom nem ér el hozzájuk? Erre Allah azt mondta: „Te csak hívd, Mi eljuttatjuk hozzájuk”. Ábrahám ؑ felemelte hangját és így szólt: „Ó, emberek! Az Uratok megjelent a Házat (Káaba), tehát zarándokoljatok el ahhoz”. A fák, a sziklák és a föld minden egyes dolga, amely hallotta, azonnal válaszolt a hívására, és az is, akinek Allah az Ítélet napja bekövetkeztéig előírta a zarándoklat elvégzését, mondván: „Itt vagyok Ó Allah állok rendelkezésedre, itt vagyok!”¹³

A vallástudósok véleménye eltér arról, hogy a haddzs a Próféta ؑ eljövele után pontosan mikor tétetett kötelezővé. Néhányan azt mondják, hogy ez a hidzsra hatodik évében történt, mások szerint a hetedik, megint mások szerint a 8., a 9. vagy a 10. évben vált kötelezővé.

Ibn al-Kajjim ezzel kapcsolatban azt mondta: „Nincs vita arról, hogy a Próféta ؑ a hidzsra után nem végzett más zarándoklatot a búcsúzarándoklatán kívül, és hogy azt a hidzsra (Mekából való kivándorlás) 10. évében teljesítette.

Amikor a zarándoklat kötelezősége kinyilatkoztatott, a Próféta ؑ késlekedés nélkül azonnal igyekezett teljesíteni, így a zarándoklat kötelezővé tételének időpontja a hidzsra 9. vagy 10. évére tehető.” Ennek a bizonyítéka, pedig a következő ája:

Az emberek kötelessége Allahhal szemben a Házhoz történő zarándoklat, [de csak] annak, aki utat (módot) talál rá.

(Imrán nemzetsége 3:97)

13. Ezt Ibn Abbász, Mudzsáhid, Ikrima, Sza-íd ibn Dzsubajr és rajtuk kívül más prófétai kortársak is hagyományozták

E Korán-ája kinyilatkoztatása a hidzsra szerinti 9. évre tehető.

A Próféta ﷺ a hidzsra után négyszer végzett umrát¹⁴, míg zárándoklatot csak egyet, amely egyben a búcsúzarándoklata is volt (haddzsatul-vadá), mely a hidzsra szerinti 10. évben történt.¹⁵

14. Mind a négyet hidzsra utáni években és kivétel nélkül dzulkada hónapjaiban teljesítette. Erről több szahíh hadisz tanúskodik. Lásd Ibn Kajjim: Zád, II/86-88.

15. Fauzán, (2001): I/ 398.

A ZARÁNDOKLAT TÖRTÉNETI ELŐZMÉNYEI

Mekka és a Káaba rövid története

Mekkát a Korán négy néven említi. Eredeti neve mellett olvashatjuk a „biztonságos város” (al-beled al-amín, 95:3), a „városok anyja” (umm al-kurá, 42:7), és a Bekka (4:96) nevet is. A koránmagyarázatok szerint ez volt Mekka első neve. Bekka mellett előfordul az áldott (mubáarak) kifejezés is, ebben az értelemben áldott város. Mekka már ősidők óta nagy jelentőséggel bír mind vallási, mind kereskedelmi szempontból. Itt született a Próféta ﷺ és itt kezdődött a Korán kinyilatkoztatása is.

Ugyan közvetlenül nem szerepel a Koránban, de prófétai hadiszokból és Korán magyarázatokból kiderül, hogy a Káabát eredetileg Ádám ؑ építette, Isten parancsára, hogy a földön is legyen egy olyan Ház, amelyet körbejárnak az emberek, mint ahogy az angyalok az Épített Házat a Hetedik Égben (Al-Kurtubi tefsírje).¹⁶

Bukhari szahíh gyűjteményében szerepel a következő hadisz: Allah küldte Gábrielt ؑ Ádámhoz ؑ, hogy építsen házat neki (mecsetet). Később Gábriel ؑ újra leküldetett Ádámhoz ؑ, hogy mondja meg neki: Te vagy az első ember, és ez az első ház, amely felépítettett az emberek számára (hogy Istent szolgálják).¹⁷

Egy másik hagyomány szerint: Ádám ؑ azt mondta, hogy: Nem hallom az angyalok hangját. Allah azt válaszolta neki: Akkor építsd fel a házamat (a Káabát) és járj körül, ahogyan

16. Lásd szahíh Bukhári, Feth Al-Bári Ibn Hádzsár, Al-Kurtubi tefsírje.

17. Feth Al-Bári Ibn Hadzsar, szahíh al-Bukhári

láttad az angyalokat körbejárni az Épített Ház körül, amely az égben van.¹⁸ Erre közvetett bizonyíték a következő Korán ája is:

Az első ház amely felépítettett az emberek részére az, amelyik Bekkában (Mekkában) van. Áldott az, és vezérlet a teremtmények számára. (Imrán nemzetsége 3:96)

A Ház tehát már Ádám ﷺ idejében állt, de Noé ﷺ idejében amikor az özönvíz sújtotta az embereket, Isten akaratából a ház felemeltetett, és csak az alapok maradtak meg. Ahogyan a szunnából ismert, később Isten segítségével minden próféta elzarándokolt a házhoz, de nem ismerték a pontos helyét. Ábrahám prófétának ﷺ mutatta meg Isten a Ház helyét, aki később felépítette azt alapjaira.

Arra, hogy a Káabát Ádám ﷺ építette, további bizonyíték Muszlim hiteles (szahíh) hadiszgyűjteményében szereplő hagyomány, amely szerint:

„Abú Dzar a kortárs megkérdezte a Prófétát ﷺ, hogy melyik az első mecset a földön, és a Próféta ﷺ azt mondta: a Meszdzsid Al-Harám (a mekkai Tilalmas mecset). Aztán megkérdezte Abú Dzar, hogy melyik volt a második mecset a földön, és a Próféta ﷺ azt válaszolta: Az Aksza mecset Jeruzsálemben. És megkérdezte Abu Dzar, hogy mennyi idő volt a kettő között, és a Próféta ﷺ azt felelte: 40 év. Aztán azt mondta még: Az egész föld mecset számodra, bárhol is légy, ha eljön az ima ideje, imádkozz.”¹⁹

18. Feth Al-Bári Ibn Hadzsar, szahíh Al-Bukhári

19. Szahíh Muszlim

Allah a Koránban számos helyen, főleg a Medínai szúrákban tesz említést arról, hogy Ábrahám ﷺ és Iszmáil ﷺ építette újra a Káabát:

[Említsd meg azt,] amikor Ábrahám és Iszmáil felépítették a Ház (a Káaba szentélyének) alapjait [azt mondván]: „Urunk! Fogadd el tőlünk [szolgálatunkat]! Bizony Te vagy a Mindent Halló, a Mindent Tudó! (A tehén 2:127)

Ábrahám ﷺ története és a Káaba építése

A hagyományok és a történetírók szerint Ábrahám ﷺ körülbelül négyezer évvel ezelőtt Nimród uralkodásának idején Irak egyik városában, Úrban²⁰ született. Ez a város abban az időben ipari és kereskedelmi központ szerepét töltötte be. Ábrahám ﷺ édesapja, Ázar²¹ saját népének egyik vallási vezetője és prédikátora volt. Ez a nép bálványokat imádott és több istenben hitt. Miután Ábrahám ﷺ felnőtt, gondolkodni kezdett azon, hogy a népe miért imád olyan szobrokat, amelyek sem beszélni, sem megmozdulni nem tudnak, tehát nem teljesíthetik a különböző kívánságokat, fohászokat sem. Így az is kérdéssé vált számára, hogy megérdemlik-e az imádatot. Ez ejtette őt gondolkodóba a felől, hogy valójában ki lehet az igazi Isten:

20. Ez Babilon, Irak területén. Ibn Katír szerint, a történetírók többsége megegyezik abban, hogy Ábrahám ﷺ Babilonban született. Lásd Ibn Katír, Bidája, 325.

21. Ábrahám ﷺ édesapjának neve a Bibliában Tháréként szerepel (lásd Mózes I. könyv 11.24-27). Egyes muszlim koránmagyarázók átvették ezt az elnevezést Tárih formában. Ibn Katír ezt elutasítja a Korán 6:74-re hivatkozva, miszerint Ábrahám ﷺ apjának neve „Ázar”.

Amikor az éjszaka beborította őt, látott egy csillagot. Azt mondta: „Ez az én Uram.” Midőn azonban lenyugodott, azt mondta: „Nem szeretem a lenyugvókat.” Amikor látta a Holdat feljönni, azt mondta: „Ez az én Uram.” Midőn azonban lenyugodott, azt mondta: „Ha nem vezet engem az én Uram az igaz útra, bizony a tévelygő néphez fogok tartozni.” Amikor látta a Napot felkelni, azt mondta: „Ez az én Uram. Ez nagyobb (a csillagoknál és a Holdnál).” Midőn azonban lenyugodott azt mondta: „Oh, népem! Bizony én távol tartom magam attól, amit Allah mellé társítotok. Orcámat hanífként a Felé fordítom, Aki megteremtette az eget és a földet. Én nem tartozom az Allah mellé társat állítók közé. (A jószágok 6:76-79)

Édesapja volt az egyik legnagyobb bálványimádó, és bár Ábrahám ﷺ megpróbálta őt a helyes útra vezetni, de hiába. Ezért elhagyta apja házáat és elkezdte Isten egyedülállóságát hirdetni. Később összeütközésbe került a hatalmon lévő uralkodóval, majd az egész néppel. Miután minden tekintetben sikertelen volt hitterjesztése, és a népéből senki sem akarta elfogadni az ő véleményét, kivándorolt feleségével, Sárával Szíriába, onnan pedig Palesztinába (Kánaán földjére). Később elutazott Egyiptomba, ahol az egyiptomi uralkodó adott a feleségének egy cselédet, Hádzsárt.²² Nem sokkal ezután Ábrahám ﷺ visszament Palesztinába, ahol fia született Hádzsártól, akinek az Iszmáíl nevet adták. Ekkor Ábrahám ﷺ feltehetően 86 éves volt.²³ Ábrahám ﷺ Allah parancsára Hádzsart Iszmáíllal együtt Hidzsász²⁴ földjére vitte, és egy lakatlan pusztában

22.Lásd Jákúbi, Táríh, 25.

23.Ibn Katír, Bidája, 355

24. Arábia földje. Ibn Katír „Farán” hegységet említ a Bidájában. Ide vándorolt Hádzsarral és fiával Iszmáíllal. Lásd Bidája, 357.

hagyta őket. A mai Mekka helyén, se víz nem volt, és növény se termett. Ábrahám ﷺ egy kis vízzel, illetve datolyával hagyta ott őket. Hádzsár többször is megkérdezte tőle: „miért hagyysz itt bennünket egyedül ebben a pusztában, ahol nincs senki?” Mire ő ezt válaszolta: „Allah parancsára teszem ezt.” Hádzsár erre azt válaszolta: Bizonyára nem hagy minket cserben.”²⁵ Ábrahám ﷺ elindult, és miután már nem látta őket, a ház helye felé fordult, amely olyan volt, mint a „rabvah” (egy földből kiemelkedő rész), és így fohászkodott²⁶:

Urunk! Leszármazottaim egy részét egy terméketlen völgybe telepítettem a te Tilalmas Házadnál (Mekkában)²⁷. – Ó, Urunk! –, hogy elvégezhessék imájukat (istentiszteletüket). Add, hogy az emberek közül néhány ember szíve szeretettel teljen meg irántuk, s lásd el őket gyümölcsökkel, hogy hálaadók lehessenek. (Ábrahám 14:37)

Miután Hádzsarnak elfogyott a vize és a datolyája, szomjúság kezdte gyötörni őt és fiát. Nem tudott mit tenni, tehetetlenségében otthagya Iszmáílt, s elsietett a Szafá domb irányába. Amikor ott nem talált segítséget, a Marva felé sietett²⁸

25. Lásd Ibn Katír, Bidáya, 357

26. Lásd szahíh Bukhári, Próféták hagyományai fejezet 3113. hadisz

27. Közvetve ez a Korán-ája is bizonyíték arra, hogy a Káaba épületét nem Ábrahám ﷺ építette fel először. Hiszen amikor Hádzsárt a terméketlen völgyben hagyta, az épület nem állt ott, Ábrahám ﷺ mégis azt mondja Allahnak: „Leszármazottaim egy részét egy terméketlen völgybe telepítettem a te Tilalmas Házadnál (Mekkában)”. Ábrahám ﷺ számára ugyanis Allah kinyilvánította, hogy a Tilalmas Ház ezen a helyen állt..

28. Ebből ered a muszlim zarándoklat egyik legfontosabb szertartása a szaíf.

annak reményében, hogy hátha lát valakit, aki tud majd rajtuk segíteni. Ily módon hétszer tette meg az utat a Szafá és a Marva hegyek között. Amikor eredménytelenül tért vissza Iszmáilhoz látta, hogy egy angyal vizet fakaszt a szárnyával azon a helyen, ahol a fiát lefektette. Azt a forrást, amelyet Gábrriel ﷺ angyal fakasztott, Zemzemnek hívják, és mind a mai napig vizet ad Mekkában. Hádzsar ivott a vízből, és így a fiát is meg tudta szoptatni. Egy idő után arra járt egy Dzsurham nevezetű törzs, amely a víz láttán engedélyt kért Hádzsartól a letelepedésre.

Teltek-múltak az évek és Iszmáil felnőtté vált, amikor Ábrahámnak ﷺ Sárától is született fia, akinek az Izsák (Iszhák) nevet adta. Ekkor Ábrahám ﷺ száz, Sára pedig kilencven éves volt. Ábrahám ﷺ időnként meglátogatta fiát, Iszmáilt ﷺ Mekkában. Később Allah megparancsolta neki, hogy építse fel a házat, a Káabát. Erről a Koránban a következőt olvashatjuk:

És [említsd meg azt oh, Mohammed ﷺ] amikor Ábrahám-nak megmutattuk a Ház (Káaba) helyét, [és arra utasítottuk]: „Ne társíts mellém senkit, és tisztítsd meg a Házamat azok számára, akik elvégzik a körbejárást [a Káaba körül], akik [imádkozva] állnak, és akik meghajolnak és földre borulnak”.

(A zarándoklat 22:26)

Apa és fia elkezdtek felépíteni a Káaba épületet. Ábrahám ﷺ egy kővön állt, melynek neve „Ábrahám állásának helye” (makám Ibrahim) Iszmáil ﷺ pedig feladogatta neki a köveket. Ábrahám állásának helye (makám Ibrahim) imahelyként említetik a Koránban:

[Említsd meg azt,] amikor a Házat (a Káabát) az emberek számára zarándoklat helyévé²⁹ és biztonságossá tettük. [Oh, ti muszlimok,] tegyétek Ábrahám helyét imahellyé!³⁰ Arra utasítottuk Ábrahámot és Izmaelt, hogy: „Tisztítsátok meg Háزامat a körbejárók, az ott tartózkodók³¹, a meghajlók és leborulók számára!”³² (A tehén 2:125)

Miután felhúzták a falakat egy bizonyos magasságig, behelyezték az épület egyik sarkába a fekete követ (al-hadzsar al-aszved). Így épült újra az első Mecset a földön. Miután végéhez ért a Ház építése, Allah felszólította Ábrahámot ﷺ, hogy hívja az embereket zarándoklatra.³³ Később Gábriel ﷺ angyal megtanította Ábrahámnak ﷺ a zarándoklat szertartásait és megmutatta neki annak helyszíneit.³⁴ Ez lett a muszlimok zarándoklatának alapja.

29. Olyan helyé, ahova vissza-visszatérnek a látogatók, és mindig visszavágynak oda.

30. A muszlimok a zarándoklat során a mögött a hely mögött imádkoznak, amelyre állva Ábrahám ﷺ annak idején a Káabát építette. Ábrahám állásának helye korábban közvetlenül az épület mellett helyezkedett el, de innen távolabb helyezték, ugyanis a mögötte imádkozni megálló zarándokok lehetetlenné tették a taváf teljesítését.

31. A mecsetben való tartózkodás (i'tikáf): tiszta szándékkal istenszolgálatként és Allahhoz való közeledés céljából rövidebb-hosszabb ideig a mecsetbe való visszavonulást jelenti.

32. A körbejárók: akik körbejárják a Káabát. Az ott tartózkodók: akik a mekkai Tilalmas Mecsetben bizonyos ideig tartózkodnak Allah megelégedéséért. A meghajlók és a leborulók pedig az imádkozók.

33. Bővebben lásd „A zarándoklat kötelezővé tételének időpontja” fejezetben

34. E részt Jákúbí a Tárík című munkájában részletesen leírja (Jákúbí, Tárík: 27-28).

Miután mindez megtörtént, Allah még egyszer próbára tette az édesapát és fiát. Ábrahám ؑ egy álmot látott, melyben fiát Isten előtt feláldozza. Ábrahám ؑ elindult fiához Mekkába, hogy teljesítse feladatát. Apa és fia találkozásáról illetve beszélgetéséről a következő Korán ája tanúskodik:

[Ábrahám] azt mondta neki: „Ó, fiacskám. Azt láttam álmomban, hogy feláldozlak. Fontold hát meg, mit mondasz erre!” Erre Ő ezt mondta: „Ó, apám! Tedd azt, amire parancsot kaptál. Ha Allah úgy akarja, akkor engem türelmesnek fogsz találni.
(A felsorakozók 37:102)

Miután az apa meghallotta fia válaszát, megnyugodott és mindketten elindultak Allah parancsát teljesíteni. Ezután Ábrahám ؑ olyan dolgot tett, amire az emberiség történetében nehéz lenne példát találni. Lefektette fiát, és egy éles késsel el akarta vágni a fia torkát, de az nem tett kárt Iszmailban ؑ, hanem kicsorbult, így megghiúsítva az áldozást. Ekkor érkezett meg Gábiel ؑ angyal a következő üzenettel:

És szólítottuk őt: Oh Ábrahám, valóra váltottad az álmot! Bizony Mi ily módon fizetünk a jótevőknek. Ez valójában egy nyilvánvaló próbatétel volt. S mi egy óriási áldozattal (egy kossal³⁵) váltottuk meg őt, s meghagytuk a későbbieknek (hogy így köszönt-sék őt): Béke legyen Ábrahámra! (A felsorakozók 37:104-109)

35. Ez a nagy áldozat egy kos volt, amelyet Allah Gábiel angyallal küldött a Paradicsomból, és Ábrahám Iszmáíl ؑ helyett azt áldozta fel. Ezt követően Allah ezt a cselekedetet Ábrahám ؑ szunnájaként az Ítélet napjáig az áldozati ünnep (íd al-adhá) legkedveltebb cselekedetévé nyilvánította. (Ibn Katír, Tafsír)

Ábrahám Iszmáíl ﷺ helyett végül egy kost áldozott fel, amit Allah küldött neki. Ennek emlékére a muszlimok minden évben megismétlik Ábrahám ﷺ e cselekedetét a zarándoklatuk alatt.

Mekka és a zarándoklat Mohammed ﷺ eljövetele előtt

Ameddig Iszmáíl ﷺ élt, ő volt a Káaba felügyelője. Halála után a Dzsusurham majd a Kuzáa törzs vezetői vették át ezt a pozíciót. Ebben az időben kezdődött meg Ábrahám ﷺ vallásának elferdítése. A Káaba belsejében bálványokat helyeztek el, és istenként imádták őket. Ráadásul azt hitték, hogy ezzel hűen követik Ábrahám ﷺ vallását.

Az évenkénti zarándoklatot egy vásárral kötötték össze. A Próféta ﷺ eljövetele előtti időkben (a dzsáhilijja korában) dzúlkada hónapban két vásárt rendeztek. Az egyiket Ukkázban, a másikat Madzsannaban. Ezeket a vásárokat követte dzulhid-dzsában a dzúlmadzsázi vásár, amikor az emberek közvetlenül Arafa völgye felé vették az irányt. A szertartás központi része „az állás” (vukúf) volt Arafa völgyében. Az bizonytalan, hogy Arafa napja böjtnap volt-e vagy sem, erre vonatkozóan számos eltérő vélemény van. A pogány szokás az volt, hogy az Arafa völgyből való kivonulást (ifáda)³⁶ már napnyugta előtt elkezdték. Az iszlámban a vukúf ideje déltől egészen napnyugtáig tart, a Próféta ﷺ megparancsolta, hogy Arafa völgyét napnyugtáig nem szabad elhagyni.

Arábiában számos olyan zarándokhely volt, ahol olyan ünnepet tartottak, mint az „arafai zarándoklat”, amelyet dzulhid-

36.Szó szerinti jelentése: valahonnan kivonulni. Itt: Arafából Muzdalifa irányába.

dzsa hónap 9. napján rendeztek meg, és amelyen különböző törzsekhez tartozó arabok vettek részt. Ennek az ünnepnek a megrendezése viszont csak akkor volt lehetséges, amikor béke uralta a területet. Ez pedig az egymást követő három zárándoklati hónapban valósult meg, amely egy tilalmas időszakot jelentett. Ebben az időszakban a törzsi háborúskodások, ellenségeskedések szüneteltek, és a fegyvereket távol tartották a tilalmas területtől.

A dzsáhilijja korában (a Korán kinyilatkoztatása előtti pogány korban) csak akkor kezdték el a kivonulást Muzdalifából Miná irányába, amikor a Nap felkelt. Később a Próféta ﷺ Isten akaratának megfelelően megváltoztatta ezt az időpontot, és napfelkelte előttre tette át. Miután Minába érkeztek dzúlhiddzsa hónap 10. napján, az első dolguk az volt, hogy az áldozati állatukat levágják. E napot mind a mai napig áldozás napjának (jaum al-adha) nevezik.

Ezután következett a kavicsok dobása (ramj al-dzsamarát), miután a Nap áthaladt a zeniten.

A Kuzáa törzs után a Kurejs törzs vezetője Kuszej ibn Kiláb vette át Mekka illetve a Káaba felügyeleti jogát. E törzs tagjai nagy tiszteletnek örvendtek, mivel a zárándoklattal kapcsolatos összes tisztség a kezükbe került, mint például a zárándokok itatása (szikájátul-háddzs), az ihrám ruha eladása, a Káaba kulcsának őrzése stb. Ebből a törzsből való a Próféta ﷺ is, akinek nagyapja, Abd al-Muttalib nagy tiszteletnek örvendett a törzs előkelőinek körében. I.sz. 570-ben Mekkában megszületett Mohammed ﷺ. Negyvenéves korában Gábrriel angyalon ﷺ keresztül megkapta Allahtól az első kinyilatkoztatást. 622-ben kivándorolt Medinába (hidzsra) s nyolc évvel később (a hidzsra nyolcadik évében) harc nélkül bevette Mekkát.

A Hidzsra 9. évében, azaz időszámításunk szerint 631-ben a Próféta ﷺ Abú Bakrt bízta meg azzal, hogy a muszlimok élén

menjen el Mekkába és teljesítse a zarándoklatot az iszlám szabályai szerint. Abú Bakr a Próféta ﷺ megbízásából kihirdette, hogy ettől az évtől kezdve nem engedélyezett meztelenül³⁷ körbejárni a Káabát, illetve a társítók³⁸ nem teljesíthetik a zarándoklatot³⁹. Majd a hidszra 10. évében (632-ben) maga a Próféta ﷺ is elvégezte a zarándoklatot, amelyet búcsúzarándoklatnak (haddzsatul-vadá)⁴⁰ is neveznek.

A Próféta ﷺ búcsúzarándoklata (haddzsatul-vadá)

Mohammed Próféta ﷺ a hidszra után csak egy alkalommal végezte el a zarándoklatot, amely kulcsfontosságú, mivel nemcsak szavakban, hanem a gyakorlatban is megmutatta a muszlimoknak, hogy miképp végezzék el azt, amelynek teljesítését Allah Ábrahámnak ﷺ is megparancsolta. Azért nevezik búcsúzarándoklatnak, mert az ezt követő évben a Próféta ﷺ meghalt. Isten Küldötte ﷺ visszaállította Ábrahám ﷺ vallását az eredeti formájába, és eltörölte mindazt, ami kitaláció (bidá) benne volt. Ez a zarándoklatára is érvényes, hisz a Próféta ﷺ megmutatta minden szertartás pontos időpontját és menetét.

37. A dzsáhilijja (Korán kinyilatkoztatása előtti) időszakában az eredeti szertartások elferdítése miatt elterjedt gyakorlattá vált, hogy a zarándokok közül néhányan meztelenül járták körbe a Káabát.

38. Társító: az Allah mellé társat állítók.

39. Ezért hívják a Mekkai nagy mecsetet al-Meszdzsíd al-Harámnak, azaz a Tilalmas mecsetnek, mert ettől a naptól kezdve kitiltattak erről a helyről a hitetlenek és a társítók.

40. Haddzsat al-vadá': Búcsúzarándoklat. Ez alkalommal a Próféta ﷺ történelmi beszédet mondott, amely búcsúbeszédnek (khutbat al-vadá) hívnak. Lásd a következő „A Próféta ﷺ búcsúzarándokla” fejezetben.

Azóta, a világ különböző országaiban élő muszlimok ez alapján végzik évről-évre vallási kötelezettségüket. A hagyományok megőrizték a Próféta ﷺ búcsúzarándoklatának minden egyes lépését, és a következőképpen számolnak be erről:

Miután a hidzsra 8. évében megtörtént Mekka bevétele, és a Káabát megtisztították minden bálványtól, a Próféta ﷺ viszszaért Medínába. A következő év dzulkada hónapjában küldött el Abú Bakr vezetésével egy csapatot Mekkába, hogy végezzék el a zarándoklatot. Ekkor hirdette ki Abú Bakr, hogy ettől az évtől kezdve nem engedélyezett meztelenül körbejárni a Káabát, illetve a társítók nem teljesíthetik a zarándoklatot.⁴¹ A rákövetkező évben a Próféta ﷺ kinyilvánította a zarándoklat elvégzésének szándékát. A hagyományok szerint⁴² Isten küldötte ﷺ a hidzsra szerinti 10. évben – amikor még négy nap hátra volt dzulkada hónapból – készült Medínában az indulásra, megfésülte haját, bekente olajjal, felöltötte magára ruháját, az áldozati állatokra feladta éküket, és a déli ima elvégzése után elindult. A délutáni ima előtt érkezett meg Dzulhalifába, ahol elvégezte a délutáni imát. Letelepedett, és az éjszakát a sátrában töltötte el. A másnap déli ima előtt az ihrám felvételének szándékával megfürdött és beillatosította magát mósusszal (misk) kevert illattal. Két raka imát végzett, és egyidejűleg kinyilvánította a zarándoklat, illetve az umra szándékát, és hangosan ismétелgetni kezdte a telbiját⁴³.

41. Erre a helyre és környékére, vagyis a Haram területére (Mekka, Míná, Arafá és Muzdalifa) csak azok léphetnek be, akik muszlimok. Ez a hirdetmény valójában a bálványimádat végét jelentette az Arab-félszigeten.

42. A Próféta ﷺ búcsúzarándoklatáról több hadis is tanúskodik, de közülük a leghíresebb a Gábir ibn Abdallah által hagyományozott hosszú hadis, amely hitelességét tekintve szahíh. Lásd szahíh Muszlim: IV/ 243-268.

43. A telbija ismétелgetéséről lásd „A telbija” című fejezetet.

Miután felvette ihrámját és kinyilvánította a zarándoklat és az umra teljesítésének szándékát, tovább folytatta útját. Körülbelül egy hét múlva megérkezett a Mekka közelében lévő Dzú-tuvába. Ott töltötte az éjszakát és másnap reggel a hajnali ima után belépett Mekkába. A hagyományok szerint ez a hidzsra utáni 10. év dzulhiddzsa havának 4. napja volt. Körülbelül nyolc napot töltött utazással. Mekkába való megérkezése után elment a Meszdzsid al-Harámba (Tilalmas Mecset) és első dolga az volt, hogy hétszer körbejárta a Káabát. Ezután elvégezte a Szafá és a Marva között járást (szajj), majd rövidre vágatta haját. Ezzel teljesítette az umrát. Mivel az ihrám felvételénél egyszerre szándékozta elvégezni a haddzsot és az umrát, és mivel magával hozta az áldozati állatokat is, nem vette le az ihrámot magáról. Isten küldötte ❸ a taváf és a szajj teljesítése után nem végzett további körbejárást egészen a zarándoklat kötelező körbejárásáig (taváf al-haddzs/taváf al-ifáda).

Dzulhiddzsa 8. napján elindult Mínába és másnap reggelig (dzulhiddzsa 9. napja) ott maradt. Ott imádkozta az öt kötelező imát (déli imától a hajnali imáig). Dzulhiddzsa 9. napján elindult Arafa felé. Nemirába érkezve, a déli és a délutáni imát vezette rövidítve és összevonva, majd ezután történelmi jelentőségű beszédet (kutbat al-vadá) mondott, amelynek legfőbb részei a következők:

„Ó, emberek! Hallgassátok, meg amit mondok nektek, mert nem tudom, hogy ezután találkozom e még veletek ezen a helyen vagy sem. Véretek és vagyonotok egymás számára ugyanúgy tilalmas mint e nap, e hónap és e város! FigyeljeteK ide! A pogány kor minden törvénye érvényét veszti, így a vérbosszú is. A vérünkéből az első vérbosszú, amelyet érvénytelenítettem, Rabia ibn Hárisz fiának vére (aki egy Szad törzséből származó kisgyermek volt, akit csecsemő korában a Huzajl törzsbeliek

megölték). Eltöröltem a dzsáhilijja kori kamatot is, és az első kamat, amelyet eltörölök, az Abbász ibn Abdul-Muttalib által űzött kamat. Mostantól kezdve eltöröltetett az összes uzsora. Igen! A nők ügyében féljétek Istent, mivel Allah előírása szerint, felelősséggel vettétek el őket, Allah szava által engedélyeztettek számotokra. Nektek jogaitok vannak asszonyaitokkal szemben, és nekik veletek szemben. A ti jogotok, hogy ne engedjenek senkit a házatokba, akit nem szívnétek. De ha mégis ilyet tennének, akkor megüthetitek őket, de ne erősen (finoman). Kötelességetek a róluk való gondoskodás, és az öltöztetésük, mind ezt helyénvaló módon. Olyan dolgot hagyok rátok, amelyet ha szigorúan megtartotok, akkor sosem fogtok eltévelyedni, s ez a dolog nem más, mint Allah könyve (a Korán). Emberek! Ne fedjétek! Utánam nincs más hírhozó (Próféta) és utánatok nincs más nép. Imádjátok hát Uratokat, tartsátok be a napi ötszöri kötelező imát (asz-szalá), böjtöljétek végig ramadán havát, szívből adjátok ki az adományt (az-zaká), teljesítsétek Allah házának zarándoklatát, és engedelmeskedjétek a felettetek uralkodónak. Ha ezeket megteszitek, be fogtok kerülni Istenetek Paradicsomába. S amikor kérdeztetek felőlem, akkor mit fogtok válaszolni?” Erre a társai azt felelték: „Tanúsítjuk, hogy eljuttattad hozzánk a hírt és teljesítetted feladatodat.” Miután ezt meghallotta a Próféta ﷺ felemelte a mutatóujját az ég felé, és az emberekre mutatva háromszor megismételte: „Ó, Allah, légy a tanú!”.⁴⁴

A Próféta ﷺ szavait Rabíá ibn Umajja ibn Kalaf fennhangon továbbította az emberekhez. Miután Allah küldötte befejezte beszédét, Allah Gábríel angyal által a következő áját küldte le:

44.Lásd Mubárákpúrí, (1995): 733-735.

Ezen a napon kiteljesítettem nektek a vallásotokat, teljessé tettem számotokra a kegyelmemet és kiválasztottam nektek vallásokotok gyanánt az iszlámot. (Az asztal 5:3)

A Próféta ﷺ miután elmondta beszédét, elindult az Arafá völgyében való álláshoz (al-vukúf). Itt egészen napnyugtáig tartózkodott. Miután lenyugodott a nap, elindult Muzdali-fába, ahol összevonva (dzsam) és rövidítve (kaszr) végezte el a naplementi és az esti imákat. Imádkozás után lefeküdt egészen hajnalhasadásig. Pirkadat után felkelt, imádkozott és al-Masar al-Harámnál a kibla felé fordulva fohászkodott, és emlegette az Istent. Napfelkelte előtt elindult Míná irányába. Miután odaért, hétszer megdobta a nagy dzsamarát⁴⁵ és minden egyes dobásánál Allahu akbart mondott. Miután végzett a kavicsdobással, elment az áldozó helyre, ahol 63 tevét saját maga, és 37 tevét Ali segítségével áldozott fel. Az áldozást követően a Próféta ﷺ visszament Mekkába, és elvégezte a Káaba körbejárását. Ezt taváf al-ifádanak (vagy taváf al-haddzsnak) nevezik. Ezután ivott a zemzem kút vizéből. Ez az áldozás napja (jaum an-nahar) vagyis dzulhiddzsa hónap 10. napja volt. Ezen a napon is tartott egy beszédet, amelynek tartalma nagyjából megegyezett az Arafá napján tartott beszédével. Ezután visszament Mínába és a tasrík napjait (ajjám at-tesrík⁴⁶) ott töltötte. Ez idő alatt elvégezte a haddzs további szertartásait is. A tesrík napjainak

45. Ezt a helyet dzsamratul-Aqabának vagy dzsamrat al-úlának nevezik.

Mínában három ilyen helység van. A hagyományok szerint legelőször ezen a helyen jelent meg a sátán Ábrahám ؑ előtt. Ábrahám ؑ hétszer dobta meg kavicssal, mire az a földre esett. (Musznad Imám Ahmed)

46. Ajjám at-tasrík: a tasrík szó jelentése: húst szárítani a napon, tehát ajjám at-tasrík, olyan napok, amikor az áldozati húst szárítják a napon. Ez duhiddzsa havának 11-13 napjait foglalja magába.

elteltével a Próféta ﷺ elindult Mínából Mekkába, ahol elvégezte a búcsú körbejárást (taváf al-vadá). Miután elvégezte a zarándoklat összes kötelességét visszament Medínába.⁴⁷

A Próféta ﷺ zarándoklata lépésről lépésre megmutatja nekünk, hogyan végezzük el azt mi is. Aki ezt az útmutatást követi, és tiszta a szándéka, az remélheti, hogy jól végzi a zarándoklatot és elfogadtatik tőle ez a testi és lelki erőfeszítés, amelyet Allahért tesz.

47. Haddzsat al-vadával kapcsolatosan bővebben lásd szahíh Muszlim, IV/243-268

A ZARÁNDOKLAT JUTALMA, CÉLJAI ÉS FELTÉTELEI

A zarándoklat érdemei

A tiszta szívből, őszintén Allahért elvégzett zarándoklatnak nagy a jutalma. Természetes tehát, hogy minden muszlim egyik legnagyobb vágya, hogy életében legalább egyszer elvégezhesse azt. Számos prófétai hagyomány és Korán ája emeli ki a zarándoklat fontosságát és érdemét. Ezek közül néhány:

1. Az Allah kegye által elfogadott (helyesen elvégzett) zarándoklattal minden bűn megbocsáttatik, így olyan tisztán térünk haza, mintha akkor szült volna édesanyánk. Erről a következő hadisz tanúskodik Abú Hurejrától: „Hallottam, ahogyan a Próféta ﷺ azt mondta: »Aki elvégezte a zarándoklatot Allahért, és (eközben) nem viselkedett se trágár, se erkölcstelen módon, az úgy tér vissza, mintha azon a napon szülte volna édesanyja.«”⁴⁸
2. Az egymást követő haddzs és umra elvégzése elűzi a bűnöket és a szegénységet. Abdallah ibn Masz-údtól, a következő hadisz szerint: A Próféta ﷺ azt mondta: „Kövessétek az umrát, haddzsral (egymás után), mert ezek úgy elűzik a szegénységet és a bűnt, ahogyan a kovács fújtatása letisztítja az arany és ezüst tisztátlanságát. S az Allah által elfogadott zarándoklatnak csak a Paradicsom (dzsenna) a jutalma”⁴⁹
3. A zarándokok Allah vendégei. Abú Hurejra a következőt mondta: „Az Allahért utazók háromfélék: az Allahért har-

48. Ibn Hadzsar: Fath al bári, IV/ 157.

49. Albáni: Asszilszila asszahíha

coló katona (al-gázi), a zarándok (al-háddzs) és az umrát végző (al-mutamir).” (Szunan An-naszai, Albáni szahíh gyűjteményében található)

Allah a könyvében kinyilatkoztatta számunkra a zarándoklat legfontosabb alapjait. Ezek az Allah iránti istenfélelem (takvâ) és alázat kinyilvánítása, a hozzá közelebb kerülés, az iránta való engedelmesség, illetve a csakis neki történő imádság kinyilvánítása:

Lássátok el magatokat útravalóval, ám a legjobb útravaló az istenfélelem! Féljeteek Engem, oh ti, akiknek van eszetek!

(A tehén 2:197)

Sem a húsuk, sem a vérük nem jut el Allahhoz, ám a tőletek jövő Istenfélelem eljut hozzá. (A zarándoklat 22:37)

A zarándoklat céljai

A zarándoklat válasz Allah hívására. Olyan évről-évre ismétlődő időszak, amikor a világ minden részéről érkező muszlimok találkoznak egymással a legáldottabb földrészen. Az iszlám istenszolgálati túlvilági és evilági javainkat szolgálják. A zarándoklat is olyan istenszolgálat, amely közelebb visz Istenhez, és közelebb visz minket egymáshoz. Így erősödik a közöttünk lévő kapcsolat, amelynek egyedüli alapja a hit. Itt nem számít, hogy mely ország lakói vagyunk, nem számít sem a gazdasági helyzetünk, sem bőrünk színe. Mindenkinek egy a célja: az Istennek való engedelmesség és alázat kinyilvánítása. A Korán és a Szunna világosan meghatározzák a zarándoklat céljait:

1. A zarándoklat egyik alapvető célja az Allahról való megemlékezés. Ennek a zarándoklat során nagy szerepe van, hisz Allah a Koránban számos helyen hangsúlyozza a fontosságát, például:

Emlékezzetek meg Allahról meghatározott számú napon⁵⁰!

(A tehén 2:203)

Vagy:

... és emlegessék Allah nevét meghatározott számú napon.⁵¹

(A zarándoklat 22:28)

Ha eljöttetek az Arafától, emlékezzetek meg Allahról a „masár al-harám”-nál!⁵² (A tehén 2:198)

Az áldozati tevék feláldozása, amelyet kijelöltünk számotokra, a zarándoklat szertartásai közé tartozik. Haszon van ebben számotokra, tehát említsétek Allah nevét, amikor három lábon feláldozásra készen állnak. (A zarándoklat 22:36)

Valójában Allah említése már akkor megkezdődik, amikor zarándokként elindulunk otthonunkból. Már útközben készülünk a nagy feladat teljesítésére, és fohász-kodunk Allahhoz, hogy adjon erőt, hitet és kitartást. A zarándoklat alatt bármilyen fohászt mondhatunk, de egyes események közben a Korán által és a Próféta ﷺ ha-

50. A zarándoklat ünnepének napján, és az azt követő három napon.

51. Dzulhiddza havának első tíz napjában.

52. Mekka közelében lévő helységek, amelyet a zarándokoknak meg kell látogatniuk.

gyományai által meghatározott fohászokat ajánlatosabb ismételgetni.

2. A mekkai zarándoklat egyik legfontosabb tanítása és célja az egy Istenbe vetett hit megszilárdítása és megvalósítása a gyakorlatban. Ez már az első lépésénél, az ihrám ruha felvételénél kezdődik, amikor az imádság és a megemlékezés kizárólagos tulajdonosának nyilvánítjuk Allahot, és ez végig követ bennünket a zarándoklat utolsó lépéséig. A továbbiakban Isten segítségével részletesen olvashatjuk majd, hogy a zarándoklat maga valójában nem más, mint Allahról való megemlékezés és az Ő dicsőítése. Nincs benne olyan lépés vagy szertartás, amelyben ne hangzanának el Hozzá szóló fohászok. Ennek hatására úgy térünk vissza otthonunkba, hogy a nyelvünk átítatódik Allah dicsőítésével, és a szívünk megtelik nyugalommal az Allahról való megemlékezés során.
3. A zarándoklat egyik célja az Ábrahám ﷺ vallásához (milatu Ibrahím) fűződő kötelékünk felújítása, emlékének felfrissítése, illetve az ő hagyatékának megőrzése, valamint a mi életünk jobbra tétele az ő példamutatása által. Ahogy Allah ezt a Koránban említi:

(Ó, muszlimok!) Szép példakép számotokra Ábrahám és azok, akik vele voltak” (A próbának alávetett nő 60:4)

4. A zarándoklat során önvizsgálatot végzünk, és törekszünk azon hibáink kijavítására, melyet az életük folyamán elkövettünk.
5. A zarándoklat alatt látjuk igazán érvényesülni az egyenlőség legtisztább formáját. Levetjük magunkról azt a ruhánkat, amely megkülönböztet embertársainktól a rang, a vagyon, a származás illetve az ízlés terén, és mindannyian

azt az egyszerű ruhát öltjük magukra, amelyet ilyenkor szegény és gazdag egyaránt visel.

6. Mindenkin egyforma ruha van, amely olyan, mint a halotti lepel. Ez a halálra emlékeztet bennünket, és arra, hogy egy nap találkozni fogunk Allahhal. Ha ránézünk az emberek tömegére, akkor rádöbbenünk: olyan ez mintha az Ítélet napján gyülekeznénk az Isten színe előtt. Mindannyian egyszerre járjuk körbe a Káabát, nincs különbség gazdag és szegény között. Az Arafa napján több ezren állunk egymás mellett fehér ruhánkban és nincs közöttünk ruházatban se alább-, se feljebbvaló.
7. A zarándoklat ideje alatt a világ számos tájáról ide érkező muszlimok célja teljesen egységessé válik: mindannyian bűnbocsánatot kérünk Allahtól, azt kívánjuk, hogy a Kertbe jussunk, és hogy menedéket kapjunk a Tűztől. Nincs se nemzettség, se faji különbség, se bőrszín, se társadalmi megkülönböztetés. Csak egy dolog számít igazán, hogy mindenki muszlim, aki az Egy Istenben, Allahban hisz, és az Ő Prófétaját, Mohammedet ﷺ követi.
8. A zarándoklat testi-lelki megpróbáltatásai alatt is a békét kell keresnünk szívünkben, hiszen a Zarándoklat egy békének szentelt hónapban, békés időszakban történik, ahogyan ezt Allah a Koránban mondja:

Allah a Káabát, a Tilalmas Házat biztonságossá tette az emberek számára, és a Tilalmas Hónapot is. (Az asztal 5:97)

9. A zarándoklat ideje alatt jelentős mértékben megedződünk a megpróbáltatásokkal szemben, amelyeket el kell viselnünk. Részünkké válik a türelem, a rend és az önuralom. Megtanuljuk a többiekkel együtt túrni az utazás fáradalmait és nehézségeit. Majd dzulhiddzsa hónap 8.

napján mind együtt indulunk el teljesíteni a zarándoklat szertartásait (manászik), mindannyian együtt mozgunk, együtt pihenünk. Nem tántoríthat el bennünket a tömeg, s nem zavar bennünket a folytonos menetelés kényelmetlensége sem.

10. A zarándoklat nem más, mint a világ muszlimjainak minden évben ismétlődő csúcstalálkozója. Amikor a zarándoklat alkalmával összegyűlünk a világ különböző tájairól és országaiból, megismerjük egymás helyzetét, amely egyaránt fontos a vallásunk és önmagunk számára. (Törekednünk kell arra, hogy – minden zarándoklat időszaka alatt – felelevenítsük az iszlám alapelveit, hiszen vallásunk alappillérei jelentik a megoldást életünk minden mozzanatában.)

A zarándoklat illemei, és az elvégzése előtti teendők

A zarándoklatnak számos illeme van. Vannak melyek az utazás előtt, illetve alatt tanúsított viselkedésünkkel kapcsolatosak, és vannak, melyeket a haddzs elvégzésekor kell szem előtt tartanunk:

1. A felkészülés során mélyüljünk el, tisztítsuk meg szándékunkat minden olyan elemtől, ami nem a zarándoklatunkkal kapcsolatos, mert minden a szándékon alapszik. A zarándoklatot ugyanis kizárólag Allahért, a Neki való engedelmességért szabad elvégeznünk, nem pedig egy cím (haddzsi) megszerzéséért, magamutogatás végett, vagy azért, hogy vallásosnak tartsanak minket.
2. Mielőtt elindulunk a nagy útra, kérjünk tiszta szívből bocsánatot minden bűnünkért, főleg azokért, amelyekért Allah

- nem fogad el semmilyen jócselekedetet, mint például az Allah mellé való társ állítás (as-sirk), és a hitbeli kitalációk (bidá).
3. A zarándoklaton minden szertartást a Próféta ﷺ útmutatása szerint végezzünk el. Ez kizárólag a prófétai hagyományok tanulmányozásával valósulhat meg.
 4. A pénz, amely a zarándoklatunkat fedezi, tiszta forrásból kell, származzon. Nem származhat Isten által tiltott forrásból (alkohol értékesítéséből, szerencsejátékból, kamatból, stb.).
 5. Mielőtt elindulunk a zarándoklatra, fontos hogy az emberek iránti összes kötelességünket teljesítsük. Ha például valakit megbántottunk, kérjünk tőle elnézést, lássuk el családjunkat elegendő élelemmel és pénzzel.
 6. Nagyon fontos, hogy minden felvett kölcsönt fizessünk vissza, tehát nem szabad, hogy tartozásunk legyen kivéve, ha haladékot kaptunk.
 7. Lényeges, hogy elkészítsük végrendeletünket arra az esetre, ha esetleg nem térnénk vissza a zarándoklatról.
 8. Tanulmányozzuk a zarándoklat szabályait és menetét, hogy azok kellő ismeretében kelhessünk útra. Ugyanis a jó szándékon túl nagyon fontos, hogy megfelelő tudás, kellő mennyiségű információ és értelem birtokában cselekedjünk (nemcsak a zarándoklat alatt, hanem az életben általában).
 9. Vigyünk magunkkal olyan ismertető irodalmat, amelyet olvasva egyre világosabb lesz számunkra a zarándoklat menete lépésről-lépésre.
 10. Indulásunk előtt búcsúzzunk el családjunktól, barátainktól és szomszédainktól, és kérjük őket, hogy fohászkodjanak értünk.
 11. Istenfélő, jámbor, jó tetteket cselekvő társat vagy társakat válasszunk az utazáshoz, akik segítenek bennünket a nehézségek átvészelésében, lelki támaszt nyújtanak.

12. Ne tekintsük turizmusnak vagy kirándulásnak a zárándoklatot!

A zárándoklat elvégzésének feltételei (surút alhaddzs)

A zárándoklat elvégzése csak egy alkalommal kötelező az élet során. Elvégzésének feltételei a következők:

1. Az iszlám (al-iszlám)
2. Ép ész (al-akl)
3. Pubertáskor elérése (al-bulüg)
4. Teljes szabadság (kemál al-hurrijja)
5. (Anyagi) képesség (al-isztitáa)
6. Mahram (nők részére)⁵³

Ahhoz, hogy valaki elvégezze a zárándoklatot, az első feltétel az iszlám, vagyis, hogy az illető muszlim legyen. A zárándoklat az egyik kötelező pillér az iszlám öt pillérei közül, de egy hitetlentől nem fogadtatik el, ugyanis a Próféta ﷺ a vallási dolgokért történő számonkérést, a tanúságtétel megvalósására alapozta. A hitetlenek cselekedeteiről Allah azt mondja a Koránban:

53. A „mahram”-ról bővebben később esik szó „A nők zárándoklatának fontosabb kérdései” című fejezetben.

S sort kerítünk arra, amit cselekedtek, és szétszórt porszemekké tesszük.⁵⁴ (al-Furqán 25:23)

As-Sáfí a következőt mondta ezzel kapcsolatban: „Ha egy felnőtt korú hitetlen elvégzi a zarándoklatot, és azután felveszi az iszlámot, nem fogadtatik el tőle a zarándoklat, mert addig nem illeti meg a kötelező cselekedet elvégzéséért járó jutalom, amíg nem hisz Allahban és a küldöttében. De miután ezt elfogadja és muszlim lesz, onnantól kötelezővé válik számára az, hogy ismét elvégezze a zarándoklatot.”

A második és a harmadik feltétel az ép ész, illetve a pubertáskor elérése. Tehát minden épp ésszel rendelkező felnőtt muszlim – férfi és nő – számára egyaránt kötelező a zarándoklat elvégzése. A gyermek vagy kiskorú, illetve a gyengeelméjű mentesül ez alól. A gyermek zarándoklatának kérdésében a négy iskola (medheb) alapítóinak eltérő a véleménye. Málik és Sáfí szerint kötelező, Hanífa szerint nem kötelező a kiskorúnak elvégeznie az iszlám ötödik pillérét. De milyen korig számít valaki gyermeknek? Málik imám szerint a csecsemő is zarándokolhat, de a többi vallástudós szerint az érettség fokát (szann al-balúga) a zarándoklatnál ugyanúgy kell elbírálni, mint az imánál.⁵⁵

Ali hagyományozta, hogy a Próféta ﷺ azt mondta: „Hárman vannak felmentve a kötelezettségek alól: a bolond, amíg meg nem gyógyul, az alvó, amíg fel nem kel és a gyerek, amíg el nem éri a pubertáskort.” (Musznad Ahmed, Iruá Algali Al-Albáni)

54. Haba'a: azokra az apró porszemekre használatos kifejezés, amelyeket a fénysugárban lehet észre venni, miközben repkednek, de ezek olyan kis méretűek, hogy kézzel nem lehet őket megérinteni, mert azonnal szerteszét reppennek. Allah ezekhez a porszemekhez hasonlítja a hitetlenek cselekedeteit a Koránban. (ibn Katír, Tafsír).

55. Ez a Próféta ﷺ szerint hét-tíz éves korú egyéntől fogadható el.

A kiskorúnak nem kötelező a haddzs, de ha elvégzi, akkor megkapja jutalmát. Amikor viszont eléri a pubertáskort, előírt kötelezettségé (fard) válik számára, amelyet el kell végeznie. Ezt a következő hadisz bizonyítja. Ibn Abbász hagyományozza, hogy a Próféta ﷺ mondta: „Ha egy gyerek elvégzi a zarándoklatot, akkor az elfogadtatik tőle a pubertáskor eléréséig, de amint eléri a pubertáskort, kötelező neki újra elvégezni a haddzsot.”

Ami a szabadság feltételét illeti, a rabszolgáknak nem kötelező a zarándoklat elvégzése. Erről Ibn Abbász a következő hagyományt mondta: „Próféta ﷺ azt mondta: »Ha egy kiskorú elvégzi a zarándoklatot, és később eléri a pubertáskort akkor kötelező, hogy ismét elvégezze a zarándoklatot; és ha bármelyik szolga elvégzi a zarándoklatot, és később szabaddá válik, akkor neki is kötelező a zarándoklat ismételt elvégzése.«”⁵⁶

A haddzs teljesítésének ötödik feltétele a képesség, vagy „aki módot talál rá”, (al-isztitáa) amely így határozható meg:

„Az a személy képes elvégezni a zarándoklatot, aki biztosítani tudja azt az ellátást, amely a zarándoklatra való utazásának kezdetétől a zarándoklat elvégzésén keresztül a visszatéréséig elegendő, és akinek módjában áll megfizetni az utazáshoz szükséges közlekedési eszközöket (hajó, repülő, vonat stb.) egészen a zarándoklati helyekig.”⁵⁷

Allah a képességről (al-isztitáa) azt mondja a Koránban:

Az emberek kötelessége Allahhal szemben a Házhoz⁵⁸ történő zarándoklat, [de csak] annak, aki utat (módot) talál rá.⁵⁹
(Imrán nemzetsége 3:97)

56. Hadisz szahíh: Bulúg al-marám Ibn Hadzsar

57. Hadisz szahíh: Bulúg al-marám Ibn Hadzsar

58. A Káaba.

59. Vagyis: egészséges, van pénze, és biztonságos az út.

Az isztitáa úgy értelmezhető, hogy saját maga személyesen megy el, vagy pedig módjában áll valaki mást elküldenie, aki a szükséges feltételeknek megfelel. Ha személyesen megy el, úgy a „lehetőség” alatt a testi, vagyoni és közbiztonsági feltételeket kell érteni. Itt a részletekről a vallástudósok eltérően vélekednek. Abú Hanífa, Ibn Hanbal és Sáfíi szerint: „a lehetőség alatt az útra való eledel (az-zád) és a hátasállat (ar-ráhila) értendő.”⁶⁰

Helyettesítés a zarándoklaton

A haddzs az egyetlen pillér az iszlámban, amelyben engedélyezett a helyettesítés más személy által. Az iszlám tanúságtétele (seháda), a napi ötszöri ima (asz-szalá), a böjt (asz-szaum) és az adakozás (az-zaká) mind olyan pillérek, amelyben nem lehet helyettesíteni senkit. A zarándoklattal kapcsolatban viszont más a helyzet, több esetben is megengedett a helyettesítés, azzal a feltétellel, hogy a helyettesítő korábban már elvégezte saját kötelező zarándoklatát. Aki képviseltetni akarja magát a zarándoklaton, az vegye figyelembe, hogy Málik és Abú Hanífa szerint nem feltétlenül szükséges helyettest küldenie annak, aki maga nem képes a zarándoklatot elvégezni. Viszont Sáfíi szerint a helyettesítés kötelező, és az illetőnek saját pénzéből kell a helyettesét ellátnia. Ha azonban van valaki, aki személyével és vagyonával átvállalja ennek elvégzését, akkor attól az elfogadtatik Allah előtt. Sáfíi szerint abban az esetben, ha valakit elragadott a halál mielőtt zarándokolhatott volna, ak-

60. Véleményüket Ibn Abbász és ibn Umar szavaira alapozták, akik közvetlenül a Próféától ﷺ hallották. Ugyanez megtalálható Anasz által hagyományozott hadíszban is.

kor az örökösnek kell valakit helyette elküldenie. Tehát halott ember helyett is el lehet végezni a zarándoklatot, ennek jutalmát a halott kapja, de a zarándoklatot elvégző személynek is jár jutalom a fáradságáért, illetve az erőfeszítéséért.⁶¹

A zarándoklat mielőbbi elvégzésének kérdése

A vallástudósok számára gyakorta feltett kérdés, hogy mikor kell a zarándoklatot elvégezni? Az első adandó alkalommal mikor lehetőségünk lenne rá, vagy pedig el lehet halasztani azt alkalmasabb időpontra? A vallástudósok véleménye különbözik e téren. Közülük néhányan azt mondják: „aki számára kötelezővé vált a haddzs⁶² és teljesülnek az előírt feltételek, annak azonnal kötelező a zarándoklat elvégzése”. E nézetet vallották Ahmed, Abú Hanífa és Málik imámok is. Sáfí imám szerint viszont megengedett a zarándoklat halasztása.⁶³

Mindenesetre a zarándoklat azonnali elvégzése jobb, a következő okok miatt:

1. A zarándoklat az iszlám egyik pillére, tehát az azonnali elvégzése ugyan olyan fontos, mint az imáé, vagy a böjté.
2. A zarándoklat minden évben meghatározott időpontban történik, ha ezt az időpontot elhalasztjuk, akkor azt legközelebb már csak a következő évben teljesíthetjük, de nem tudhatjuk, hogy élni fogunk-e még vagy sem. Az élet mulandó és akármikor utolérhet bennünket a halál. Ezért

61. At-Tajjár

62. Ahhoz, hogy elvégezze a zarándoklatot minden feltétele meg van. Lásd „A zarándoklat feltételei” fejezetben.

63. At-Tajjár

fontos, hogy minél hamarabb elvégezzük a zarándoklatot. Ibn Abbásztól jegyezték fel: „A Próféta ﷺ a következőt mondta: »Akinék szándékában áll elvégezni a zarándoklatot, az igyekezzon vele!«”⁶⁴

64. Jó hagyomány (hadisz haszan), lásd Al-Albáni: Miskát al-meszábih.

A ZARÁNDOKLAT IDŐBELI ÉS HELYSZÍNI HATÁRAI

A haddzs és az ihrám időbeli határai

Allah hírt adott arról, hogy melyek a zarándoklat hónapjai: a teljes savvál, és dzulkada hónap, és dzulhiddzsa havának első tíz napja. Aki magára vállalja ennek kötelezettségét, az ebben az időszakban teheti meg. Allah így szól erről a Koránban:

Kérdeznek téged (oh Mohammed ﷺ) az újholdról, mondd!: „Ezek az időpontok jelzők az emberek és a zarándoklat számára.

(A tehén 2:189)⁶⁵

A zarándoklat hónapjai ismertek, és aki kötelezi magát e hónapokban a zarándoklat elvégzésére, annak (a zarándoklat idején) tilos a házaseset, a vétkezés és a vitatkozás! Bármilyen jót tesztek, Allah tudja azt. Lássátok el magatokat útravalóval, ám a legjobb útravaló az istenfélelem! Féljete Engem, oh ti, akiknek van eszetek! (A tehén 2:197)

Ezekről az időpontokról a tudósok véleménye általában meg egyezik. Ibn Kudáma a következőt mondja a meghatározott időpontokról: „Ami a „A zarándoklat hónapjai ismertek...” (2:197) áját illeti, azt hordozza magában, hogy ezekben a hónapokban az ihrám felvétele ajánlott cselekedet.” Imám Sáfí szerint nem engedélyezett a zarándoklat elvégzése szándékából az ihrám

65. Allah jeleket és bölcsességet helyezett a Holdba, mivel a muszlimok a hold változó alakjából tudják meg a böjt, az alamizsna és a zarándoklat idejét.

ruha felvétele a számára megjelölt hónapokon kívül. Az ihrám felvétele és hordása a zarándoklat rituáléi közé tartozik, tehát ennek is meghatározott az időpontja, pont úgy, mint az Arafa helységben való megállásé (vukúf) és a körbejárásé (taváf). A csak önmagában végzett umra szándékával viszont az év bármelyik szakában fel lehet venni az ihrámot, vagyis ennek nincs meghatározott időpontja. A Próféta ﷺ minden umráját a zarándoklat hónapjaiban teljesítette. Ez a bizonyítéka annak, hogy a haddzs időszakában teljesített umrának nagyobb az érdeme és fontossága. Al-Uthejmín sejk erről a következőt mondta: „A zarándoklat időbeli határa a savvál hónapba való belépéssel kezdődik és dzulhiddzsza első tíz napjában, vagy az ünnep napján (íd al-adhá), vagy pedig dzulhiddzsza hónap utolsó napján végződik”.⁶⁶ Ő is a Korán, 2:197 ájáját említi bizonyítékként.

A haddzs, illetve az ihrám helyszíni határai

Mohammed Próféta ﷺ meghatározta az ihrám felvételének helyszíni határait is. Ezek olyan határok, melyek átlépése ihrám nélkül tilos, ha a zarándoklat szándékával akarunk belépni Mekkába. Ha nem a zarándoklat vagy az umra szándékával, hanem például tanulás, kereskedelem vagy rokonlátogatás stb. miatt lépjük át a mikátot, akkor természetesen nem kell felvennünk az ihrámot. Összefoglalva, aki zarándoklat céljából szándékozik Mekkába menni, annak a Próféta ﷺ által meghatározott helyeken, határokon kötelező magára öltenie az ihrám ruhát. Ez a világ különböző pontjairól érkezők részére más és más helyszínt jelent, melyre a következő hadis a bizonyíték:

Ibn Abbász a következő prófétai hagyományt mondta: „Allah

66. Uthejmín, Fatává: 509

küldötte ❖ Medína város lakói számára Dzul-halifat⁶⁷, Szíria lakóinak al-Dzsuhfat, Nedzsd lakóinak Karnul-manázilt és a Jemenből érkezőknek Jalamlamot szabta meg határként.”⁶⁸

Az említett hagyományból látszik, hogy a Mekka határain kívülről érkező zarándokok számára öt míkát állapított meg:

1. Medína lakóinak, vagy az abból az irányból érkező zarándokok míkátja Dzul-halífa vagy Abjár Alí. Ez a hely Medínától körülbelül tíz kilométernyire van. Ez a legtávolabbi míkát Mekkától (körülbelül 450 kilométer).
2. Szíria és Egyiptom lakóinak, illetve a felőlük érkezőknek Dzsuhfa a míkátjuk. Ez a második legtávolabb eső míkát Mekkától (körülbelül 200 kilométer).
3. Nedzsd lakóinak, vagy az afelől érkező (például Bahrein, Dammám, Riyád stb.) zarándokoknak Karnul-manázil (melynek új neve Szejlul-kabir) a míkátjuk. Ez körülbelül 80-90 kilométerre van Mekkától.
4. A jemenieknek Jalamlam (mai neve Szádijja) a megszábott határ. Ez körülbelül 70 kilométerre van Mekkától.
5. Az irakiaknak vagy a felőlük érkezőknek Dzátu-irk a míkátjuk, ez is körülbelül 80 kilométerre van Mekkától.⁶⁹

A külföldről érkezők számára tehát a fent felsorolt határok az érvényesek. A Mekka és a míkátok környékén élőket három csoportba lehet sorolni abból a szempontból, hogy lakóhelyük hol helyezkedik el a míkátokhoz viszonyítva:

67. Dulhalífa ma már Abjár Alí néven ismeretes. Ez Medína városán kívül helyezkedik el, egy mecset jelzi a míkátot.

68. Fauzán, (2001): I/ 409.

69. Lásd szahíh Muszlim, IV/ 160. o.

1. Azoknak, akik Mekka határain belül élnek (ahl al-Haram), és azoknak, akik csak ideiglenesen tartózkodnak e területen, ott kell belépniük az ihrám állapotába, ahol laknak (vagyis a lakásukban).
2. Akik az öt míkát helység által határolt területen belül, de Mekka határain kívül laknak (ahl al-hill), azoknak ott kell belépniük az ihrám állapotába, ahol épp tartózkodnak.
3. A többiek, akiknek az otthona az öt míkát helység által határolt területen (mavákít) kívülre esik, azoknak a fent felsorolt határoknál kell belépniük az ihrám állapotába.

Erre bizonyíték a következő hadís, amely Ibn Abbásztól maradt fenn: a Próféta ﷺ azt mondta: „Ezek a határok (a míkátok) mindazok számára, akik azokon át utaznak Mekkába zarándoklat vagy umra elvégzése céljából. Akik azonban a határokon belül vannak, [de Mekkán kívül élnek], ott lépjenek az ihrám állapotába, ahol éppen tartózkodnak. Mekka lakói pedig Mekkában.” (Bukhári és Muszlim, muttafak alejhi)

Azok, akik repülővel Dzsidda városán keresztül érkeznek Mekkába, indulásuk előtt a saját országukban is felvehetik az ihrámot, de az ihrám szándékát és a telbiját⁷⁰ csak akkor nyilváníthatják ki, amikor elérték a míkát légterét. Vagy felvehetik azt az egyik míkátnál is, de Dzsidda városban már nem, ugyanis az nem ihrám felvevőhely. Magyarországról a zarándokok általában Egyiptomon keresztül érkeznek Dzsidda városba. Mivel hosszú az út, ezért nem ihrámban indulnak el, hanem az egyiptomi repülőtéren veszik fel azt, ahol a zarándokok számára kialakí-

70. Talbija: válasz, engedékenysé, szolgálatkészség. Erről később részletesen esik szó.

tott fürdő és öltözőhelyek találhatók. Mecset is rendelkezésükre áll, ahol imádkozhatnak, és ahol a csoportvezetők tájékoztatót tudnak tartani a zarándoklat lépéseiről. Fontos tudni, hogy Egyiptom nem míkát helyiség, itt csak az ihrámot szabad felvenni.⁷¹ Az Egyiptom felől érkezőknek míkátja valahol a Vöröstengeter fölött húzódik, s miután az utasszállító jármű, például a repülő eléri ezt a pontot, a pilóta figyelmezteti a zarándokokat, hogy a haddzs vagy umra szándékát nyilvánítsák ki, és kezdjék el ismételtetni a telbáját. Aki ihrám állapotán nélkül lépi át Mekka határát, annak vissza kell utaznia az egyik míkáthoz és ott kell felvennie azt. Ha valaki ihrám állapota nélkül lépi át a míkátot és nem tud visszatérni, akkor felveheti azt akár Dzsiddában is, de váltságdíjat, azaz fidját kell fizetnie, amely lehet egy áldozati állat, melynek húsát a Haram⁷² területén lévő szegények között kell szétosztania. Ebből a húsból semmit sem használhat fel saját céljára a zarándok.

71. Ihrámról és vele kapcsolatos tudnivalókról részletesebben az ihrám című fejezetben.

72. Haram: A Tilalmas terület, azaz Mekka és a hozzátartozó részek, vagyis Míná, Arafa, Muzdalifa.

A ZARÁNDOKLAT PILLÉREI ÉS KÖTELEZETTSÉGEI

A zarándoklat pillérei (arkán al-haddzs)

Az iszlám vallás öt pillérre támaszkodik és ezeknek, vannak elemei amelyeknek betartása kötelező. A legnagyobb vallástudósok a zarándoklat pilléreivel kapcsolatosan nagyjából egyformán vélekednek:

1. Az ihrám ruha felvétele (al-ihrám)
2. A körbejárás (at-taváf)
3. A Szafá és a Marva között járás (asz-szajj bejne asz-Szafái val Marva)
4. Megállás Arafa völgyében (al-vukúf bi Arafa)
5. A haj leborotválása vagy rövidre vágása (al-halak aú at-takszír)

A fent említett pillérek közül a taváffal és a vukúffal kapcsolatosan mind a négy jogi iskola egyetért. Azonban Imám Málík és Ibn Hanbal ezeket kibővíti az ihrámmal és a szaijjal. As-Sáfií szerint a haj rövidre vágása vagy leborotválása is hozzátartozik a zarándoklat kötelező elemeihez.

Ha a fent említett pilléreket nem végzi el a zarándok, akkor érvényét veszti a zarándoklata.

A zarándoklat szükséges kötelezettségei (vázdsib)

A pillérekhez hasonlóan meghatározottak a zarándoklat szükséges kötelezettségei is:

1. Az ihrám mikátnál történő felvétele
2. Napnyugtáig tartó megállás Arafa völgyében
3. Az éjszaka eltöltése Muzdalifában
4. A tasrík napjainak éjszakáit Mínában tölteni.
5. A dzsamarát megdobása (ramíj al-dzsamarát)
6. A haj leborotválása vagy rövidre vágása (al-halk aú at-tak-szír). Ez Sáfiínál pillérnek számít.
7. A búcsú körbejárás (taváf al-vadá) elvégzése
8. Áldozati állat levágása

A fent említett kötelezettségeket nagyon fontos elvégezni, de ha betegség vagy más gond miatt ezeket nem lennénk képesek teljesíteni, akkor ki kell őket váltanunk, vagyis áldozati állatot kell helyettük vágni (fidja), vagy bőjtölni kell.⁷³

73. At-Tajjár, (1994): 63-64.

A ZARÁNDOKLAT SZERTARTÁSAI (MANÁSZIK AL-HADDZS)

Nagyon fontos, hogy a zarándoklat szertartásait, lépéseit annak meghatározott sorrendjében végezzük el. Mindennek megszabott az ideje és a helye. A zarándoklat szertartásai meghatározott sorrendjükben a következők:

1. Az ihrám ruha felvétele (al-ihrám)
2. A telbija ismételtetése (at-telbija)
3. A Káaba körbejárása (at-taváf)
4. A Szafá és a Marva közti járás (asz-szajj)
5. Az éjszaka eltöltése Mínában (al-mabít bi-Mína)
6. Arafá völgyében való megállás (al-vukúf bi-Arafá)
7. Az éjszaka eltöltése Muzdalifában (al-mabít bi-Muzdalifa)
8. A nagy dzsamara megdobása (ramíj dzsamratul Akaba)
9. Az áldozati állatok levágása (an-nahr)
10. A haddzsért végzet körüljárás (taváf al-ifáda)
11. A haj leborotválása vagy rövidre vágása (al-halk aú at-tak-sír)
12. Ajjám at-tasrík mindhárom dzsamara megdobása (rami al-dszamarat), és az éjszakák eltöltése Mínában (al-mabít bi-Miná lejáli ajjám at-tasrík)
13. Az áldozati állatok levágása (al-hadijj)

1. ábra: A zarándoklat szertartásainak helyszínei

Az ihrám (al-ihrám)

Az ihrám annak a szándékunknak kinyilvánítása, hogy megkezdjük a zarándoklat elvégzését. Maga az ihrám szó a tiltott (harám) szóból származik, amelynek jelentése: „tiltott vagy szentséges állapotba való belépés”. Ennek ellenkezője a megengedett (helál) szóból származó ihlál, amelynek jelentése: „megengedett állapotba kerülés, vagy a zarándoklat szertartásainak teljesítése”. Aki a szándékát kinyilvánítva belép az ihrám állapotába, ebbe az állapotba, azt muhrimnak nevezik. Ez a zarándoklat és az umra oszlopai közül az első, s a zarándokok számára olyan hatással bír, amilyen hatással a takbír (Alláhu Akbar! azaz „Allah a Leghatalmasabb”) az imára. Ugyanis minden ima takbírral kezdődik (Alláhu akbar), s miután a takbír elhangzik, az ima teendőin kívül minden más dolog elvégzése tilossá válik. Miután a zarándok belép az ihrám állapotába, olyan dolgok válnak kötelezővé számára, amelyek előtte nem voltak azok, s olyan dolgok válnak számára tiltottá,

amelyeknek elvégzése azelőtt megengedett volt. Ebbe a becses állapotba való belépés minden zarándokférfi és nő számára a szándék kinyilvánításával történik, amelyet számos szertartás követ. Az ihrám felöltésekor ki kell nyilatkoztatnunk, hogy melyik fajta zarándoklatot szándékozunk teljesíteni.

A feltételszabás (al-istirát)

Amikor kinyilvánítjuk a szándékunkat a zarándoklat megkezdésekor, az ihrám felvételénél, és azt mondjuk: lebbejke haddzs (Itt vagyok zarándoklatot végezni!) azt is hozzá tesszük: „Ha akadályoztatva lennék, mentesüljek ott, ahol akadályoztatva lettem.”. Ez csak azok számára ajánlatos, akik félnek, hogy nem tudják befejezni a zarándoklatot (idős vagy beteg ember, nő aki fél hogy megérkezik a havi vérzése, terhes nő, aki fél a koraszüléstől, stb.). Fiatal, egészséges ember számára azonban a feltétel szabása nem ajánlott. Erre bizonyíték a következő hadís, amelyet Aisától jegyeztek fel: a Próféta ﷺ elment Dubáá bint az-Zubairhoz, aki azt mondta: Oh Allah küldötte! Szeretnék haddzsot végezni, de panaszom van (félek, hogy a betegség megakadályoz). Erre a Próféta ﷺ azt mondta: Zarándokolj, és szabj feltételt! Mondd: Oh Allah, mentesüljek, ott ahol akadályoztatva leszek!”⁷⁴

Az ihrámban rejlő bölcsesség

Az ihrám az Isten irányába tanúsított őszinteség, magasztalás, alázat és pontosság jelképe, amely cselekedeteinken keresztül nyilvánul meg a zarándoklat teljesítése során. Az ihrám állapotában a világi örömek, a kényelem, a büszkeség, a vagyon, a dísz, pompa és a mindennapi szokások (például körömvágás, hajvágás, testreszabott ruha viselése stb.) elhagyásával

74. Szahíh hadís, Bukhári és Muszlim gyűjteményében.

mutatja ki Istenfélelmét és az iránta való engedelmességét. Ebben az állapotban igyekszünk tartózkodni minden bűntől és rossz cselekedettől. Az ihrám ruha olyan, mint a halotti lepel, amely eltörli a különbséget kicsi és nagy, szegény és gazdag, színes bőrű vagy fehér emberek között. Az ihrám fehér színe a tisztaságot, az egyszerűséget és az egyenlőséget jelképezi. Zarándokként azért vállaljuk magunkra az ihrám felvételével járó tilalmakat, mert Isten parancsának engedelmeskedünk, válaszolva hívására. Az ihrám segít abban, hogy figyelmünket és minden gondolatunkat minél inkább az egy Isten felé összpontosítsuk, de egyben kifejezi a muszlim világ egységét és a muszlimok Isten előtti egyenlőségét.

Az ihrám szükségés kötelezettségei (vázsisbát al-ihrám)

Az ihrámnak vannak szükségés kötelezettségei, amelyekkel tisztában kell lennünk, mivel az elhagyásuk megváltást (fidjât) tesz szükségessé. Ez azt jelenti, hogy áldozati állatot kell vágnunk az elmulasztott kötelezettség után, és a húsát szétosztani a Tilalmas Mecset területén lévő szegények között. Az ihrám szükségés kötelezettségei a következők:

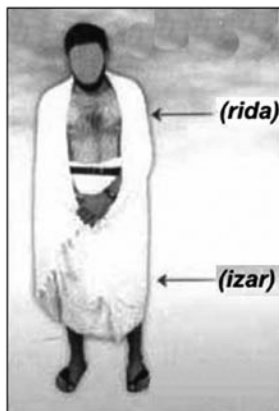
1. Az ihrám ruha felvétele a míkátnál, mivel a Próféta ﷺ ezt parancsolta és ő maga is ezt tette.
2. Óvakodjunk a testre szabott ruháktól az ihrám ruha felvételének kezdetétől. Ez a nőkre nem vonatkozik.

Az ihrám felvételének szunna szerinti követelményei

Az ihrámnak vannak előírásai, amelyeknek a betartása a muhrim számára ajánlott azért, hogy a zarándoklata megfeleljen a Próféta ﷺ által mutatott zarándoklatnak. Az ihrám felvételének vallási előírásai a következők:

1. Az ihrám felvétele előtti teljes tisztálkodás, azaz a rituális fürdés (guszl) elvégzése. Minden olyan személynek ajánlott a fürdés, aki ihrám állapotába szándékozik belépni.
2. Az ihrám felvétele előtt a körmök és a bajusz levágása a hónaljak szőrtelenítése, a fanszőrzet leborotválása és valamilyen finom illat (parfüm) használata (nem az ihrám ruhára, hanem a testre), ahogyan azt a Próféta ﷺ tette.
3. Az ihrám ruha felvétele, amely a férfiak számára két teljesen fehér részből áll: az egyiket a test felső részére terítjük (ridá), a másikat pedig a test alsó részére kell tekerni (izár), ahogyan azt a Próféta ﷺ tette (lásd. 2. ábra). Lényeges, hogy a két vászondarab, amelyből az ihrám ruha áll, ne legyen varrva vagy szegve, egy-egy darab vászonból álljanak. Nagyságát tekintve az alsó rész célszerűen olyan hosszú legyen, hogy a mindennapi tevékenység (ima, ülés, lehajlás, stb.) közben se látszódjanak ki a szemérmes részek, vagyis a térd és a köldök közé eső rész. Ha tehetjük, vigyünk magunkkal nagy méretű biztosítótűt, amely a felső rész (ridá) megtartásában nagy segítségünkre lehet. Anyagát tekintve legmegfelelőbb a frottír, mert elszívja az izzadságot, és jól jön a sivatagi hűvös estén, különösen a Muzdalifában eltöltött éjszakán. Az öv használata megengedett, és Mekkában vagy Medinában árulnak is olyan speciális kivitelűeket, amelyek a pénznek és néhány személyes iratnak (útlevél, hitelkártya, stb.) kialakítanak megfelelő helyet. A nők olyan ruhát vehetnek fel, amilyen nekik tetszik, csak ne legyen díszes (ajánlott az egyszínű ruha, mint például a fekete, fehér stb.) és takarja el azokat a testrészeket, amelyeknek eltakarása az iszlámban előírtak szerint kötelező, azaz az egész testet, kivéve az arcot és a két kezét.

4. A telbija⁷⁵ ismételtetése az ihrám felvételétől egészen a Káaba körbejárásának elkezdéséig (taváf al-Bejt).
5. Az ihrámnak nincs külön imája, de a fürdés, illetve a vudu után ajánlott szunna szándékával két raka imát végezni, a ruha felvétele után, és a szándék (telbija) kinyilvánítása előtt. A Próféta ﷺ így tette, amikor felvette az ihrámot. Legjobb, ha mindez (tisztálkodás, ruhafelvétel, ima, stb.) a míkátnál történik, de ha ez nem lehetséges, mert az illető például repülővel utazik, akkor a míkát határának átlépése előtt, például még a repülőtéren történjen meg. A lényeg, hogy a míkát határát ihrám állapotában lépjük át.

2. ábra: Az ihrám ruha felső (izar) és alsó (rida) része

Az ihrám tilalmai (mahzúrát al-ihram)

Az ihrám állapotában vannak olyan tilalmak, amelytől tartózkodnunk kell amíg annak állapotában vagyunk. Ezek a tilalmak három részre oszthatóak:

75. Imám Málík szerint a telbija vádzsib, azonban a többség ezt szunnának tartja.

A, Férfiakra és nőkre egyaránt érvényes tilalmak

1. Tilos a haj leborotválása vagy rövidre vágása, illetve a test bármelyik részén lévő szőrzet vallásilag elfogadható ok nélküli levágása, borotválása, vagy kitépése. Ahogyan Allah a Koránban mondja:

Ne vágjátok le a hajatokat addig, míg az áldozati állat el nem éri áldozó helyét (A tehén 2:196)

Ugyanígy kell eljárni a testen lévő szőrzettel is. (például hónaljiszőrzet, fanszőrzet).

2. A láb vagy a kéz körmeinek levágása bármiféle vallásilag elfogadható ok nélkül szintén tilos. Azonban, ha a köröm eltörik, és fájdalmat okoz, nem jelent gondot ha levágják. Nem kell áldozattal (fidja) kiváltani azt. Ha valakinek fejbőr betegsége van, vagy valamilyen okból fáj a fejbőre, az levághatja a haját, de fidját kell érte fizetnie, vagyis börtöltnie kell, vagy alamizsnát kell fizetnie a szegényeknek, vagy áldozati állatot kell levágnia, ahogyan ezt a Korán írja:

..., de ha valaki közületek beteg, vagy fájlalja a fejbőrét [annak ez szabad], de váltságdíjjal tartozik: bört, adomány, vagy áldozat formájában. (A tehén 2:196)

3. Az ihrám felvétele után tilos bármiféle illat használata a ruhára, illetve a testre. E tilalom mögött vallásos cél rejlik, hiszen eltávolítja a zarándok figyelmét az evilági élet díszeitől, pompáitól, illetve ízeitől és a túlvilág felé összpontosítja a figyelmét.
4. Az ihrám állapotban lévő személy számára tilos a házasságkötés és a nemi közösülés. Az ihrám állapotban lévő

személy nem adhat össze mást, illetve nem vehet részt más esküvőjén, sem mint képviselő, sem mint tanú. Erről a következő Muszlim által Uszmántól lejegyzett hiteles hagyomány (Szahih hadisz) tanúskodik: „az ihrám állapotában lévő személy nem házasodhat, és nem adhat össze senkit (a házasság kötelékébe)”⁷⁶

5. Az ihrám állapota alatt tilos a vadászat. Ez azokra a szárazföldi vadállatokra vonatkozik, amelyek húsa megengedett a muszlimok számára, mint például a nyulak, a galambok és a gazellák.

B, Csak a férfiak számára érvényes tilalmak

1. Tilos a testre szabott⁷⁷ ruha viselése más szóval minden olyan öltözkészlet viselése, amelyet ruhának szokás nevezni, mint például ing, nadrág, alsónemű, zokni stb. Ebből adódóan, tilos az ihrám ruha varrása is. Azonban az öv, a szemüveg és az óra használata megengedett.
2. Tilos a fej közvetlen eltakarása, azaz sapka, kendő vagy turbán stb. viselése. Azonban a nem közvetlenül érintkező tárgyak, mint a sátor, esernyő, napernyő, autó teteje stb. árnyékában való tartózkodás megengedett. Tehát, a fej lefedése tilos, de annak használata, ami nem érintkezik közvetlenül a fejjel, megengedett.

76. Fauzán, (2001): I/424.

77. Arab nyelvben a „makhít” szó szerint varrottat jelent, de sajnos sokan félreértik, és azt hiszik, hogy ez minden olyan dolog hordására értendő, amelyben varrás van. Holott ennek a kifejezésnek az iszlám vallásjogban (saria) meghatározott jelentése, „testre szabott ruha” (Például Ing, nadrág, kabát stb.)

C, Csak a nők számára érvényes tilalmak

1. A nőknek tilos a kesztyű viselése. Bármilyen ruhát viselhetnek az ihrám állapotában, azonban ez olyan legyen, amely eltakarja azokat a testrészeket, amelyeknek eltakarása kötelező az iszlámban, kivéve az arcukat és a két kezüket.
2. Tilos a nők arcának eltakarása nikábbal. A nikáb olyan lepel, amely eltakarja az arcot és csak egy rés marad a szemek számára. Az ihrám állapota alatt ezt nem viselhetik a nők. Azonban idegenek előtt a nőknek el kell takarniuk az arcukat kendőjük egy részével, amelyet a fejükön hordanak.

A fent említett tilalmak betartása a legfontosabb és ebben mind a négy iskola (medheeb) képviselői egyhangúan egyetértenek. Ezen felül az ihrám állapotában kerülni kell a felesleges, csúnya beszédet, veszekedést, illetve verekedést. Isten felé kell fordítani minden gondolatunkat, és arra kell törekedni, hogy a zarándoklat napjai alatt ne foglalkozzunk mással, csak Isten imádatával és dicsőítésével. Az ihrám elsősorban szándék, amely meghatározza, és végigkíséri a zarándoklatot, s ha jó a szándék akkor minden cselekedet annak függvényében jól fog alakulni. A Próféta ﷺ hagyománya szerint: Innamal a-málu binnijját azaz, „A tettek bizony a szándékok alapján ítéltetnek meg”⁷⁸.

A zarándok számára engedélyezett, hogy levegye a piszkos ihrám ruhát, és felvegyen helyette tiszta ruhát (nem utcai ruhát, hanem egy másik tiszta ihrámról van itt szó).

A dzsáhilijja korban (pogány kor) az arabok sok egyéb tilalmat is betartottak, amit később a Mohammednek ﷺ adott kinyilat-

78. Lásd szahíh Bukhári első hadísz.

koztatás eltörölt vagy megváltoztatott. Például ha beléptek az ihrám állapotba, nem készítettek al-iktet⁷⁹ és az ételekben sem használták fel. Nem viseltek teveszőrből készült ruhákat és fizikai értelemben is távol maradtak asszonyaiktól (nem mentek a közelükbe). Nem ettek olyan növényből, amely a Haram (Mekka) területén nőtt. Tisztelték a Tilalmas hónapokat és ezekben nem ontottak ki vért, és nem követtek el igazságtalanságot. Ha közülük egy férfi felvette az ihrámot, akkor a házába nem a főbejáraton, hanem a ház hátsó oldalán ment ki és be. A Korán azt mondja erről:

Nem az a jóság, ha a házakba hátulról léptek be, hanem a jóság az, ha valaki istenfélő. A házakba az ajtajaikon át lépjetez hát be, és féljetez Allahot, talán üdvözültek! (A tehén 2:177)

A Próféának ﷺ adott kinyilatkoztatással Allah eltörölte ezeket a pogánykori szokásokat és visszaállította az eredeti zarándoklat pilléreit.

Mi vonatkozik arra, aki nem tartja be az ihrám tilalmait?

A fent említett tilalmak valamelyikét megszegő tette háromféle lehet, és nek, három állapota van:

1. Az, aki bármilyen szükség vagy ok nélkül szegte meg a tilalmat, bűnt követett el, és kötelessége, hogy ezt áldozattal kárpótolja (fidja).
2. Az, aki valamilyen szükség miatt szegte meg az ihrám alatti tilalom bármelyikét, annak kötelessége, hogy a megszegett tilalmat kárpótolja egy áldozattal (fidja), de nem számít bűnnek.

79. Al-ikt: savanyú tejből készített sajt.

3. Az, aki a tilalom megszegését tudatlanságból vagy feledékenységéből, vagy kényszer miatt tette meg, ezzel nem követett el semmilyen bűnt, és semmit se kell fizessen kárpótlásként.

Válaszolni a hívásra (at-telbija)

A telbija definíciója

A telbija kifejezés lebbá igéből származik, melynek jelentése: „követni, engedelmeskedni (egy meghívásnak, egy hívásnak)”. Ebből van a lebbejk, melynek jelentése: „Itt vagyok, a Te szolgálatodra!” A telbija jelentése pedig, „válaszolni egy hívásra”. A telbiját válaszul mondják a zarándokok. Válaszul arra, hogy a 22:27 ájában Allah a Káabahoz rendeli őket. Ennek engedelmeskedve igent mondanak a hívására, és testtel-lélekkel megjelennek azon a helyen, ahol Ábrahám ﷺ hirdette meg a zarándoklatot az embereknek Isten parancsára:

(Ó, Ábrahám!) hirdesd ki a zarándoklatot az emberek számára.

Ők jönni fognak hozzád gyalog és mindenféle sovány [tevén]

(A zarándoklat 22:27)

A pogánykorban az arabok, ha el akarták végezni a Káaba zarándoklatát, minden egyes törzs megállt a saját bálványa mellett, dicsőítette azt, és azután elkezdtek a telbija ismételtetését addig, amíg meg nem érkeztek Mekkába. Minden törzsnek más és más volt a telbijája. Például a Kurejs telbijája a következő volt:

„Ó, Allah! Itt vagyok, állok szolgálatodra, itt vagyok! Itt vagyok, nincs neked társad, csak te vagy a birtokosa a királyságnak”.

A Kinána törzs a következőt mondta:

„Ó, Allah! Itt vagyok, állok szolgálatodra, itt vagyok! A mai nap a dicséret, a fohász és a megállás (vukúf) napja.”

A fent említett példák alapján azt lehet mondani, hogy ezeket a telbijákat valamilyen Istenség felé intézték, azonban voltak olyan törzsek, melyek egyenesen a Káababan lévő legnagyobb bálványok neveit említve fordultak Istenük felé, például a Muzhadzs törzs tagjai a következő telbiját ismételték:

„Ó, Su-rá, al-Lát és al-Uzzá ura! Itt vagyok, állok szolgálatodra!”⁸⁰

A Próféta ﷺ adott kinyilatkoztatással Allah eltörölte ezeket a különböző fajtájú és szövegű telbijákat és egységes, csak az egy Isten imádatát és engedelmességet tanúsító telbiját rendelt el, amelyet a Próféta ﷺ megtanított a muszlimoknak.

Több hagyományban is szerepel, hogy a Próféta ﷺ a következő telbiját ismételtette a búcsú zarándoklata alatt:

„Lebbejk Allahuma lebbejk, lebbejke lá seríkeleke lebbejk, in alhamde vanniamata, leke valmulk, lá seríkelek.”

(Itt vagyok, állok szolgálatodra, Ó, Allah! Itt vagyok! Itt vagyok, nincs Neked társad, itt vagyok. Bizony, a kegyelem, a hála és az uralom Téged illet, nincs neked Társad.)⁸¹

A telbija előírása (Hukm at-telbija)

A telbija állandó ismétlése szorgalmi cselekedet. Ugyan nem kötelező, de az ihrám felvétele után ez nyomatékosítja és fejezi ki zarándoklatunk szándékát. Ezért folyamatosan ismétlegessük mindig, különösen a zarándoklati szertartások helyei között vonulva.

80. Jákúbi Táríh, 255-256.

81. Ibn Hadzsar, Fath al-Bári, IV/191

Fontos és lényeges, hogy a telbiját ne csoportosan vagy egy ütemben, hanem egyénileg ismételgessük. A férfiak hangosan mondják, a nők pedig halkán, csak annyira legyen hangos, hogy hallják saját hangukat, legfeljebb közvetlen környezetük hallja őket. Ez ajánlott vagy kedvelt cselekedet (mustahabb). A telbiját az ihrám felvételétől a Káaba körbejárásának kezdetéig ajánlatos ismételgetni. Mind a négy jogtudós megegyezik abban, hogy ez szunna (nem kötelező cselekedet). A telbiját ajánlott sokszor ismételgetni a zarándoklat és az umra alatt.

A Káaba körbejárása (at-taváf bil-bejt)

A taváf definíciója

A taváf szó a „táfa” igéből származik melynek jelentése: körbe járni, körbe futni valamit. A taváf pedig nem más, mint Allah akaratának engedelmeskedve és a körbejárás elvégzésének szándékával hétszer körbejárni a Káabát oly módon, hogy minden egyes kör a fekete kőnél kezdődjön és ott is érjen véget, illetve a körbejárás közben a Káaba végig a zarándok bal oldalára essen. Vagyis a körbejárás az óramutató járásával ellentétes irányba történik. A kör középpontja mindenképpen a Káaba kell legyen, ahogyan azt a Korán is említi:

S körbejárják a Sérthetetlen Házat (A zarándoklat 22:29)

A taváfot, a Káaba körbejárását, tehát a körülötte lévő területen kell elvégezni, a Meszdzsid al-Harám területén. Ez lehet a Káaba közvetlen közelében vagy tőle távolabb is, lehetőségtől függően. Nem helyes azonban, ha kilépünk a mecset falain kívülre. Napjainkban, a körbejárás elvégzése ebből a szempontból könnyebb mint régen, mivel kibővítették

a Tilalmas mecset területét, illetve több szinten is el lehet elvégezni ezt a kegyes zarándoklati pillért. A felsőbb szinteken a talajon egy sötét sávval jelölték a fekete kő irányát, és egy tábla is mutatja, hogy hol kezdődik, illetve végződnék a taváf körei. Közvetlen a Káaba körül, vagy az épületen belüli első szinten a nagyobb tömeg miatt nehezebb elvégezni a taváfot, mivel minden zarándok azt szeretné, hogy minél közelebb legyen ahhoz az Áldott épülethez, amelyet Ábrahám ؑ épített fiával. A felsőbb emeleteken, és különösen a tetőszinten könnyebb a mozgás, gyorsabban lehet haladni, viszont a kör átmérője legalább négy-ötszöröse annak, mintha ugyanezt közvetlen az épület körül tennénk meg.

A zarándoklati körbejárás előírása (Hukm taváf al-ifáda)

A taváf al-ifáda, a zarándoklat oszlopai közül az egyik, nélküle nem teljes a zarándoklat. Ha a zarándok elhagyja ezt a pillért, be kell pótolnia, ha viszont ezt nem teszi meg, akkor nem mondható teljesnek a zarándoklata, vagyis hiányos. Ezen a véleményen van a legtöbb tudós. A taváf al-ifáda kötelezően előírt (fard) cselekedet a zarándoklat alatt, amelyet mind a Korán, mind a szunna bizonyít. Allah a Koránban (A zarándoklat 22:29) egyértelműen a taváf al-ifádara mutat, amikor elrendeli a Káaba körbejárását. A vallástudósok többsége egyetért ebben. A szunnában is megtalálható ennek bizonyítéka. Van egy igaz hagyomány, amelyet Bukhári és Muszlim egyaránt feljegyzett, amely szerint: „A hívők anyja Safíjja együtt zarándokolt a Prófétaval ﷺ, és eközben megérkezett a havi vérzése (menstruáció). A Próféta ﷺ azt kérdezte: Vajon (a feleségem) itt marasztal bennünket? Mire ők (a társak) azt felelték, már elvégezte a taváf al-ifádat. Erre a Próféta ﷺ azt mondta: akkor nem baj, tehát mehetünk tovább”⁸².

A körbejárás köreinek száma (Adad asvát at-taváf)

A négy jogi iskola közös megegyezése szerint a taváfban elvégzendő körök száma hét, vagyis hétszer kell körbejárni a Káabát. A tudósok többsége szerint a körbejárás teljesítése alatt kötelezően előírt (fard) körök száma hét, amelyek a fekete kőnél kezdődnek és ugyanott érnek véget, és nem engedélyezett ennél kevesebbet teljesíteni belőlük.

A körbejárás fajtái, elvégzésük időpontjai, illemei

A körbejárásnak több fajtája van, azonban ezek sem formailag, sem tartalmilag nem különböznek egymástól. Például mindegyik taváfban hétszer kell elvégezni a Káaba körbejárását, mindig a fekete kőnél kezdődik és végződik a kör, ugyanazokat a fohászokat mondjuk közben, stb. Az eltérés csupán céljukban, elvégzésük időpontjában és nevükben van. Tehát a taváfnak következő fajtái vannak:

1. Taváf al-Kudúm: elvégzése mindenki számára ajánlott, aki a zarándoklat vagy az umra elvégzésének szándékával lép be a Tilalmas mecset területére. Ennek célja nem más, mint a Káaba üdvözítése.
2. Taváf al-umra: az umra egyik pillére. Ez az első dolog, amelyet az umrát végző zarándok teljesít a Tilalmas mecsetbe érkezésekor.
3. Taváf al-Ifáda: a zarándoklati körbejárás. A zarándoklat egyik pillére. Ezt a körbejárást azután teljesítjük, miután a Muzdalifában eltöltött éjszaka után, Mínában megdobtuk a dzsamratul-Akabat és férfi zarándokként leborotváltuk vagy rövidre vágtuk hajunkat, nő zarándokként pedig levágtunk abból egy ujjbegynyit.

82. At-Tajjár, (1994): 79.

4. Taváf al-Vadá: Búcsú körbejárás. Ez a zarándoklat kötelezettségei közül az egyik. Ezt a körbejárást akkor végezzük el, miután teljesítettük a zarándoklat összes szertartását, és el szeretnénk utazni Mekka városából. Ezért búcsú körbejárásnak nevezik, mivel el kell köszönnünk attól a Háztól, amelynek látogatása az életünk talán legfontosabb célja, és nem tudhatjuk, hogy életünkben még egyszer meg tudjuk-e majd látogatni vagy sem. Aki nem tudja teljesíteni ezt a körbejárást, annak ki kell váltania ezt, állatáldozattal. Ha valamilyen rajtunk kívül álló ok, például nőknél a menstruáció, vagy szülés miatt nem sikerül elvégezni ezt a taváfot, akkor nem kell kiváltani azt.
5. Taváf mesznún: Ez szunna szerint előírt körbejárás. Olyan, mint a szorgalmi ima, az önkéntes böjt vagy az adományozás, amelyeket azért végzünk, hogy a kötelezően előírt imádságok teljesítésén túl is imádjuk az Istent. A szorgalmi körbejárásnak nincs meghatározott időpontja, ezt a taváfot akkor végezhetjük el, amikor csak vágyat érzünk arra, hogy még jutalomra tegyünk szert.

Fontos, hogy a körbejárást nem csak a testtel kell elvégezzük. Mivel a taváf célja az Allahról való megemlékezés, a legfontosabb, hogy minden szavunk szívből jöjjön, minden mondat az Ő Nevével kezdődjön és érjen véget. A fekete kő megcsókolása és a Jemeni sarok megérintése nem más, mint Allah parancsának való teljes engedelmesség és nyilatkozat, amellyel megerősítjük hűségünket Allah iránt. A fekete kő nem az istentársítás jele és ezt nem a társítók helyezték oda, hanem Ábrahám ؑ, illetve a Próféta ﷺ, Allah engedelmeivel. Ez Isten jelei közül az egyik, melyet a muszlimok megcsókolnak és megtisztelnek, kizárólag azért, mert Allah így rendelte el nekik. Umar ibn al-Kattáb a fekete kővel kapcsolatban a következőt mondta: „Tudom, hogy te egy kő vagy, amely

se nem használ, se nem árt. S ha nem láttam volna a Prófétát ﷺ megcsókolni téged, akkor sosem csókoltalak volna meg”.

A körbejárás elvégzésének feltételei (surút at-taváf)

A taváf teljesítésének meghatározott feltételei vannak:

1. A taváf elkezdésének első feltétele a szándék (nijja). Ahogyan minden cselekedet kezdete előtt fontos a szándék, így a körbejárás kezdeténél is meg kell erősíteni a szándékot a szívben.
2. A második feltétel a vallási értelemben vett teljes tisztaság (tahára). Le kell tisztítani a testről és a ruháról mindenféle piszkot és tisztátalanságot, vagyis vudut vagy guszlít kell végezni. Ez a véleménye a három jogi iskolának, azonban a Hanafijjánál a tisztaság nem feltétel, hanem csak szükséges kötelezettség (vádzsib).
3. A szemérmes testrészek (szetr al-aúra) eltakarása, elrejtése, ahogyan azt Allah a Koránban mondja:

Ó Ádám fiai! Öltözzetek fel szépen, ha mecsetbe mentek imádkozni! (A magaslatok 7:31)

A három vallásjogi iskola szerint ez a körbejárás teljeségéhez előírt kötelezettség, viszont Abú Hanífa szerint a szemérmes részek eltakarása szükséges kötelezettség (vádzsib) a taváf elvégzésénél.

4. A taváf elvégzésénél feltétel, hogy azt a Tilalmas Mecseten (al-Meszdzsíd al-Harám) belül végezzük el, mivel ha valaki a mecset falain kívül teljesíti a taváfot, nem lesz érvényes vagy elfogadott.
5. Feltétel, hogy a körbejárás közben, minden egyes kör elvégzésénél a Káaba a bal oldalunk felől legyen, vagyis az

óramutató járásával ellentétes irányba haladjunk (jobbról balra). Ha valaki úgy járja körbe a Káábát, hogy az a jobb oldalára esik, akkor nem lesz jó a taváfja.

6. Feltétel, hogy, a körbejárás minden köre a fekete kőnél (al-hadzsar al-aszved) kezdődjön, mert ha nem onnan kezdjük a kört, akkor az nem tekinthető elfogadottnak.
7. Az egyik legfontosabb feltétel, hogy a körbejárás hét teljes kör legyen. Ha ugyanis a körbejárást végző ebből csak ötöt vagy hatot teljesít, akkor nem lesz teljes a taváfja. Abú Hanífa szerint, csak az első négy kör számít előírt feladatnak.
8. Feltétel, hogy ne szakítsuk meg a köröket, és a körök között folyamatosság legyen, ne hagyjuk abba azokat. Ha elfáradunk, vagy eljön a kötelező ima (asz-szalát) ideje miközben a körbejárást végezzük, akkor azon a ponton kell folytatnunk az adott kört, ahol abbahagytuk, vagy újra kell kezdenünk a kört a fekete kőnél. Ezen a véleményen vannak a vallástudósok.

A Hanafijja vallási iskola a fent említett feltételek közül ellenzi a legtöbb feltételt, mivel szerintük azok nem feltételek (surút), hanem szükséges kötelezettség (vádzsib).⁸³

A körbejárás szunna szerinti előírásai (szunan at-taváf)

A körbejárásnak sok szunna szerinti előírása, követelménye van. Ezek közül a legfontosabbak:

1. Ar-Ramal, vagyis gyors léptekkel menni vagy haladni. Ez csak férfiak számára ajánlott, és csak az első három körben. A hátra lévő négy kört pedig normális tempóban kell elvégezni. Mivel szunna, ajánlott a betartása, de fontos,

83. At-Tajjár, (1994): 81;

hogy ne okozzon gondot az elvégzése. A ramalnak ismert a története, amely több igaz hagyományban is megtalálható. A muszlimok, a Próféta ﷺ vezetésével elmentek Mekkába, hogy elvégezzék az umrát, és miután megérkeztek oda, a Kurajs tagjai várták őket és azon gúnyolódtak, hogy a Próféta ﷺ és társai, Medína levegőjének hatására lázasak és elgyengültek. Amikor a Próféta ﷺ ezt látta, megparancsolta a társainak, hogy a taváf köreit gyorsan és frissen végezzék. Ezt látván a Kurajs tagjai, elcsodálkoztak.

2. Al-idtibá, azaz, hogy úgy borítsuk magunkra az ihrám ruha felső részét, hogy a bal vállunk be legyen takarva, a jobb azonban maradjon szabadon. Ez is csak a férfiak számára előírt. Az idtibá jellemző vonása, hogy a körbejáró személy, az ihrám felső leplét (ridá) úgy teríti a vállára, hogy a bal válla be legyen takarva és a ridá közepe a jobb hónalja alá essen (3. ábra).

3. ábra: Az Idtibá

3. A körbejárás kezdeténél csókoljuk meg a fekete követ. (takbíl al-hadzsar al-aszved), de csak akkor, ha meg tudjuk tenni úgy, hogy közben ne okozunk másnak kellemetlenséget vagy bántódást. Ha nem sikerül megcsókolni a

fekete követ, akkor elég megérintenünk a kezünkkel, vagy botunkkal. Ha ez sem sikerül, akkor elég, ha a fekete kő irányát jelző vonalnál a Káaba felé fordulva rámutatunk a kezünkkel.

4. At-takbír, azaz mondjunk Alláhu Akbart minden egyes kör kezdeténél, amikor a fekete kő irányát jelző vonalhoz, vagy magához a fekete kőhöz érkezünk. Ezt mind a hét körben célszerű megtenni.
5. Ha képesek vagyunk rá, gyalog tegyük meg mind a hét kört. Aki azonban nem képes rá, azt vihetik felemelve (például hordágyon, hordszéken) vagy beszállhat egy tolószékbe, és így is elvégezheti a körbejárás hét körét. A zarándoklat alatt általában nagyon sok az idős és gyenge ember, akiknek rendelkezésére áll több száz tolószék, és minden tolószékhez egy segítő, aki kérésre, a tolókocsiban viszi a zarándokot és segít neki elvégezni a körbejárást. E mellett vannak úgynevezett hordszékek is, amelybe beleül a körbejárást végző személy. Ezeket általában négy vagy öt segítő viszi a feje fölött. A zarándok mindkét esetben ül, fohászkodik, bűnbocsánatot kér Allahtól, és amikor a fekete kővel egy vonalba érkezik, felemeli kezét a fekete kő irányába és hangosan azt mondja: Alláhu Akbar! Mindkét szolgáltatás díjmentes, mivel a Szaúdi állam vállalja a költségeket, de a zarándok, ha akar, adhat valamennyi pénzt a segítőnek.
6. Amennyire tudunk, haladjunk minél közelebb a Káabához, anélkül, hogy a többi körbejárást végzőnek bármi gondot okoznánk.
7. Kerüljük a felesleges beszédet a körbejárás közben. Csak akkor beszéljünk, beszélgessünk, ha feltétlenül szükség van rá.
8. A körbejárás végzése alatt folyamatosan fohászkodjunk

Allahhoz, emlegessük a Nevét (dzikr), recitáljunk a Koránból, és kérjünk bűnbocsánatot (isztigfár). A Káaba körbejárásának nincs meghatározott fohásza kivéve a jemeni sarkok (al-rukñ al-jemáni) és a fekete kő közti résznél. Amikor a körbejáró elhagyja a Jemeni sarkot és közeledik a fekete kőhöz, a következő fohászt kell, hogy ismételgesse:

„Urunk! Adj nekünk az evilágon is, és a túlvilágon is jót, és óvj meg minket a Tűz kínzásától!” (A tehén 2:201)

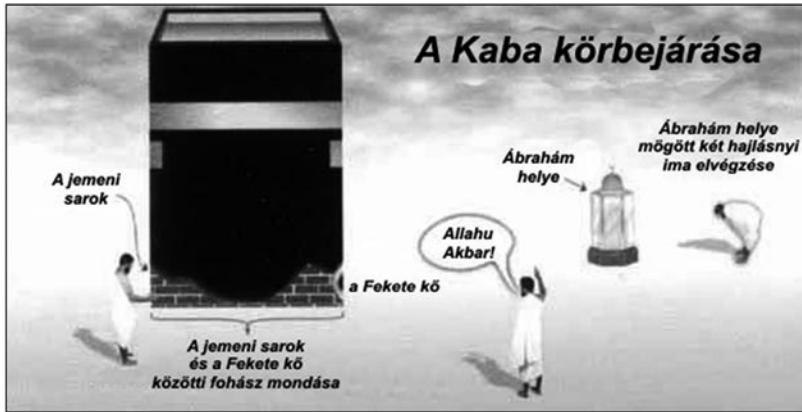
(Rabbaná átina fiddunja haszanatan va filákhirati haszanatan va kina adzaba-annar.)

9. Ha lehetséges, érintsük meg a jemeni sarkot kezünkkel, ha azonban erre nincs módunk, akkor ne tegyünk semmit azok közül, amely a fekete kőnél teendő, vagyis ne csókoljuk meg, ne mutassunk rá kezünkkel, és ne mondjunk Alláhu Akbart.
10. A körbejárás befejezése után végezzünk két meghajlásnyi (raka) imát Ábrahám állásának helye (makám Ibráhim) mögött. Erről a Koránban az áll:

[Oh, ti muszlimok,] tegyétek Ábrahám állásának helyét imahely-lyé! (A tehén 2:125)

Az első rakában a Korán nyitó szúra (al-fátiha) után, a 109. „A hitetlenek” szúráját (al-káfirún) és a második rakában pedig az al-fátiha után a 112. „Az őszinte hit” szúráját (al-iklász) kell elmondani.

11. Az ima elvégzése után igyunk a Zemzem kút vizéből.

4. ábra: A Káaba körbejárásának előírásai

A taváf illemei

A taváfnak vannak illemei, amelyek teljessé teszik. Íme közülük néhány:

1. A körbejárást végezzük teljes (Isten felé mutató) alázattal.
2. Érezzük át Allah hatalmasságát.
3. Emlékezzünk vissza Isten Prófétáinak életére, és azokra a tanulságokra, amelyek ebből levonhatók.
4. Igyekezzünk a lehető legtöbbet fohászcodni, tele Allah iránt érzett alázattal, szeretettel és bűnbocsánatkéréssel.

A körbejárás alatt nem kedvelt cselekedetek

A következő cselekedetek nem kedveltek (makrúh), illetve kifejezetten nem ajánlatosak, így tartózkodjunk ezektől a taváf végzése alatt:

1. Ne kulcsoljuk össze ujjainkat, illetve ne ropogtassuk azokat!
2. Ne helyezzük kezeinket a hátunk mögé!
3. Ne együnk, ne igyunk, ne viccelődjünk és ne nevetgéljünk!
4. Ne végezzük úgy a körbejárást, hogy közben vizeleési, székelési vagy szellentési kényszerünk van.
5. Ne lökdössünk másokat a gyorsabb haladás érdekében, ne beszéljünk csúnyán, ne káromkodjunk, és ne kényszerítsünk másokat megállásra, stb.

A Szafá és a Marva között járás (szaíj)

A szaíj értelme

A szaíj szó jelentése: járás, törekvés, igyekezet. A szafá szó jelentése: „egyenletes szikla vagy kő”, a marva jelentése: „hegyi kristály; fénylő, ragyogó szikla”. A Szafá és a Marva két szikladomb, amelyek közel vannak a Sérthetetlen Házhoz (al-Bejt al-Atík). Ezt a két dombot a mecset bővítése közben annak részévé tették és ma már a mecseten belül található. E két szikla közötti távolságot kell hétszer megtennünk. Ezt a Szafánál kell kezdenünk, és a Marvánál ér véget. A Szafá és a Marva sziklák közti táv körülbelül 400 méter. A kör elnevezés megtévesztő, két szempontból is. Egyrészt az út gyakorlatilag egyenes, másrészt a két szikla közötti út egy irányban számít teljes „körnek”. Vagyis minden egyes út, amely a Szafá hegynél kezdődik és a Marvánál végződik, egy körnek számít és fordítva. Tehát az első, a harmadik, az ötödik és a hetedik kör kezdődik a Szafánál, a többi pedig a Marvánál. Az út középső szakaszán helyezkedik el az a körülbelül 80 méter hosszú szakasz, amely zöld oszlopokkal van megjelölve. Ezt a

távot a férfiaknak célszerű futva megtenni, megemlékezve ezzel Hádzsár kétségbeesett vízkereséséről. Azt azonban mindenképpen vegyük figyelembe, hogy a zarándoklat ideje alatt összegyűlt sokaságban a futás a legtöbbször nem valósítható meg lökdösődés vagy tülekedés nélkül, amely viszont nem egyeztethető össze a zarándoklat szellemével. Ezért célszerű félig „helyben futva” haladni előre olyan tempóban, amelyet a helyzet lehetővé tesz. Az egyik, illetve másik irányba haladó, körülbelül 10 méter széles „sáv” kétfelé van választva (egy az oda, és egy a visszafelé jövőknek), és a két sáv között, az idősök és a gyengék tolokocsis szállítására kijelölt folyosó van kiépítve. Ezen gyalogosan haladni tilos. A mecsetben több szinten is elvégezhető a szajj, tehát a két szikla közötti távolság megtételére több lehetőségünk is van. A két domb (szikla) közötti rész neve arabul meszáa.

A szajj szükségességének bizonyítéka

A szajj szükségességét és a kötelezettségét a Korán és a szunna is alátámasztja. A Koránban Allah azt mondja:

Bizony, a Szafá és a Marva Allah [zarándok]helyei közé tartoznak. Ezért aki elzarándokol a Házhoz vagy elvégzi az umrát, azt nem terheli vétek, ha teljesíti a kettő közötti járást. Ha valaki önként tesz jót, [tudja meg, hogy] Allah bizony a Felettébb Hálás, a Mindent tudó. (A tehén 2:158)

A szunnában bizonyítéka pedig az, hogy a Próféta ﷺ azt mondta: „végezzétek el a járást, mivel Allah előírta azt nektek”⁸⁴

Egy másik hadíszbán, amelyet Muszlim hagyományozott, Áisa azt mondja: „a Próféta ﷺ a muszlimokkal együtt végezte a ta-

84. Ezt a hagyományt Ahmed hagyományozta a Musz nadjában.

váfot a Szafá és a Marva között, tehát ez szunna, és esküszöm, hogy Allah nem fogadja el teljesként annak a zárandoklatát, aki nem végzi el a járást a Szafá és a Marva között.”⁸⁵

A szaij eredete

A Szafá és a Marva között járás Iszmáil édesanyja, Hádzsár vízkutató igyekezetéből ered. Ezt hiteles hadíszként Bukári jegyezte le Ibn Abbásztól: „Ábrahám ؑ pedig Allah parancsára Hádzsart Iszmáillal együtt egy kis vízzel, illetve datolyával egy lakatlan pusztában hagyta. Amikor elfogyott a víz megszomjazott ő is és a fia is. Vonakodva és elszomorodottan ránézett a fiára és azután meglátta a Szafát, egy sziklát, a közelben és odament, aztán felmászott rá. Fentről lenézett a völgyre, hogy talán lát valakit, de sajnos nem látott senkit sem. Ezt követően leereszkedett a Szafáról és megérkezett a völgybe, és aztán minden erejét összeszedve átfutott (gyors léptekkel áthaladt) a völgyön és megérkezett a Marvához, erre is felmászott és körbenézett, hátha lát valakit, de sajnos itt sem látott senkit. Ezt (a két dombra való felmászás és a köztük lévő távolság gyors megtétele) hétszer ismételte meg. Ibn Abbász folytatja, hogy a Próféta ﷺ azt mondta, hogy pont emiatt kell az embereknek elvégezni a szaijt e két hegy között. S miután a hetedik járás után megérkezett a Marvára, egy hangot hallott, mire ő (Hádzsár) azt mondta magában: Csend! Azt gondolta, csak képzelődik, de ezután odafigyelt, és újra hallotta a hangot. „Tudasd velem, ha segítségemre jöttél”, mondta, s lám! Egy angyalt látott a zamzam helyénél, aki a szárnyával vizet fakasztott. A vizet látva sietve kezdett inni, illetve összegyűjteni belőle minél többet. Az angyal azonban azt mondta neki: Ne aggódj, itt vagytok az Is-

85. Ezt Muszlim hagyományozta a Szahíjhében. Lásd szahíh Muszlim, IV/68. o.

ten Háza mellett, és Allah nem fogja cserben hagyni a lakóit.⁸⁶
Ez a gyermek édesapjával együtt fel fogja építeni a Házat.”⁸⁷

A szaij előírása (hukm asz-szaij)

A Hanafijja jogi iskola véleménye szerint a szaij a zarándoklatban csak szükséges kötelezettség (vádzsib) nem pedig előírt kötelezettség (fard). A többi három iskola (medheb) szerint a szaij, a zarándoklat egyik előírt kötelezettsége (fard), pillére, és nem teljes a zarándoklat nélküle. Az erre vonatkozó ája a következő:

Bizony, a Szafá és a Marva Allah [zarándok]helyei közé tartoznak. Ezért aki elzarándokol a Házhoz vagy elvégzi az umrát, azt nem terheli vétek, ha teljesíti a kettő közötti járást. Ha valaki önként tesz jót, [tudja meg, hogy] Allah bizony a Felettébb Hálás, a Mindent tudó. (A tehén 2:158)

Ha a zarándok, bármilyen elfogadható ok vagy probléma miatt elmulasztja a Szafá és a Marva között járást, nem lesz teljes a zarándoklata addig, amíg annak teljesítését be nem pótolja. Abú Hanífa szerint azonban, ha a szaijt bármilyen okból kifolyólag nem teljesíti a zarándok, akkor azért váltságdíjat kell fizetnie (amely lehet egy áldozati állat feláldozása), és teljes lesz a zarándoklata.

A vallástudósok egyik csoportja a szaijt szunnának értelmezi. Az mindenképp biztos, hogy nagyon fontos az elvégzése és semmiképp sem szabad elhagyni a zarándoklat pilléreinek teljesítése során. A Próféta ﷺ is elvégezte ezt a szertartást, és mindig az ő példáját követve kell elvégezni a vallási kötelelességeket.

86. Lásd az Ábrahám ؑ története és a Káaba építése fejezetet.

87. Lásd Ibn Hadzsar, Fath al-Bári, IV/ 3113.

A szaij teljesítésének feltételei

A Szafá és a Marva között (helyesen elvégzett) járás feltételei a következők:

1. A szaijt mindig egy helyesen elvégzett körbejárás (tavaf) után végezzük el.
2. A sorrend legyen megfelelő, vagyis a szaij, a Szafánál kezdődjön és a Marvánál érjen véget.
3. A szaij hét teljes kör legyen⁸⁸.
4. A Szafá és a Marva közötti távot a kijelölt úton járja végig, ne menjen ki arról sehol, és a teljes távolságot tegye meg.

A szaij szunna szerint ajánlott cselekedetei

A szaijnak sok szunnája van, amelyek közül a leglényegesebbek:

1. A Szafá-hegyhez, a Szafá kapun keresztül menjünk be, ahogyan azt a Próféta ﷺ tette.
2. A Káaba körbejárásának elvégzése után közvetlenül menjünk elvégezni a Szafá és a Marva közötti járást, és közben recitáljuk a következő ája részletet:

Innasz-szafá val-maruata min saá irilláh.

Bizony, a Szafá és a Marva Allah [zarándok]helyei közé tartoznak. (A tehén, 2:158)

88. Néhány zarándok azt hiszi, hogy a Szafá és a Marva között járás tizen-négy körből áll vagyis a Szafától a Marváig és onnan vissza a Szafáig egy körnek tekintik. Ez nem helyes, mivel a szaij hét körből áll. A Szafától a Marváig egy kör és onnan vissza a Szafáig a második kör és így kell elvégezni hét kört.

3. Mindenféle tisztátalanságtól és piszoktól megtisztulva⁸⁹ (vudu mosdást végezve), tiszta ruházattal, testi, illetve lelkiállapotban teljesítsük a szajjt, és takarjuk el az eltakarni való testrészeket.
4. Forduljunk a Kibla (Káaba) irányába minden egyes alkalommal, amikor elérjük a Szafát vagy a Marvát, és teljes odaadással, összpontosítással fohászkodjunk Allahhoz mély alázattal, kérjünk bűnbocsánatot, és az egyistenhitet megerősítve mondjuk a következő fohászt háromszor:

„Lá iláha ill Allah, vahdahú lá seríkeleh, lehul-mulku va lehul-hamdu va huva alá kulli sejn kadír. Lá iláha ill Allah vahdah, andzsaza vaadah, va naszara abdah, va hazamal-ahzába vahdah.”

(Nincs más jogosan imádható isten, kivéve Allah, nincs néki társa, Övé az uralom, és Őt illeti a hála és a dicsőség, és Ő mindenre képes. Nincs más jogosan imádható isten, kivéve Allah az Egyetlen, teljesítette az ígéretét, és győzelemre vitte a szolgáját (a Prófétát ﷺ), és Ő legyőzte a seregeket.) Ezt a fohászt háromszor ismételjük meg, közöttük pedig fohászkodjunk Allahhoz, amiért csak akarunk.

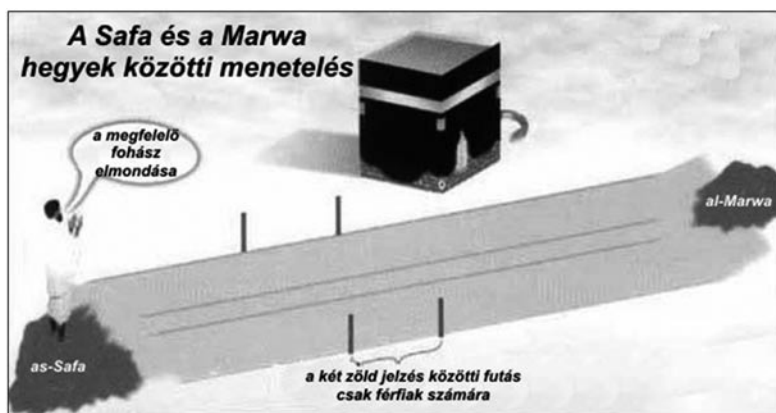
5. A férfiak fussanak azon a szakaszon, amelyet két zöld oszlop⁹⁰ jelöl. A nőknek egyáltalán nem kell futniuk még e két zöld oszlop között sem, elég ha sétálva teszik meg ezt a távot. (Férfiakkal ellentétben, a nőknek nem kell gyorsan

89. A taváffal ellentétben, aminek feltétele a vudu, a szajj elvégzéséhez nem feltétel a tisztaság, de ha a szajj elvégzésének szándékából tisztálkodást végeznek, az teljesebb és kegyesebb. Lásd at-Tajjár, (1994): 137.

90. Összesen négy zöld oszlop van: kettő a Szafától a Marva irányában, és kettő pedig visszafelé.

gyalogolniuk sem a körbejárás alatt, sem pedig a járás teljesítése során. Ez könnyítés a részükre.)

6. A járást lehetőség szerint gyalog teljesítsük, de ha erre nem vagyunk képesek, akkor nem baj, ha tolókocsiban vagy segítséggel végezzük el azt.⁹¹
7. A járás körei között legyen folyamatosság, vagyis ne szakítsuk meg a köröket vallásilag elfogadható ok nélkül.

5. ábra: A Szafá és a Marva hegyek közötti járás (as-szaíj)

91. Ahogyan azt már említettük, két egyenes, egyirányú út található minden szinten, amelyek közül az egyik a Szafától a Marva irányába vezet, és a másik pedig visszafelé. E két út között található egy hasonlóan két-sávos, de jóval keskenyebb folyosó, ahol a mecset segítői (vagy a hozzátartozók) tolószékben tolják az idős, beteg vagy gyenge zarándokokat.

A Szafá és a Marva között járás nem kedvelt cselekedetei

A következő cselekedetek végzése nem ajánlott (nem kedvelt) a szaij teljesítése során:

1. A szaij köreinek megszakítása vallásilag elfogadható ok nélküli. Természetesen meg szabad állni és félbeszakítani a szaijt, ha ennek nyomós oka van, például fáradtság, vízivás, rosszullet, betegség stb. esetén, illetve a kötelező imaidő eljövetelének idején félbe szabad szakítani a szaijt és ima elvégzése után, onnan folytatni, ahol abbahagytuk.
2. Barátokkal vagy zarándoktársakkal való felesleges fecse-gés, nevetgélés, beszélgetés, telefonálás stb.

Az itatás napja (jaum at-tarvija)

Az itatás napja dzulhiddzsa havának nyolcadik napja, vagyis az Arafa völgyében való állást megelőző nap. Ezen a napon nincs semmilyen meghatározott kötelező szertartás, sokkal inkább egyfajta lelki felkészülést szolgál az elkövetkező napok eseményeire. A tarvija szó öntözést jelent. Mivel a Próféta ﷺ idejében Míná, Muzdalifa és Arafa területén nem volt víz, ezért az emberek dzulhiddzsa 8-án mielőtt elindultak volna Mínából, alaposan megitatták a tevéket, hogy azok a zarándoklatból hátra maradt négy vagy öt napot kibírják víz nélkül. Napjainkban erre nincs szükség, de a zarándokok lelki felkészülése most is fontos.

Azok a zarándokok, akik umrától különválasztott zarándoklatot (haddzs at-tamattu) végeznek, és korábban kiléptek az ihrám állapotából, ezen a napon a zarándoklat elvégzésének szándékával (lebbejk haddzs – itt vagyok zarándoklatot végez-

ni) ismét belépnek az ihrám állapotába. Az ihrámba való belépésnek ezen a napon nem kell a míkátnál történnie. Az ihrám ruha felvételénél ugyanazok a szunnák érvényesek, mint korábban (például fürdés, körmök levágása, szőrtelenítés stb.).

Ezután a telbiját ismételve kivonulunk a mínai sátor-táborba, és a napot fohászkodással, istenemlegetéssel, Korán recitálással töltjük, miközben a Szunna szerint rövidítve, de nem összevonva imádkozzuk a déli, a délutáni, a naplementi és esti imákat. A hajnali imát még Mínában imádkozzuk, majd elindulunk elvégezni a zarándoklat egyik legfontosabb szertartását, az Arafa völgyében való állást.

Megállás az Arafa völgyében (al-vukúf bi-Arafa)

A zarándoklat legfontosabb része, egyben egyik legfelemlőbb része a megállás szándékából megjelenni Arafa⁹² völgyében, és ott tölteni a dzulhiddzsa 9. napját déltől naplementéig. Ezt a napot állva, ülve vagy akár lovon vagy járművön is el lehet tölteni.

92. Arafa vagy Arafát völgy, Mekkától körülbelül 25 kilométernyi távolságra fekszik észak irányában. Ez a völgy a Mekкаи zarándoklat központi szertartásának „a megállás” (al-vukúf) helyszíne. A völgy közepében áll egy hegy, melynek neve „az irgalom hegye” (dzsabal-ar-rahma). Arafa völgye, a Tilalmas terület (Mekka, Muzdalifa, Míná) külső részén terül el. A zarándokok Mekkából, az Arafa völgyébe egy meghatározott helyszínen lépnek be (Mazamajn) és azon pillérek mellett mennek el, amelyek meghatározzák Arafa határait.

A vukúf előírtságának bizonyítéka

Az Arafa völgyben való megállás hagyományának bizonyítékai megtalálhatóak mind a Koránban, a szunnában és a közegegyezésben (idzsmá).

Abdulrahman bin Jamur ad-Dajlitől maradt fenn, hogy a Próféta ﷺ azt mondta „A zarándoklat bizony az Arafa (napja)”⁹³

A Koránban pedig Allah azt mondja erről:

Azután vonuljatok el onnan, ahonnan a többi ember is elvonul, és kérjétek Allah bocsánatát. (A tehén 2:199)

A Próféta ﷺ eljövele előtt a Kurejs törzsbeliek azt állították magukról: „mi Allah legjobb városának (Mekka) lakói vagyunk és Ábrahám leszármazottai. Mi vagyunk a Tilalmas Ház gondozói és őrzői. Nincs az arabok közül olyan, aki rangban, jogban vagy ismertségben olyan nagy pozíciót foglalna el, mint amit mi birtoklunk.” Azokat akik ezt mondták magukról, humsznak nevezték.

A fent említett áják magyarázata megtalálható egy hiteles hagyományban: Áisa azt mondta: „A Kurejs törzs, és aki a vallásuk szövetségéhez – Humsz – tartozott, Muzdalifában álltak meg, míg minden más zarándok Arafa völgyében állt meg. A Próféta ﷺ adott kinyilatkoztatással Allah megparancsolta, hogy menjen Arafába. A Próféta ﷺ odament, fohászkodással és istenemlegetéssel töltötte a napot, és aztán Muzdalifába vonult.”⁹⁴

A szunnában is sok hadisz tanúskodik a vukúf előírtságáról. Abdulrahman bin Jamur ad-Dajlitől jegyezték fel, hogy a Nadzsd lakói közül sokan jöttek a Prófétahoz ﷺ és kérdezték

93. Hadisz szahíh Irváa al-galil Albáni

94. Lásd Ibn Hadzsar, Fath al-Bári, IV/ 327.

Őt (a haddzsról), mire Ő hangosan azt mondta: „a zarándoklat bizony Arafa (napja), s aki megjelenik Arafa völgyében, déltől naplementéig, az bizony elérte a zarándoklatot (érvényes a zarándoklata).”

Szintén Abdulrahman bin Jamur ad-Dajlitől jegyezték fel: A Próféát ﷺ kérdezték a haddzsról, mire ő ﷺ azt mondta: „Aki imádkozta velünk ezt az imát (a hajnali ima dzulhiddzsa 10-én), és ez előtt állt Arafában, akár nappal, akár éjjel, az elérte a zarándoklatot (érvényes a zarándoklata).”

A nagy vallástudósok is egyetértenek a vukúf kötelezettségével kapcsolatban. Ibn Rusd szerint: „mindenki megegyezik abban, hogy (a vukúf) a zarándoklat pillérei közül egy, és aki ezt elmulasztja, annak a zarándoklata elvész”.⁹⁵ Ibn Kudáma véleménye pedig az, hogy: „a vukúf pillér, s nem teljes nélküle a zarándoklat, csak vele együtt”.

6. ábra: Az Arafa völgy és benne való megállás (al-vukúf)

95. At-Tajjár, (1994): 90.

Az Arafa völgyében való állás (vukúf) feltételei

A vukúfnak vannak feltételei, amelyek egy része a helyszínnel, néhány az időponttal és néhány a megállással kapcsolatos:

1. Az Arafa völgyében való állás helyszíne (makán al-vukúf)

A haddzs alatt minden egyes elrendelt szertartás, lépés és cselekvés elvégzésének meghatározott időpontja és helyszíne van. Ezeket pontosan be kell tartanunk, különben nem fogadtatik el a zarándoklatunk. Így van ez a vukúffal is. A vallástudósok véleménye megegyezik abban, hogy a megállás helyszíne az Arafa völgye, amelynek megszabott határai ismeretesek – ma már figyelmeztető táblákkal vannak megjelölve –, és e határokon belül az Arafa egész völgye egy megállóhely (maúkif) azaz, ha valaki ennek a völgynek bármelyik részében, a megszabott határokon belül megáll, elfogadtatik a zarándoklata, ha Allah úgy akarja. Aki a zarándoklat alatt nem lép be az Arafa völgyébe annak érvénytelen a zarándoklata. Tehát, nagyon fontos az óvatosság. Ha nem csoporttal, hanem saját magunk utazunk, mindenképpen kérdezzük meg az ott dolgozó önkénteseket, illetve segítőköt, és bizonyosodjunk meg róla, hogy az Arafa határain belül töltjük el ezt a napot. ⁹⁶ A völgy közepén található az irgalom hegye (dzsabal ar-rahma), amelyre a zarándokok felmásznak és fohászkodnak, bár ez nem ajánlatos, mivel a Próféta úgy fohászkodott, hogy az irgalom hegye közte és a Kába között volt.

96. Az Arafa határai magas és jó látható, feliratos oszlopokkal meg vannak jelölve. Ezeken a határokon belül az egész völgyben lehet tartózkodni. Lásd As-Salmán, (2000): 184-185.

2. Az Arafa völgyében való állás ideje (zamán al-vukúf)

A szunna szerint a Próféta ﷺ dzulhiddzsa hónap 9. napján a dzuhr és asr imát összevonva és rövidítve imádkozta Nemira mecsetében, majd kuthbát tartott az ott tartózkodóknak. Ez után kezdte el az állást, és napnyugtáig tartózkodott Arafa völgyében. Aki azonban valamilyen oknál fogva lekési ezt az időszakot, az állást elvégezheti az áldozás napjának (dulhidzsdzsa hónap 10. napja) hajnalhasadásáig. Ebben a vallástudósok többsége egyetért.

Előírás azoknak, akik lekésik a vukúf idejét

Mind a négy vallási iskola vezetője egyetért abban, hogy az Arafa völgyben való megállás, a zarándoklat pillérei közül az egyik legfontosabb, azaz egy muszlim zarándoklata nem tekinthető elfogadottnak e szertartás elvégzése nélkül. Tehát aki úgy kési le a vukúfot, hogy mire ráhajnalodik dzulhiddzsa havának 10. napja, és még nem állt Arafa völgyében, annak zarándoklata umrává válik. Tehát csak az umra szándékával folytathatja a körbejárást (taváf), a Szafá és a Marva között járást (szaij), azután pedig le kell borotválnia, vagy rövidre vágatnia a haját. Később be kell pótolnia a zarándoklatot, például a következő évben. Ez csak akkor szükséges, ha valaki nem szabott feltételt a szándék kinyilvánításánál (istirát).

Az Arafa völgyében való állásra való képesség

A vukúf teljesítésének nagyon fontos feltétele az, hogy a zarándok szellemileg képes legyen az Isten szolgálatára, imádatára, a hozzá való fohászkodásra. Az Arafa napja az a nap, amikor az a feladatunk, hogy átgondoljuk egész addigi életünket, végig gondoljuk, milyen hibákat és bűnöket követtünk el, azokat megbánjuk, és kérjük Isten bocsánatát és irgalmát. Ugyanakkor azt is végig kell gondolnunk, hogy mit tervezünk a jövőre,

hogyan szeretnénk jó irányban változtatni életünkön, milyen célokat szeretnénk megvalósítani. Ehhez pedig Isten segítségét kell kérnünk.

A vukúf szükséges kötelezettségei (vázdsib)

Az Arafa völgyében való megállásnak csak egy szükséges köteleossége van, az pedig, hogy ott töltsük a napot déltől napnyugtáig. Aki ezt megtette, annak elfogadható a zarándoklata, ha Isten akarja.

Aki nem tölti ott ezt a teljes időszakot, annak állása vallási szempontból a következő megítélés alá esik:

1. Aki az Arafa határait naplemente előtt elhagyja, annak áldozattal kell kiváltania ezt a kötelezettséget, amelyet elmulasztott.
2. Aki valamilyen szükséges ok miatt elhagyja Arafa területét, de még naplemente előtt visszatér, és ott marad addig, amíg le nem ment a nap, nem tartozik megváltással.
3. Aki valamilyen rajta kívül álló ok miatt elkésik és csak arra képes, hogy éjszaka teljesítse a vukúfot, ez nem érvényteleníti a zarándoklatot. Vagyis elfogadható az éjszakai megállás, mivel a Próféta ﷺ ezt mondta a fent említett hadíszban.
4. Tisztátalan állapotban⁹⁷ is elfogadott a vukúf és a tisztaság (at-tahára) nem feltétele (sart) a teljesítésnek.

A vukúf ajánlott (szunna) cselekedetei

Az Arafa völgyében való megállásnak sok szunnája van:

97. Ide értendők a következő tisztátlanságot okozó tényezők: menstruáció, gyermekágyi állapotban lévők stb.

1. Kedvelt cselekedet (mustahabb) megmosakodni (vudut végezni) Namiránál, a vukúf szándékával.
2. Egy időben, összevonva és rövidítve imádkozzuk a déli (adz-dzuhr), illetve a délutáni (al-asr) imát.
3. Prófétai hagyomány, hogy az imavezető (imám) vagy helyettese tartson beszédet (kutba) a zarándokokhoz, tegye világossá számukra a zarándoklat lépéseinek és elrendelésének fontosságát, illetve világítson rá azokra a dolgokra amelyek a legfontosabbak a muszlimok számára.
4. Csak az összevont és rövidített dzuhr és aszr ima után lépünk be Arafa területére.
5. Miután elvégeztük az imát, igyekezzünk teljesíteni a vukúfot, hogy minél többet tudjunk ott fohászkodni.
6. Legyünk mentesek a tisztátlan dolgoktól (igyekezzünk fenntartani, illetve minél előbb megújítani a tisztaság (tahára) állapotát. Ez nem feltétel a vukúfhoz, de ettől teljesebb lesz.
7. A Kibla irányába fordulva fohászkodjunk.
8. Úgy teljesítsük a vukúfot, hogy a figyelmünk minden felesleges gondolattól mentes legyen, és csak a túlvilági és az evilági javakért mondott fohászok, a bűnbocsánatkérés, és az Allah iránt érzett félelem kösse le gondolatainkat.
9. Ha fáradtság vagy gyengeség akadályozna bennünket az Istenimádatban, vagy nem vagyunk képesek az állásra, akkor leülhetünk és úgy is fohászkozhatunk Allahhoz. A legfontosabb a szándék tisztasága (an-nijja).
10. Próbáljunk azon a helyen állni, ahol a Próféta ﷺ is állt.
11. Törekedjünk arra, hogy ezen a napon, a telbijából, a fohászokból, bűnbocsánat kéresemből és Korán olvasásból annyit teljesítsünk, amennyit csak tudunk. A fohásznál emeljük fel kezeinket és kérjünk Allahtól, ugyanis ezen a napon minden fohász meghallgattatik. De ilyenkor a fo-

- hász után az arc, illetve a test áttörlése a kezekkel helytelen cselekedet, mert a Próféta ﷺ nem tett így.
12. Ezen a napon igyekezzünk minél több jó cselekedetet véghezvinni. Például intsük az embereket (zarándoktársainkat) a jóra, és tiltsuk el őket a rossz cselekedetektől. Adakozzunk a szegényeknek és legyünk figyelmesek társainkkal.
13. Ha bírjuk, fohászkodjunk a napon állva (ne álljunk sátor, vagy fa vagy ernyő árnyékába). Aki ezt nem tudja megtenni, az várja meg a naplemente közeli időszakot, amikor a napsütés már nem annyira erős, és legalább ekkor fohászkodjon a szabadban állva, ha tud.
14. Amr ibn Suájbtól maradt fenn, hogy a Próféta ﷺ azt mondta: „A legjobb fohász Arafa napján, és a legjobb amit mondtam, és amit a próféták előttem is mondtak ezen napon: lá iláha ill Alláh, vahdahu lá seríke le, lehul-mulku ve lehul-hamdu ve huva álá kulli sejín kadir. (Nincs jogosan imádható isten kivéve Allah, nincsen néki társa, Ővé az uralom és Őt illeti a hála és a dicsőség, és Ő mindenre képes.)⁹⁸

Az Arafából való kivonulás

Dzulhiddzsa 9-én, naplemente után induljunk el Arafa területéről, hogy időben elvégezhessük a következő zarándoklatiszertartást Muzdalifában. Nyugodtság, higgadság és béke érvényesüljön kivonulásunkban. Allah iránti mély testi és lelki alázatot érezvén, parancsának engedelmeskedve úgy kell elhagynunk Arafa völgyét, hogy véletlenül se okozzunk sérelmet vagy bántalmat zarándoktársainknak. Mindenkinek az legyen a célja, hogy minél könnyebben és épségben érkezzen meg Muzdalifába. Ezen a napon a muszlim testvériség alapgondolatá-

98. Hadísz szahíh Tirmidi

nak kell uralkodnia rajtunk, hogy ami magunknak kedves, ugyanazt kívánjuk muszlim testvéreinknek is. Magával ragadó látvány, amikor zarándokok milliói kiözönlenek ebből az óriási völgyből, és közös cél által hajtva egy irányba tartanak, hogy Allah akaratának engedelmeskedjenek.

Sajnos, vannak olyan zarándokok, akik még naplemente előtt elhagyják Arafa völgyét. Ez több okból is helytelen. Ezek közül a leglényegesebbek, hogy így nem követik a Próféta ﷺ szunnáját. Ha nem mennek vissza naplemente előtt Arafa területére, akkor áldozattal kell megváltaniuk hibás cselekedetüket. Ráadásul ezzel a tettükkel így más zarándokoknak is kellemetlenséget okozhatnak.

Vannak olyan zarándokok is, akik naplemente után nagy sietséggel akarják elhagyni Arafát, ami szintén nem helyes, mert ezzel saját magukban és másokban is kárt okozhatnak. E helyett sokkal inkább vigyáznunk kell egymásra, és nagy türelmet tanúsítani az egész zarándoklat ideje alatt. Sok zarándok gyalog teszi meg ezt a távot, miközben ismételtetik a talbiját, amely a hitbuzgóságukat tükrözi.

Éjszakázás Muzdalifában (al-mabít bi-Muzdalifa)

A Muzdalifában töltött éjszaka jelentése, illetve értelme

Muzdalifa két hegy közötti helység, amely Arafa völgye és Miná között körülbelül félúton fekszik. Mind a három helység a Haram része. Arafa napja után a dzulhiddzsa 9-e és dzulhiddzsa 10-e közötti éjszakát itt töltjük el. dzulhiddzsa 10-e hajnalán még itt imádkozzuk a hajnali imát (szalát al-fadzsr) és aztán még napfelkelte előtt a Muhasszar völgyön keresztül tovább megyünk Mínába. A Muzdalifa jelentése: „az a hely, amely közel van, vagyis közel álló”. Más nevei közül „al-mas-ar

al-harám” és „dzsam-a” is ismert. A dzsam nevet pedig azért kapta, mert emberek gyűlnek össze benne, vagy azért mert a zarándokok itt egyesítve (dzsam-a) imádkozzák a naplementei (al-maghrib) és az esti imát (al-isá).⁹⁹

Muzdalifa melyik részén kell eltölteni az éjszakát?

Muzdalifa bármelyik részén eltölthetjük az éjszakát, de feltétlenül ügyeljünk arra, hogy ne az úton vagy annak szélén tegyük ezt, mivel ezzel zavarnánk a többi zarándokot és balesetveszélyes is.

Maga a hely egyébként egy kietlen kősvatag, amelyet azonban ma már keresztül-kasul behálózna a közlekedéshez nélkülözhetetlen utak. A zarándokok tisztálkodásához és szükségleteinek elvégzésére mosdóhelyek és toalettek állnak rendelkezésre.

Általában a gyakorlat az, hogy a zarándokok takarókat és hálózsákokat hoznak ide magukkal, és az autók miatti jelentős zaj, illetve más kényelmetlenségek (hideg, zsúfoltság, stb.) ellenére megpróbálják végigaludni az éjszakát, és csak a reggeli ima után indulnak tovább.

Ki mentesül a Muzdalifában való éjszaka eltöltése alól?

Muzdalifában való éjszaka eltöltésétől mentes az az ember, aki vallásilag elfogadható ok miatt nem tudott időben odaérni. Mentesül az a zarándok is, aki az ünnep éjszakáján betegsége miatt elhagyta Muzdalifát s elment orvoshoz, de nem tért vissza. Tehát az, aki vallásilag elfogadható ok miatt nem jelent meg Muzdalifában, vagy nem töltötte ott az éjszakának legalább első felét, azt nem terheli semmiféle vétség és jó lesz a zarándoklata. Aki viszont úgy hagyja el a zarándoklat e szer-

99. At-Tajjár, (1994): 95.

tartását, hogy nem volt rá indoka, köteles áldozattal kiváltani a mulasztást.

Muzdalifában az éjszaka eltöltésének ideje

Vallástudósok többségének véleménye szerint Muzdalifa ideje rögtön azután megkezdődik, miután az Arafa völgyét elhagyva belépünk oda. A legjobb, ha a szunna szerint mindenki ott marad egészen hajnalhasadásig (fadzsr). Az idősek, betegek, nők és kísérőik azonban még hajnal előtt elindulhatnak, ha félnek a nagy tömeg okozta nehézségektől. A legtöbb tudós ezen a véleményen van.

A Muzdalifa előírása

A vallástudósok többsége és a négy iskola (medheb) előjárója azon a véleményen van, hogy Muzdalifában való éjszaka eltöltése fontos, szükséges kötelezettség (vádzsib) és aki ezt elmulasztja, annak ki kell ezt váltania állatáldozattal (fidja).¹⁰⁰

Muzdalifa éjszakájának szunna szerinti előírásai

A Muzdalifában éjszakázásnak több szunnája van, amelyek a következők:

1. Muzdalifába való megérkezésünk után imádkozzuk lerövidítve és összevonva a naplementi (al-magrib) és az esti imát (al-isá). Ezt megérkezésünk után végezzük el.
2. Minél hamarabb próbáljunk meg elaludni, hogy mind testileg, mind lelkileg kipihenhessük magunkat. Ez nagyon fontos a következő napi (dzulhiddzsa 10. napja) szertartások teljesítéséhez. Ha nem tudnánk elaludni, ne zavarjuk társainkat, a hangos, felesleges és haszontalan beszéddel.

100. At-Tajjár, (1994): 96.

3. A hajnalhasadási imát (al-fadzsr) minél előbb, az imaidő elején végezzük el, és aztán az elindulásig minden időnket Allah dicsőítésének, az iránta való fohászkodásnak, a telbija ismételtetésének szenteljük.
4. Muzdalifából elindulás előtt gyűjtsünk össze hét darab kavicsot, hogy az áldozat napján (dzulhiddzsa 10.) azokkal dobhassuk meg a dzsamrat al-Akabát. A dzulhiddzsa 11-13. napján a dobásokhoz Mínából gyűjtsük össze a kavicsokat. Egyébként a kavicsok összegyűjtése bárhol elfogadott.
5. Még a nap teljes felkelte előtt hagyjuk el Muzdalifát. Nyugodtan és békességben haladjunk a Mínában lévő kavicsdobó helyhez (dzsamratul-Akaba), miközben hangosan ismételtetjük a telbiját.
6. Miután elérjük a Muhasszir völgyét¹⁰¹, a Próféta ﷺ példáját követve, gyors léptekkel haladjunk át rajta, míg el nem érjük Mínát.

A Muzdalifában való megállás előírásának bölcsessége

Miután lenyugszik az Arafa napja, Muzdalifa felé indulunk, hogy ott töltsük az éjszakát addig, amíg felvirrad az áldozat napja (jaúm an-nahr) és a masar al-Harámnál emlegetjük Urunkat, hogy hálásan megköszönjük neki azt a kegyet és ál-

101. al-Muhasszir: Ez egy völgy, amely elválasztja Muzdalifát, Mínától.

Ez volt a helyszíne a Próféta ﷺ születése előtti híres „elefántos emberek” történetének (Lásd Korán 105. szúra). Isten haragja lesújtott azokra, akik földdé akarták egyenlővé tenni Kábát. Tehát, ezért hívják muhasszirnek (a fáraszt szóból eredő helyiségnév), mert az elefántok elfárasztattak ebben a völgyben, és nem értek Mekkáig. Abraha hadvezér, aki a nagy elefántos hadsereget vezette, nagy kínszenvedés közepette pusztult el. Lásd Ibn Qajjim: Zád, II/ 236

dást, amellyel megajándékozott bennünket. A Korán így említi Muzdalifa e reggelét:

Ha elvonultatok az Arafától, emlékezzetek meg Allahról a „másár al-harám”-nál!¹⁰² Emlékezzetek meg Róla, amiért [az igaz útra] vezetett benneteket, holott előtte a tévelygők közé tartoztatok! (A tehén 2:198)

Ezen a helyen állva, fohászkodunk, megemlékezünk Allahról, és megköszönjük neki mindazt a kegyet, amellyel ellátott bennünket. Megköszönjük Neki, hogy segített, hogy könnyűvé és kényelmessé tette a haddzs legfontosabb pillérének (jaúm Arafá) teljesítését, és mély alázattal kérjük, hogy segítsen a hátralévő zarándoklati pillérek teljesítésében is, mint az „ünnep napja” (jaúm al-íd), és a tasrík (dzulhiddzsa 11-13.) napjait. Kérjük, hogy fogadja el tőlünk a zarándoklatunkat és a fohászainkat.

Az áldozás napjának (dzulhiddzsa 10-én) teendői

Az áldozás napján négy dolgot kell elvégeznünk. Ezek a következő sorrendben követik egymást:

1. a kavicsok dobása (ramíj al-dzsamarát)
2. az áldozati állat levágása (nahr al-hadijj)
3. a fej leborotválása (halk ar-rász)
4. a Sértetlen Ház (al-Bejt al-Atík) látogatása

Haddzs tamattut vagy haddzs al-kiránt végzőkre vonatkozik az említett sorrend. A haddzs al-ifrádot végzőnek azonnal a kavicsdobás elvégzése után kell leborotváztatnia vagy rövidre

102. Mekka közelében lévő helységek, amelyet a zarándokoknak meg kell látogatniuk.

vágatnia a haját, mivel nem kell áldozati állatot levágnia. Erre vonatkozóan a következő hagyomány a bizonyíték:

Anasz ibn Málík hagyományozza: „a Próféta ﷺ az áldozás napján, elvégezte a dzsamratul-Akaba megdobását, azután visszament Minába, a szálláshelyére és levágta az áldozati állatot. Ezt követően odahívta a fodrászt, s rámutatott a fejére. A fodrász leborotválta a fejének jobb oldalát. Ezután a Próféta ﷺ azt mondta neki: „borotvárd le a másik oldalát is!” és Ő azt is leborotválta...”¹⁰³

A haj leborotválása az ihrám viselésének végét jelenti és nyomatékosítja. Nem más ez, mint a Próféta ﷺ szunnájának és példájának követése. Isten küldötte ﷺ is az Ő parancsára engedelmeskedve borotváltatta le fejét és ezt parancsolta a társainak is.

A borotválást követően felkészülünk a Sértetlen Ház (al-Bejt al-Atik) látogatására, hogy elvégezzük a taváf al-ifádát, és ezzel teljesítsük a dzulhiddzsa 10-én kötelező szertartásokat.

A kavicsok dobása (ramíj al-dzsamarát)

A kavicsok dobásának jelentése és eredete

A ramíj szó a ramá igéből származik, melynek jelentése: dobás. A dzsimár pedig a dzsamra többesszáma, amely kavicsot, kavicsdobó helyet vagy izzó parazsat jelent. Azért nevezik a kavicsdobó helyet dzsamarának, mivel a kis kavicsok gyűlnek össze benne. A dzsamarából, amelyekbe a zarándokok kavicsokat dobnak, három van:

1. Dzsamratul-Akaba, vagy az Akaba kavicsdobó hely. Ez a legnagyobb dzsamra, és Mína Mekka felőli végén található. Ezt a kavicsdobó helyet csak a dzulhidzsdzsa hónap

103. Lásd szahíh Muszlim, IV/ 367.

10. napján hívják dzsamaratul-Aqabának. Dzulhiddzsa hónap 11-13. napjaiban al-dzsamaratul-Kubrának azaz „a legnagyobb kavicsdobó helynek” nevezik.
2. Al-dzsamaratul-vusztá, a középső kavicsdobó hely. Ez Míná irányából, az Akaba kavicsdobó hely előtt található.
3. Al-dzsamaratusz-szugrá vagy al-dzsamaratul-úlá, Az első vagy a legkisebb kavicsdobó hely. Ez van a legközelebb Mínához.

Miután Ábrahám ﷺ elkészült a Ház (Káaba) felépítésével, Allah leküldte Gábielt ﷺ, hogy megmutassa Ábrahámnak ﷺ a zarándoklat összes szertartását.¹⁰⁴ Eközben Mínában háromszor jelent meg a sátán Ábrahámnak ﷺ, és Gábiel ﷺ mindhárom alkalommal azt mondta: „Dobd meg őt kavicssal.” Ábrahám ﷺ pedig megdobta. Zarándokként kavicsdobásunkkal mi is ezt a hagyományt követjük, ahogy azt a Próféta ﷺ is tette búcsú zarándoklata alkalmával.

Fontos megértenünk, hogy a kódobásunk nem valódi harc a sátánnal, hanem csak kifejezése annak, hogy kizárólag Allahnak engedelmeskedünk, az Ő utasításait és az Ő Prófétáját ﷺ követjük, ellenállunk a sátán kísértésének, megtagadjuk a követését. A kavicsdobáskor a takbírral megemlékezünk Allahról, majd utána félrevonulva hozzá fohászkodunk és bűnbocsánatot kérünk Tőle.

A kavicsdobás kötelezettségének bizonyítéka

A Koránban nem található részletezés a kavicsdobásra, de a hadísban olvashatók hivatkozások.¹⁰⁵ A legtöbb vallástudós, közülük a négy iskola (medheb) imámja is azon a véleményen

104. Feth Al-Bári Ibn Hádzsár

105. Lásd szahíh Muszlim, IV/264.

van, hogy a ramíj al-dzsamarát szükséges kötelezettség (vázdsib). Ezen állításukat a prófétai hagyományokból (szunna), és megegyezésből (al-idzsmá) vett bizonyítékokkal támasztják alá.

A szunna bizonyítéka Dzsábir hosszú hagyományából származik, amelyben a következő részlet olvasható: „...a Próféta ﷺ megérkezett a dzsamrához, és megdobta azt hét kavicssal, és minden egyes kavics eldobásánál Alláhu Akbart (takbír) kiáltott...”

Vallástudósok azon a véleményen vannak, hogy aki a fent említettek alapján, teljesen vagy részben elhagyja a kavicsdobás kötelezettségének teljesítését, áldozatot kell ellenében fizetnie (egy áldozati állat levágása).

A dzulhiddzsa 10. napján dzsamratul-Akaba megdobásával kezdjük, ha megtehetjük.

A dobás (ar-ramí) elvégzésének módja és száma

Dzulhiddzsa hónap 10-én csak a legnagyobb kavicsdobó helyet (dzsamratul-Akaba) kell megdobnunk. Ehhez a hét kavicsot lehetőség szerint Muzdalifában gyűjtsük össze, még az onnan való elindulás előtt. Ajánlatos több mint hetet összeszedni belőlük, hogy ha esetleg elveszik közülük valamelyik, akkor legyen tartalék.

Az oszlopok alapja körül egy-egy több méter átmérőjű medence (marmá) található, tulajdonképpen ide kell bedobni a kavicsot. Vagyis a cél nem az oszlopok megdobása, hanem az, hogy a kavics a medencébe essen. Ha az eldobott kis kő beleesik a gyűjtőmedencébe, akkor vallásilag jó a dobás. Mint minden más cselekvésnél, itt is a szándék számít. Aki tudomása szerint jó irányba és tiszta szándékkal dobja el a kavicsokat, annak elfogadtatik a cselekedete akkor is, ha a kő beleesik a medencébe, de esetleg kigurul.

A kavicsdobás a zárándoklat legveszélyesebb része. Mivel a dulhidzsdzsa 10. napján viszonylag sok szertartást kell el-

végeznie a zarándokoknak, amelyek közül a dzsamratul-Akaba megdobása csak az első, mindenki siet elvégezni azt. A több millió zarándok a nappali időszakban próbálja meg teljesíteni kötelezettségét. Ez azonban hatalmas zsúfoltsággal jár, ami komoly balesetekhez, adott esetben halálesetekhez is vezet.

A kődobást két szinten is elvégezhetjük. A „földszinten”, az oszlopok alapjainál lévő medencébe lehet beledobni a kavicsokat. A második szint tulajdonképpen egy széles híd, amelyet az alsó szint fölé emeltek, éppen a zsúfoltság csökkentése érdekében. A hídról csak az oszlopok csúcsa látszik ki, e körül a felső szinten is van egy medence, amelyből a bedobott kavics leesik a földszinten lévő gyűjtőmedencébe.

Lehet dobni a földszintről, és lehet a felső szintről is, mindkettő megengedett. Azonban jobb úgy elvégezni a ramít, ahogyan azt a Próféta ﷺ tette. Annál is inkább, mert a híd két oldala zárt, így nagyobb tumultus alakul ki, mint a földszinti részen. E szertartás teljesítése során fordul elő, hogy zarándokok tucatjai életveszélyes állapotba kerülhetnek, aminek leggyakoribb oka a figyelmetlenség és a zarándoklat szertartásai iránti tudatlanság. Egyes zarándokok azt hiszik, hogy a sátánt kövezik meg. E miatt, felgerjedő indulatokkal nem csak kavicsokat, hanem annál nagyobb köveket és más tárgyakat is dobnak, amely tovább fokozza a veszélyt. Sokan nem törődnek – legtöbb esetben képtelenek törődni – egymással, hiszen a több százezer zarándok hatalmas tömeget hoz létre.

A dobásnál az a legjobb, ha úgy állunk szemben a dzsamrát jelölő oszlopokkal, hogy közben Míná a jobb, Mekka pedig a bal oldalunkra essen.

A dzsamratul-Akabához való megérkezés után hagyjuk abba a telbija ismételtetését. Helyette minden egyes kő eldobásakor mondjunk takbírt.

7. ábra: Az Akaba kavicsdobó hely megdobása

Hét darabnál se kevesebb, se több kavicsot ne dobjunk! Ha kevesebb kavicsunk van mint hét, mert például elveszítettük, kiesett a kezünkből, stb., akkor egészítsük azt ki Mínában összeszedett kavicsokkal.

Kavicsdobás az Akaba kavicsdobó helynél

A kavicsok eldobását nem csak dzulhiddzsa hónap 10. napján kell elvégezni, hanem a tasrík napjaiban is. A tasrík szó az aj-jám at-tasrík elnevezésből ered. Ennek jelentése: „a hús szárításának napjai”. A név onnan ered, hogy a régi időkben, mikor a zarándokok feláldozták az állataikat, a sok hússal nem tudtak mit kezdeni. Mivel nem volt se hűtőszekrényük, se jegük, a húst a napon megszáritották, így tartósították. A tasrík név dzulhiddzsa hónap 11-13. napjait jelöli.

A tasrík napjaiban mind a három dzsamarát hét-hét kavicsal kell megdobnunk. Nem kötelező a dobásokat mindhárom napon elvégezni. A Korán¹⁰⁶ szerint aki siet, annak két nap, aki viszont tovább tud maradni, annak három nap szükséges ezt megtennie.

A tasrík napjaiban eldobandó köveket Miná területén ajánlatos összegyűjteni. Mivel a tasrík napjaiban mind a három dzsamarát meg kell dobni, ezért a dobásokhoz szükséges kavicsok száma: $7 \text{ kavics} \times 3 \text{ dzsamra} \times 3 \text{ nap} = 63 \text{ darab}$.

Az elsőként megdobandó legkisebb dzsamrát (dzsamratuszszugrá) a völgy bejáratától a legmesszebb esik, vagyis ez van a legtávolabb Mekkától, és a legközelebb Mínához. A tasrík napjainak minden napján dobjuk meg hét darab kavicsal, és minden egyes kavics dobásakor fennhangon Alláhu Akbart mondván. Ezt követően álljunk távolabb a dzsamrától, forduljunk a Kibla felé az oszloptól jobbra (az oszlop a bal oldalunkon legyen), és fohászkodjunk bármilyen evilági és túlvilági jóért.

A középső dzsamra (dzsamratul-vuszta) megdobása a legkisebb dzsamra után következik. Ezt is hétszer dobjuk meg egy-egy kavicsal, mindegyiknél takbírt mondván. Miután ez megtörtént, álljunk a dzsamrától távolabb, annak bal oldalára (úgy, hogy az a jobb oldalunkra essen), és a Kibla irányába fordulva fohászkodjunk bármilyen evilági vagy túlvilági kegyért. (Lásd. 8. ábra)

106. A tehén 2:203

8. ábra. A tasrík napjai alatti kavicsdobás módja

A legnagyobb dzsamra (dzsamratul-kubra) megdobása a középső dzsamra után következik. Ez van legközelebb Mekkához. Ezt is hétszer dobjuk meg egy-egy kavicssal, mindegyiknél takbírt mondvá, azzal a különbséggel, hogy ezután nem kell fohászzkodnunk.

A fent említett sorrendet betartva (mindig a legkisebb kavicsdobó helynél kezdjük a dobásokat, a középső dzsamránál folytassuk, és a legnagyobbval fejezzük be). Ha a tömeg miatt nehezen jutunk a kavicsdobó hely közelébe, akármelyik oldaláról bedobhatjuk a kavicsokat a medencékbe.

A dobás (ramí) elvégzésének időpontja

A vallástudósok véleménye szerint a dzsamratul-Akaba dobásának ideje az áldozat napjának napfelkelte után kezdődik, és egészen napnyugtáig tart, de jobb, ha a dobást délelőtt végezzük el, követve ezzel a Próféta ﷺ útmutatását.

A tasrík napjaiban, a dobások ideje délben kezdődik, és egészen napnyugtáig tart. Ez időszak előtt nem szabad megkezdni a dzsamarat dobását. Gyakran felmerül az a kérdés, hogy

vajon az áldozás napján (ja'um an-nahr) és a tasrík napjai alatt szabad-e éjszaka elvégezni a dobásokat? A vallástudósok szerint ez megengedett. Sejk Mohammed al-Uthejmín ezzel kapcsolatosan a következőt mondja: „... Az ember számára legjobb, ha nappal végzi el a ramít, de ha idősebb, beteg vagy tart a nagy tömegtől, akkor nem gond, ha éjszaka dobja meg a dzsamarátot. Ez azért van, mert a Próféta ﷺ meghatározta a kavicsdobás kezdetének idejét, de nem határozta meg a végét...”¹⁰⁷

A kavicsdobás (ramí) elvégzésének feltételei

Ahhoz, hogy a dzsamarát megdobása (ramij al-dzsamarát) teljes értékű legyen, a következő feltételeket kell betartanunk:

1. Azzal a szándékkal menjünk a völgybe, hogy elvégezzük a dobásokat.
2. Minden dzsamarát hét kis kavicssal dobjunk meg.
3. A kis kavicsokat egyenként dobjuk el. Ha egyszerre eldobjuk az összeset, vagy egy alkalommal kettőt vagy hármat, akkor az csak egy dobásnak számít. Tehát hétszer dobunk, minden alkalommal egy-egy kövecskét.
4. Saját kezűleg végezzük el a kavicsok dobását, ha képesek vagyunk rá.
5. A dobáshoz csakis kis kavicsokat használjunk. Nem szabad nagyobb kővel, papuccsal, agyaggal, vassal stb. megdobni a dzsamarátot. Ez a cselekvés nemcsak az előírás szerint tilos, de sérülést és kárt okozhat a többi zarándokban is. Azok a zarándokok, akik nincsenek igazán tisztában e szertartás jelentésével, gyakran azt hiszik, hogy maga a sátán van velük szemben, és ettől dühbe jönnek, illetve nem törődve mások testi épségével, próbálják minél

107. Lásd at-Tajjár, (1994): 100.

erősebben odadobni a kavicsot, gyakran nagyobb méretű köveket, esernyőket, használati tárgyakat. Ezt mellőzni kell, mivel komoly veszélyt vonz maga után.

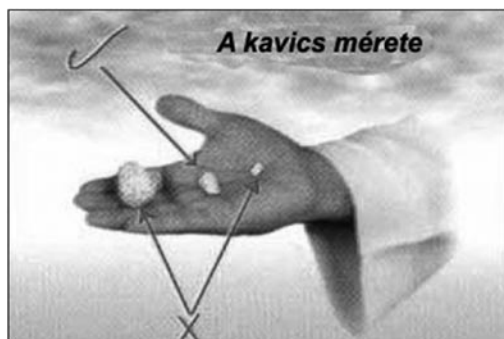
6. Az oszlop körüli medencébe kell bedobni a köveket.
7. Ügyeljünk a dzsamarák sorrendjére, vagyis, kezdjük a legkisebbel (asz-szugrá), aztán a középső (al-vusztá) és végül a legnagyobb (al-Akba) következzen. Ha egy vagy két nappal lekéssük a ramít, akkor a napok sorrendjét figyelembe véve pótoljuk be azt, úgy, hogy miután elértünk a kisebbtől a legnagyobb oszlophoz, forduljunk vissza, és a legkisebb dzsamaranál kezdjük bepótolni az adott napi mulasztást.

A kavicsdobás elvégzésének szunna szerinti előírásai

A kavicsdobás szunna szerinti előírásai a következők:

1. A feláldozás napján ajánlatos a kavicsdobást Minába érkezés után elsőként elvégezni.
2. A tasrík napjaiban a kavicsdobást a nap delelése után kell megkezdeni.
3. A hét kavics egyenkénti eldobása legyen folyamatos, ne tartsunk szünetet vallásilag elfogadható ok nélkül.
4. A három dzsamarát megdobása legyen folyamatos, ne tartsunk szünetet vallásilag elfogadható ok nélkül.
5. Próbáljunk meg annyira közel kerülni a medencéhez, hogy a kavicsokat bele tudjuk dobni, és hogy még véletlenül se egy másik zarándok fejét vagy testét találjuk el.
6. A legkisebb és a középső dzsamra megdobása után a Kibla irányába fordulva meg kell állni és fohászkodni Allahhoz. A legnagyobb (dzsamratul-Kubra) után viszont nem kell fohászkodni. Nincs meghatározott fohász a kavicsdobások alatt. Mindenki azért fohászkodik, amit az evilági és a túlvilági javakból szeretne.

7. Ha megtehetjük, akkor jobb kézzel dobjuk el a kavicsot.
8. A kavicsok ne legyenek tisztátalanok (itt olyan szennyeződésről van szó, amely az iszlámban a nagy tisztátlanságot jelzi, azaz ürülék, vér stb.).
9. A kavicsok ne legyenek se túl nagyok, se túl kicsik. Körülbelül akkorák legyenek, mint egy csicseriborsó szem (alhumusz). Lásd. 9. Ábra.
10. Ne dobjunk azzal a kaviccsal, amivel már előtte dobtak.

9. ábra: A dobásnál használatos kavics mérete

A kavicsdobást végző helyettesítésének előírása

Megengedett a kiskorú kísérőjének, hogy elvégezze helyette a dobásokat, abban az esetben, ha félti őt a tömegtől. Ugyanez vonatkozik az elvégzésére képtelen (idős, gyenge, beteg, terhes vagy vallásilag elfogadott ok miatt erre alkalmatlan) személyre is, feltéve, hogy az mást hatalmaz fel maga helyett e szertartás teljesítésére. Ennek az a feltétele, hogy a megbízott ugyanabban az évben zárandoklatot végző személy legyen. Helytelen olyan emberre bízni a feladatot, aki nem zárandok. A megbízottnak először saját részére kell dobnia hét kavicsot, csak azután a megbízója helyett.

Az áldozati állat (al-hadijj)

A hadiij jelentése

A hadiij jelentése: olyan legelő, lábas jószág (teve, tehén, birka) feláldozása, amelyet a zarándoklatot vagy az umrát teljesítő személy Allahért feláldoz, hogy közelebb kerülhessen Hozzá”.

Az áldozás fajtái (anvâa al-hadijj)

1. Önkéntes áldozás (hadî at-tatajju)

Minden zarándok részéről önként elvégezhető szorgalmi cselekedet, amelyben feláldoz egy állatot anélkül, hogy ez megköveteltetett volna tőle. Ennek teljesítése kedvelt cselekedetnek számít, mivel a Próféta ﷺ is ugyanezt tette a búcsúzarándoklaton. Ő száz tevét áldozott fel. A vallástudósok megegyeznek abban, hogy aki a zarándoklat vagy az umra teljesítésének szándékával utazik Mekkába, ajánlatos számára, hogy áldozzon fel ott egy állatot. A húsból ő maga is ehet, a többit pedig adja a Harámban lévő szegényeknek. Allah a Koránban ezzel kapcsolatosan a következőt mondja:

Az áldozati tevék feláldozása, amelyet kijelöltünk számotokra, a zarándoklat szertartásai közé tartozik. Haszon van ebben számotokra, tehát említsetek Allah nevét, amikor három lábon feláldozásra készen állnak. És amikor holtan ledőlnek oldalukra, egyetek belőlük, és adjatok enni annak, aki bár szegény, de nem kér, és annak, aki rászorul, és alázatosan kér! (A zarándoklat 22:36)

2. A szükséges kötelezettség (hadî vâdzsib)

Annak számára szükséges, akik haddzs tamattut és haddzs kiránt végeztek. Ezzel fejezik ki köszönetüket Allahnak, Aki képességet és könnyebbséget adott ahhoz,

hogy egy utazás alatt elvégezhatték a két szertartást, azaz az umrát és a zarándoklatot, anélkül, hogy hazautaztak volna. Erről a Korán következő ájája tanúskodik:

Ha azonban biztonságban vagytok, akkor, aki elvégzi az umrát [és az ihrám tilalmai alól való mentesülést élvezi] a zarándoklat kezdetéig, annak, lehetőség szerint áldozati állatot kell (köszönetként) levágnia. (A tehén 2:196)

3. Számonkért áldozás (fidja vagy dzsabr)

Annak számára kell elvégezni, akik elhagytak valamilyen szükséges kötelezettséget a zarándoklat szertartásainak teljesítése közben, vagy nem tartottak be valamilyen tilalmat a zarándoklat alatti tilalmak közül. Ezzel jövát teszi a hibát, illetve kipótolja a hiányt. Allah a Koránban a következőt mondja:

Végezzétek el a zarándoklatot és az umrát Allahért! Ám ha akadályoztatva lennétek, akkor, lehetőség szerint, [vágjatok le] áldozati állatot [megváltásként]. Ne vágjátok le a hajatokat addig, míg az áldozati állat el nem éri áldozó helyét, de ha valaki közületek beteg, vagy fájlalja a fejbőrét [annak ez szabad], de váltságdíjjal tartozik: böjt, adomány, vagy áldozat formájában.

(A tehén 2:196)

4. Fogadalmi áldozás (hadí an-nadzr)

Kötelező annak számára, aki fogadalmat tett, hogy állatot fog vágni Allahhoz való közeledés gyanánt, és azt a Harámban lévő szegények között osztja szét. Aki ilyen fogadalmat tesz, annak a teljesítés kötelezővé válik. Allah erről azt mondja a Koránban:

Aztán vessenek véget az elhanyagolt állapotuknak (az ihrám tilalmainak), teljesítsék fogadalmaikat és végezzék el a körbejárást a Káaba körül. (A zarándoklat 22:29)

Ami az áldozat első és a második fajtáját illeti, abból a zarándok is lehet, a többi pedig a szegényeknek, illetve rászorultaknak kell adnia. (lásd A zarándoklat 22:36). A harmadik és a negyedik fajta áldozat húsból nem lehet a zarándok. Ezek húsát a Harám területén lévő szegényeknek kell odaadni.

Az áldozati állatok levágásának ideje és helye

Az áldozati állatok levágásának ideje, az áldozás napjának felkelte után kezdődik, de a kavicsok eldobása (ramij dzsamarátul Akaba) után ajánlatos annak elvégzése. Tehát az ideje dzulhiddzsa 10. napjának napfelkeltétől kezdődik és dzulhiddzsa 13. napjának naplementéig tart, vagyis az áldozati állatok levágásának ideje négy nap. Ami az állatok levágásának helyszínét illeti, a szunna előírása szerint a legjobb hely a Miná területe, de a Harám területén bárhol el lehet végezni. Ajánlatos, hogy az állatot saját kezűleg vágjuk le, de ha helyettesít bennünket valaki, vagy valakit megbízunk ennek elvégzésére, nem követünk el vétéséget. Erre az a bizonyíték, hogy a Próféta ﷺ az áldozati állatok egy részét saját kezével vágta le, és a hátralévók levágásával Alít bízta meg, s azt mondta: „Ezen a helyen áldoztam fel az áldozati állatokat, és egész Miná területe áldozó hely.”¹⁰⁸

A gyakorlatban a zarándokok rendkívül magas száma miatt ma ritkán végzik saját maguk a vágást, az a kimondottan erre a célra kialakított nagykapacitású mészárszéken zajlik. A zarándokok a megfelelő helyen befizethetik az áldozati állat árát, amiről elismervényt kapnak. A több millió levágott állat húsát

108. Lásd szahíh Muszlim, IV/ 265-266. o.

azonnal feldolgozzák, mélyhűtik, és adományként eljuttatják a világ éhezõ muszlimai részére.

Az áldozati állat levágásának helyes módszere

Ajánlatos, hogy az áldozati állat levágásakor Allah nevét emlegessék (bismillah), és a Kibla irányába fordítva legyen levágva. A teve levágása három lábon állva történjen, úgy hogy a bal lábát megkötik, a tehén, illetve a birka levágása viszont az oldalára fektetve történjen. El kell vágni az áldozat ütõerét és hagyni, hogy kifolyjon az összes vére.

Az áldozás helye az áldozat napja teendõi sorrendjében

Dzulhiddzsa hónap 10. napján, miután befejeztük a kavicsok dobását, ajánlatos levágni az áldozati állatot. Minden fajta áldozat ideje a kavicsok eldobása után és a haj leborotválása vagy rövidre vágása előtt van. Tehát az áldozat napjának (jaûm an nahr) négy cselekedete közül az áldozati jószág levágása a második. A szunna szerinti helyes sorrend a következõ¹⁰⁹:

1. Kavicsok dobása (dzsamratul-Akaba)
2. Áldozati állat levágása
3. Haj leborotválása
4. A Káaba körüljárása (Tavaf al-ifáda vagy tavaf al-haddzs)

Ha valaki nem tartja be a sorrendet, az sem követ el hibát. Erre bizonyíték az a hiteles hadisz, amely Abdullah ibn Umartól maradt fent: egy zarándok ment a Prófétahoz ﷺ, és azt mondta neki: „Áldozati állatot vágtam a kavicsok dobása előtt. A Próféta ﷺ azt válaszolta: „Nem baj.” Egy másik zarándok azt mondta: „Leborotváltam a hajam az áldozás előtt.” A Próféta ﷺ azt vá-

109. Lásd at-Tajjár, (1994): 110.

laszolta: „Nem probléma.” Abdullah ibn Umar még azt mondta: ’És azon a napon (dzulhiddzsa 10.) bármit kérdeztek tőle a sorrenddel kapcsolatban, azt válaszolta: „Csináljátok, nem probléma.”¹¹⁰

Az áldozati állat levágásának feltételei

A következő szempontoknak kell megfelelnie az áldozati állatnak:

1. Lábasjóság (bahímat al-anám) legyen (például: teve, tehén, kecske vagy birka).
2. Egészséges legyen, ne legyen benne semmiféle hiba. Ne legyen sovány vagy beteg. Ne legyen vak, illetve egyszemű sem, illetve ne sántítson egyik lábára sem.
3. Az áldozati teve öt éves, a tehén két éves, a kecske egy éves és a birka hat hónapos korú legyen.

A haj leborotválása vagy rövidre vágása

A halk és a takszír jelentése és annak előírása

A halk szó jelentése: borotvával az egész haj leborotválása. A takszír szó jelentése: a haj hosszából való levágás, ollóval, hajnyíró géppel stb.

Vallástudósok többsége megegyezik abban, hogy a haj leborotválása vagy rövidre vágása imádság (nuszuk), amellyel a zarándok az Istent szolgálja. Imám Sáfíi véleménye szerint a haj leborotválása (halk) egy a zarándoklat pillérei közül.¹¹¹

A többi három vallási iskola vezetője – Abú Hanífa, Málik és

110. Lásd szahíh Bukhári, és Imám Ahmed Musznadja

111. Lásd at-Tajjár, (1994): 103.

Ahmad – szerint a halk és a takszír szükséges kötelezettség (vádzsib), és elhagyása esetén áldozatot kell hozni. A bizonyíték, amellyel érvelnek a következő Korán ája:

... Bizony, be fogtok lépni a Tilalmas mecsetbe, ha Allah úgy akarja, biztonságban, (egyese) leborotvált fejjel, (mások) rövidre vágott hajjal, félelem nélkül. (A győzelem 48:27)

Ibn Abbász a következőt mondta: „amikor a Próféta ﷺ megérkezett Mekkába, megparancsolta a társainak, hogy járják körbe a Káabat és végezzék el a Szafá és a Marva hegyei között járást, borotválják le, vagy rövidítsék meg hajukat, aztán vegyék le az ihrámot.”

Dzsábir hosszú hagyományában a következő áll: „...a Próféta ﷺ megparancsolta a társainak, hogy változtassák azt (a haddzsot) át umrává és végezzék el a Káaba körbejárását, a Szafá és a Marva hegyei között járást, aztán vágják rövidre hajukat, és mentsék fel magukat (az ihrám tilalmai alól)...”¹¹²

Vallástudósok véleménye szerint a haj leborotválása jobb és ajánlatosabb, mint a haj rövidre vágása. Ez csak a haddzs tamattut végző számára van másként, ugyanis neki az umra elvégzése után csak keveset kell levágnia a hajából, és a haj leborotválását a haddzs végére kell hagynia. A vallástudósok, abban is egyetértenek, hogy a haj leborotválása csak a férfiakat érinti, ami pedig a nőket illeti, nekik nem szabad leborotválniuk a hajukat, csak keveset kell levágniuk a hajukból (körülből egy ujjbegynyit a végéből).

112. A fent említett mindkét hadisz szahíh (hiteles) és ezeket Muszlim és Bukhári egyaránt lejegyezte (muttafak alejhi).

A haj leborotválásának ideje és helyszíne

A haj leborotválásának ideje az áldozás napjaival (dzulhiddzsa havának 10-13. napja) esnek egybe. Tehát megengedett késleltetése az áldozás utolsó napjáig. Ha az utolsó napot is elkési, – Hanafijja szerint – állatáldozatra kötelezett. Ami a haj levágását vagy annak leborotválását illeti, Abú Hanífa szerint, az a Harám területén kell, hogy legyen. Sáfií ezzel kapcsolatosan azt mondja, hogy a halk vagy takszír nincs korlátozva a Harám területére, de jobb, ha ezt Mínában végzik el. Ha ezt Harám területén kívül teszi meg, akkor nem követett el vétséget, de addig nem veheti le az ihrámot, ameddig nem végzi el a haj leborotválását.

A zarándoklati körbejárás (taváf al-ifáda)

A zarándoklati körbejárást (taváf al-ifáda) az áldozat napjának Autolsó tennivalója. Szunna szerint a kavicsdobás, az áldozati állat levágása és a haj leborotválása, illetve rövidítése után mentesülünk az ihrám tilalmainak egy része alól. Ezt az ihrám tilalmi alól való első, illetve kis mentesülésnek (at-tahallul al-avval) nevezik. Ezt követően ajánlott, hogy fürödjünk és tisztálkodjunk meg (guszl), illatosítsuk be magunkat és vegyük fel a legszebb ruhánkat, majd menjünk a Tilalmas Mecsetbe, hogy elvégezzük a Káaba körbejárását. Ezt a zarándoklat körbejárásának (taváf al-haddzs vagy taváf al-ifáda) nevezik.

A taváf al-ifáda a zarándoklat pillérei közül az egyik, nem hagyható el és nem váltható meg áldozattal, ezért mindenképpen pótolni kell, ha elmaradt volna. Aki ezt nem teszi meg, annak nem teljes a zarándoklata, ezen a véleményen van a legtöbb tudós. Erre bizonyíték mind a Korán, mind a szunna. A Koránban „A zarándoklat” szúra 29. ájája egyértelműen a taváf al-ifádara mutat, amikor elrendeli a Káaba körbejárását:

Aztán vessenek véget elhanyagolt állapotuknak (az ihrám tilalmainak), teljesítsék fogadalmaikat és végezzék el a körbejárást a Káaba körül. (A zarándoklat 22:27-29)

A szunnában egy szahíh hagyomány szerint, amelyet Bukhári és Muszlim egyaránt feljegyzett: „A hívők anyja Szafijja együtt zarándokolt a Prófétával ﷺ, és eközben megérkezett a havi vérzése (menstruáció). A Próféta ﷺ azt kérdezte: Vajon (a feleségem) itt marasztal bennünket? Mire ők (a társak) azt felelték, már elvégezte a tavaf al-ifádat. Erre a Próféta ﷺ azt mondta: akkor nem baj, tehát mehetünk tovább”.

A körbejárás befejezése után végezzünk két meghajlásnyi (raka) imát Ábrahám állásának helye (makám Ibráhím) mögött. Az első rakában a Korán nyitó szúra (al-fátiha) után, a 109. „A hitetlenek” szúrárt (al-káfirún) és a második rakában pedig az al-fátiha után a 112. „Az őszinte hit” szúrárt (al-iklász) kell elmondani.

Ezután aki umrától elválasztott zarándoklatot (haddzs tamatut) végez, az végezze el a Szafá és a Marva között járást is (szaíj). A kárin és a mufrid (a zarándoklattal egybevont umrát, vagy csak zarándoklatot végzők) számára a szaíj csak akkor kötelező, ha a tavaf al-kudúm alkalmával ezt nem végezte el. Ezután mentesülünk az ihrám minden tilalma alól (második vagy nagy mentesülés), és ezután már csak a tasrík napjainak teendői következnek.

A tasrík éjszakáinak eltöltése Mínában

A mínai éjszakázás rendelete és bölcsessége

Három vallási iskola szerint, a tasrík napjainak éjszakáit Mínában¹¹³ eltölteni szükséges kötelezettség (vádzsib). Aki bármilyen ok nélkül elhagyja ennek teljesítését, annak megváltást kell ellenében fizetnie, attól függetlenül, hogy az összes éjszakát kihagyta vagy csak egyet közülük. A Próféta ﷺ is Mínában töltötte a tasrík éjszakáit. A Hanafijja iskola szerint ez szunna és ha valaki nem teljesíti, annak nem kell megváltást adnia.

Ha a zarándokok sietnek is, legalább a dzulhiddzsa hónap 11. és 12. éjszakáját töltsék Mínában. Ha viszont van idejük, akkor jobb ott tölteni a 13. éjszakát is.

Az éjszakák Mínában való eltöltésének értelme

Allah meghatározta a Mínában töltendő éjszakák számát a tasrík napjaiban. Ilyenkor a zarándokok ezen a helyen gyűlnek össze, az ott tartózkodásuk pedig az Egyistenhit egyik jele. Amikor a zarándoklat főbb pilléreinek teljesítése utáni éjszakákat Mínában töltjük, lelkünket az öröm járja át, és beszélgetéseink társainkkal az Allahba vetet hitet erősítik bennünk. Érdekes és értékes információkat kapunk és adunk arról, hogy

113. Míná egy sátorváros, ahol sátrak tízezrei állnak egész évben, hogy a zarándoklat idején befogadják a zarándokokat. Régen minden évben sok zarándok vesztette itt életét, mivel felgyulladtak a sátrak (például főzéshez használt tűz következtében stb.). Azonban amióta a szaúdi állam tűz és hőálló anyagból újraépítette az összes sátor, nem történnek hasonló balesetek. Ezek az új sátrak légkondicionáltak és jól szellőzőek. Minden egyes sátorban körülbelül 10-15 zarándok fér el kényelmesen. A föld szőnyeggel van takarva, amely alatt homokot terítettek el, így kényelmes ágyként funkcionál.

szerte a világban hogyan élünk, milyen nehézségekkel nézünk szembe, és milyen kegyekkel lát el minket Allah. A megosztott vallási és hétköznapi tapasztalatok által nő egymás iránti szeretetünk, és az iszlám közösség erőssége.

A ZARÁNDOKLAT ELVÉGZÉSÉNEK ÖSSZEFOGLALÁSA

(Az indulásától a hazatérésig)

Mit tegyünk az utazás előtt?

1. Határozzuk el a zarándoklat elvégzésének szándékát, csak Allah tetszését keresve, a Neki való engedelmességért, hívására válaszolva, nem pedig egy cím (háddzsi) megszerzéséért, magamutogatás végett, vagy azért, hogy az emberek vallásosnak tartsanak minket.
2. Kérjük Allah segítségét abban, hogy segítsen megvalósítani utazásunkat, adjon számunkra türelmet, kitartást a nehézségekkel szemben.
3. Igyekezzünk, hogy zarándoklatunk olyan legyen, mint ahogy a Próféta ﷺ is végezte, ügyeljünk, hogy ne a helytelen szóbeszédet, téves hagyományokat kövessük.
4. Szerezzünk megfelelő és kielégítő mennyiségű ismeretet az utazáshoz, illetve alaposan tanuljuk meg a zarándoklat lépéseinek teljesítéséhez szükséges szertartások előírt részeit, és azok rendeleteit.
5. Próbáljunk meg jó jellemmel rendelkező, hívő zarándoktársat találni.
6. Tiszta úton szerzett jövedelemből fedezzük a zarándoklat költségeit.
7. Családunkat, hittestvéreinket és barátainkat buzdítsuk istenfélelemre és jótettekre, és kérjük meg őket, hogy fohászkodjanak értünk.
8. Készítsük el végrendeletünket, és egyenlítsük ki tartozásainkat.

Mit tegyünk az utazás alatt?

1. Ha hárman vagy többen vagyunk, válasszunk egy vezetőt (emírt) magunk közül, mert ez szunna.
2. Az időt mindig, telbijával, Allahról való megemlékezéssel, fohással és Korán recitálással töltsük, nem pedig viccelődéssel, felesleges beszéddel, nevetgéléssel, stb.

Mit tegyünk a míkátnál?

1. Ha repülön utazunk, és nem vagyunk benne biztosak, hogy mikor kell pontosan felölteni az ihrám ruhát, akkor inkább jóval előtte vegyük fel az ihrámot azért, hogy biztosak legyünk abban, hogy nem léptük át a míkátot úgy, hogy nem voltunk ihrám állapotban.
2. Az ihrámba való belépés előtt ajánlott, hogy tisztálkodás gyanánt vágjuk le a körmeinket, szőrtelenítsük a szemérmes testrészeket, azután fürödjünk meg. A férfiak vágják le bajszukat és illatosítsák be magukat, de csak a testüket, és ne az ihrám ruhát!
3. Ezt követően vegyük fel az ihrám ruhát. Nem baj, ha övet vagy övtáskát használunk, amelybe beletehetjük a legszükségesebb tárgyainkat, például a pénzünket, útleve-lünket, repülőjegyünket stb.
4. Nem baj, ha órát, szemüveget, nagyothalló készüléket viselünk, ezek nem sértik meg az ihrám tilalmát.
5. Ha elérkezett a kötelező ima ideje, akkor előbb azt végezzük el, és csak azután nyilvánítsuk ki az ihrám szándékát. Az ihrámnak nincs külön imája, de a fürdés, illetve a mosakodás után ajánlott a vudu szunnájának szándékával két raka imát végezni, a ruha felvétele után.

A szándékot az ima után nyilvánítsuk ki. A Próféta ﷺ így tette, amikor felvette az ihrámot.

6. Ha az umrától elválasztott zarándoklatot (haddzs tamattu) akarjuk elvégezni, mondjuk: „Lebbejk umra” (Itt vagyok umrát végezni.).

Ha umrával egybevont zarándoklatot szeretnénk végezni, mondjuk: „Lebbejk bihaddzs va umra.” (Itt vagyok umrát és haddzsot végezni.).

Ha pedig umra nélküli haddzsot akarunk végezni, mondjuk: „Lebbejke haddzs.” (Itt vagyok haddzsot végezni.).

7. Mind a három fajta zarándoklat esetén ismételgessük gyakran a telbijnát.

Mit tegyünk miután megérkeztünk a Káabához?

1. Miután megérkeztünk a Tilalmas mecsethez, a jobb lábunkkal lépünk be és fohászkodjunk:

Biszmilláhi vasszalátu vasz-szálámú alá raszúli-Lláhi, Allahumma-gfirlí dzunúbí, vaftah lí ebvábe rahmatik. Aúdzu biLláhil-adzím, va bivadzshihil-karím va biszultánihil-kadím min as-sajtánir-radzsím.

(Allah nevével. Allah dicsérete és békéje legyen Allah küldöttjével. Istenem, bocsásd meg bűneimet és nyisd meg számomra könyörületed kapuját. Menedéket keresek a hatalmas Allahnál, a megkövezett sátán elől.)

2. Ezután menjünk a Káabához, hogy elvégezhessük a taváfot. A körbejárás kezdeteként, ha van rá lehetőségünk, csókoljuk meg a fekete követ. Ha erre nincs lehetőségünk,

akkor próbáljuk megérinteni, és a kezünket csókoljuk meg. Ha a fekete kő érintésére sincs lehetőségünk, akkor elegendő, ha felé fordulva intünk a kezünkkel és Alláhu Akbart mondunk.

3. Ezután kezdjük el a körbejárást úgy, hogy a Káaba, illetve a fekete kő a bal oldalunkon legyen és minden egyes kör kezdete és befejezése a fekete kő irányát jelző vonal legyen. A Káaba körbejárása közben, amikor a Jemeni sarokhoz érünk, ha megtehetjük, érintsük meg a jobb kezünkkel a Házat, de ne csókoljuk meg. Ha nem tudjuk megérinteni, akkor ne tegyünk semmit (ne intsünk, ne mondjunk Alláhu Akbart, stb.). A Jemeni sarok és a fekete kő közötti szakaszon ismételgessük a következő fohászt: „Ó, Urunk! Részesíts minket jóban az evilágon, és részesíts minket jóban a túlvilágon, és óvj meg minket a tűz kínzásától” (Rabbaná átina fiddunja haszanatan va filákhirati haszanatan va kina adzaba-annar)
4. **A férfiak számára ajánlott, hogy:**
 - **Al-iddtibá:** Az első körtől a hetedik körig úgy terítsük magunkra az ihrám ruha felső részét, hogy a bal vállunk be legyen vele takarva, de jobb vállunk maradjon szabadon. Az ihrám ruha közepe jobb hónaljunk alatt legyen, két széle pedig a bal vállunk fölött. Miután elvégeztük mind a hét kört, helyezzük vissza az ihrám felső részét az eredeti állapotába, azaz mindkét vállunkra és mellkasunkra. Ez csak a férfiakra vonatkozik.
 - **Ar-ramal:** Haladjunk gyors és kis léptekkel a körbejárás első három körében. Az ezt követő további négy kört normál léptekkel végezzük. Ez is csak férfiakra vonatkozik.
5. Végezzünk el összesen hét kört a Káaba körül. Minden egyes kör kezdeténél, amikor a fekete kőhöz vagy annak irányát jelző vonalhoz érünk, mondjunk Alláhu Akbart.

6. A Káaba körbejárásának befejezése után menjünk Ábrahám állásának helyéhez, és végezzünk mögötte két meghajlásnyi imát úgy, hogy Ábrahám állásának helye köztünk és a Káaba között legyen. Ha a tömeg miatt nem tudunk az Ábrahám állásának helye mögött imádkozni, akkor a mecsetben bárhol elvégezhetjük az imát.
7. Miután elvégeztük a Káaba körbejárását és az imát, ha tehetjük, menjünk a Zemzem kútjához és igyunk belőle jó sokat.
8. Ezután vegyük az irányt a szaij elvégzésének helye (a Szafá és a Marva hegy közötti terület) felé. Amikor megközelítjük a Szafát, mondjuk:

Innasz-szafá val-marúata min saá irilláh.

Bizony, a Szafá és a Marva Allah [zarándok]helyei közé tartoznak. (A tehén, 2:158)

Aztán menjünk fel a Szafá dombjára, forduljunk a Ház felé. Emeljük fel kezeinket fohászra, és dicsőítsük Istent a következő fohással:

„Lá iláha ill Allah, vahdahú lá seríkeleh, lehul-mulku va lehul-hamdu va huva alá kulli sejn kadír. Lá iláha ill Allah vahdah, andzsaza vaadah, va naszara abdah, va hazamal-ahzába vahdah.”¹¹⁴

(Nincs más jogosan imádható isten, kivéve Allah, nincs néki társa, Övé az uralom, és Őt illeti a hála és a dicsőség, és Ő mindenre képes. Nincs más jogosan imádható

114. Lásd szahíh Muszlim, IV/ 250. o.

isten, kivéve Allah az Egyetlen, teljesítette az ígétét, és győzelemre vitte a szolgáját (a Prófétát ﷺ), és Ő legyőzte a seregeket.)

Ezt követően fohászkodjunk, amiért csak akarunk az evilágon és a túlvilágon. Ezt háromszor ismételjük meg. Ezután jöjjük le a hegyről és menjünk a Marva irányába. Amikor útközben a két zöld oszloppal jelölt szakaszhoz érünk, váltsunk gyors futásra, de vigyázzunk arra, hogy ne érje semmiféle bántódás vagy kellemetlenség a többieket. Amikor a második zöld oszlophoz érünk, váltsunk vissza sima járásra, amíg elérjük a Marvát. Ez csak férfiak számára ajánlott. Menjünk fel a Marvára, és álljunk szembe a Káabával. Emeljük fel ismét a kezeinket és mondjuk ugyanazt, amit a Szafá dombján mondtunk. Itt ért véget az első kör, amelyet még hat kör elvégzése követ, amelyekben ugyanazt kell végrehajtani. A két hegy között járás alatt az Allahról való megemlékezésekből, a Koránból és a fohászokból mondjuk azokat, amelyeket jónak látjuk.

9. Miután befejezték a Szafá és a Marva között járást, a férfiak borotválják le¹¹⁵ vagy vágassák rövidre a hajukat. A haj leborotválása jobb, kivéve ha valaki a haddzs napjaihoz közel végzi el az umrát. Ez esetben az a jobb, ha ekkor csak rövidre vágatja haját és az áldozat napján borotválja le teljesen a haját. A nőknek nem kell se rövidre vágni,

115. Az umrával egybevont zarándoklatot (haddzs al-kirán) végző és kizárólag a zarándoklatot végző (haddzs al-mufrad) személy ne borotválja le a fejét, hanem ennek elvégzését hagyja meg az ihrám ruhával együtt a zarándoklati szertartások elvégzéséig, azaz az áldozat napjáig.

sem leborotválni hajukat, elegendő az, ha egy ujjbegynyi tincset vágnak le a végéből.

Az itatás napjának teendői (Dzuhliddzsa 8.)

1. Ha haddzs at-tamattut végzünk, és az umra után kilépünk az ihrám állapotából, akkor az itatás napján (ja'um at-tarvija)¹¹⁶ a zarándoklat elvégzésének szándékával (lebbejk haddzs – itt vagyok zarándoklatot végezni) még a déli ima előtt vegyük fel az ihrámot azon a helyen, ahol éppen tartózkodunk.
2. Az ihrám ruha felvételénél ugyanúgy járjunk el, ahogyan a míkátnál tettük (például fürdés, körmök levágása, szőrtelenítés stb.)
3. Miután elhatároztuk a zarándoklat elvégzésének szándékát, kezdjük ismétелgetni a telbijját.
4. Rövidítve, de nem összevonva imádkozzuk a déli, délutáni, naplementi, esti és hajnali imát Mínában.

Arafa napjának teendői (Dzuhliddzsa 9.)

1. Miután felkel az Arafa napja, induljunk el Mínából, Arafa völgye felé, és ha megtehetjük, maradjunk Namirában, az Arafa előtti völgyben. Ha erre nincs módunk, akkor menjünk egyenesen az Arafa völgyébe.

116. A tarvija öntözést jelent. Mivel a Próféta idejében Míná, Muzdalifa és Arafa területén nem volt víz, ezért az emberek dzuhliddzsa 8-án mielőtt elindultak volna Mínából, jól megittatták a tevéket, hogy azok a zarándoklatból hátra maradt négy vagy öt napot kibírják víz nélkül.

2. Miután elmúlt dél, összevonva és rövidítve imádkozzuk a déli és a délutáni imát, majd a Káaba felé fordulva annyi időt töltsünk fohászkodással, amennyit csak tudunk, mert ez a nap a zarándoklat legfontosabb napja. Ajánlott, hogy fohászkodást állva, felemelt kezekkel és a Kibla felé fordulva alázattal és istenfélelemmel végezzük.
3. Jobb, ha az „irgalom hegye” (dzsabl ar-rahma) közöttünk és a Káaba között van. Ez nem kötelező. Az egész Arafa völgy alkalmas az állásra, és bárhol eltölthetjük benne ezt a napot.
4. Az Arafa völgyében való állás ideje egészen az áldozat napjának (Dzulhiddzsa 10-e) hajnalhasadásáig tart, tehát ha Arafa napjának nappalán vagy éjjelén akár egy kis időt is ott töltünk, érvényes a zarándoklatunk.
5. Lényeges, hogy megbizonyosodjunk arról, hogy az Arafa völgy határain belül állunk-e vagy sem. Sokan megállnak a völgy alsó részében, amely nem Arafához tartozik, és nem veszik figyelembe a völgy határait jelző táblákat. Így érvénytelenné válik a zarándoklatuk.
6. Arafa napjának nincsenek előírt fohászai, de jobb ha arra törekszünk, hogy a Koránban és a Prófétai hagyományokban leírt fohászokat mondjuk el. Ezen kívül kívánhatunk saját magunknak, családjunknak, barátainknak muszlim testvéreinknek minden evilági és túlvilági jó dolgot.
7. Ha megbizonyosodtunk róla, hogy lement a nap, türelmesen és higgadtan induljunk el Muzdalifába. Miután odaértünk, összevonva és rövidítve imádkozzuk a naplementi, illetve az esti imát, és aztán vacsorázzunk. Ezen az éjszakan ajánlatos minél előbb elaludnunk, mivel a következő napon sok szertartás elvégzése vár ránk. A gyengék, idősek, vagy akik gyermekekkel vannak, nem kell, hogy megvárják a reggelt, éjfél után elhagyhatják Muzdalifát.

8. A reggeli imát első időszakában végezzük el, aztán a Káaba felé fordulva fohászkodjunk, és a nap felkelte előtt induljunk el Mínába. Mielőtt elindulnánk, gyűjtsünk hét kavicsot a dzsamratul-Akaba megdobásához.

Az áldozás napjának teendői (Dzulhiddzsa 10.)

1. Miután megérkeztünk Mínába, az első dolgunk legyen, hogy menjünk el a legnagyobb kavicsdobó helyhez (dzsamratul-Akaba), hogy megdobhassuk azt.
2. Ismételgessük a telbijját addig, amíg meg nem érkezünk a kavicsdobás helyszínére. A kavicsdobásnál már a takbírt (Alláhu Akbar – Allah a legnagyobb!) kell mondanunk.
3. A dzsamratul-Akabát hét kavicsal kell megdobnunk, és minden egyes dobásnál Alláhu akbart kell mondanunk.
4. Ezt követően vágjuk le az áldozati állatot. Ez csak a haddzs tamattut, és a haddzs al-kiránt végzők számára kötelező. A haddzs al-ifrádot végzőnek nem kötelező levágnia áldozati állatot, számára ez csak szorgalmi cselekedet. Ajánlott, hogy együnk az áldozati állatból készült ételből, és a húsból adjunk a szegényeknek és rászorultaknak is.
5. Miután az áldozati állat levágása megtörtént, a férfiak bo-rotválják le a hajukat, vagy vágassák rövidre. Ajánlottabb a haj leborotválása. A nők csak egy keveset vághatnak le a hajukból, egy ujjbegynyi tincset.
6. A kavicsdobás, az áldozati állat levágása és a haj leborotválása, illetve rövidítése után mentesülünk az ihrám tilalmainak egy része alól. Ezt az ihrám tilalmai alól való első, illetve kis mentesülésnek (at-tahallul al-avval) nevezik.¹¹⁷ Ezt követően ajánlott, hogy fürödjünk és tisztálkodjunk meg, illatosítsuk be magunkat és vegyük fel a legszebb

ruhánkat, majd menjünk a Tilalmas Mecsetbe, hogy elvégezzük a Káaba körbejárását. Ezt a zárándoklat körbejárásának (taváf al-haddzs vagy taváf al-ifáda) nevezik.

7. Ezt követően imádkozzunk két meghajlásnyi imát Ábrahám állásának helye mögött. Ha a tömeg miatt nem tudnánk ott imádkozni, akkor az egész mecsetben megtehetjük ezt.
8. Az ima elvégzése után menjünk, és végezzük el a Szafá és a Marva között járást. Ugyanúgy hét kört teljesítsünk, mint ahogy azt az umra alkalmával tettük. Ez a mutamatti (umrától elválasztott zárándoklatot végző) részére érvényes. A kárin és a mufrid (umrával egybevont zárándoklatot, vagy csak zárándoklatot végző) részére csak akkor kötelező, ha ezt nem végezte el a tavaf al-kudúm alkalmával.
9. A járás elvégzése után teljes mértékben mentesülünk az ihrám tilalmai alól. Ezt második vagy nagy mentesülésnek (at-tahallul attání) nevezik, és ezután már megengedett a házasság folytatása is.
10. Az áldozat napjának négy elvégzendő cselekedetét a következő sorrendben ajánlatos teljesíteni:
 - a kavics dobása
 - az áldozati állat levágása
 - a haj leborotválása vagy rövidre vágása
 - búcsú körbejárás elvégzése.

-
117. Az első vagy kis mentesülés: Engedélyezetté válnak a zárándok számára azok a dolgok, amelyek az ihrám állapota alatt tiltottak voltak részére. Például a testre szabott ruha felvevése, a köröm vágása, illatszer használata, hajlevágása stb. Azonban egy tilalmat, azaz a házasság folytatása, még be kell tartania egészen a Kába körbejárásának elvégzéséig. at-Tajjár, 1994: 110.

A tasrík napnainak teendői (Dzulhiddzsa 11-13.)

1. A dzulhiddzsa hónap 11-13. napjainak éjszakáit Mínában kell eltöltenünk. Ha sietünk, akkor elég, ha csak a 11. és 12. éjszakát töltjük ott.
2. A dzulhiddzsa 11-13. napjain mind a három kavicsdobó helyen dobjunk.
3. A tasrík napjaiban a kavics dobás ideje déltől kezdődik és ezelőtt nem engedélyezett az elvégzése¹¹⁸.
4. A kavicsok dobását a legkisebb kavicsdobó helyen kell kezdenünk, amely legközelebb van Mínához. Úgy kell megközelíteni a dzsamarát, hogy Míná a jobb oldalunkon legyen, Mekka, illetve a Káaba pedig a bal oldalunkon. Dobjuk el egyenként a hét kavicsot, és mondjunk minden egyes kavics eldobásánál Alláhu Akbart. Ügyeljünk arra, hogy mind a hét kavics beleessen a medencébe. Miután megdobtuk a legkisebb dzsamarát, menjünk annak jobb oldalára, és ott fohászkodjunk a Kibla felé fordulva. A Próféta ﷺ így tette, de ezt sok zárándok nem veszi figyelembe vagy nincs tudomása róla. Ezután menjünk a középső kavicsdobó helyhez, és ezt is dobjuk meg hét kaviccsal, minden dobásnál Alláhu Akbart mondva. A dobások után menjünk a kavicsdobó hely bal oldalára, és fohászkodjunk hosszan Allahhoz. Ezután menjünk tovább a következő, nagy dzsamrához (dzsamratul-kubra), és ezt is dobjuk meg hét kaviccsal. Itt a dobások után nem kell megállnunk fohászkodni, mivel a Próféta ﷺ ez után nem állt meg fohászkodni.

118. A tasrík napjaival ellentétben, a feláldozás napján, (dzulhiddzsa 10. napja) a dzsamratul Akaba megdobásának ideje, a napfelkeltétől kezdődik. Lásd szahíh Muszlim, IV/ 361. o.

5. Éjszaka is elvégezhetjük a dzsamarák megdobását, mivel ilyenkor kisebb a tömeg, és ez jelentős könnyebbséget jelent az idősek és a nők számára. Vigyázzunk arra, hogy folyamatos legyen a kavicsok dobása, csak akkor szakítsuk ezt meg, ha erre nyomós okunk van.
6. Betegség, időskori gyengeség vagy terhesség esetében megbízhatunk egy másik zarándokot a ramij feladatának elvégzésével. A megbízott személy saját hét kavicsának eldobása után végezheti el a mi kavicsaink dobását.
7. Miután a dzulhiddzsa hónap 12. vagy 13. napján megdobtuk a dzsamarátot, közvetlen hazautazásunk előtt végezzük el a búcsú körbejárás hét körét. Ezt a taváfot is úgy kell elvégeznünk, ahogyan azt az előző körbejárásoknál tettük. A gyermekágyas és menstruáló nőknek nem kell elvégezniük ezt a körbejárást.
8. Miután a búcsú körbejárás elvégzésével elbúcsúztunk a Káabától, térjünk vissza otthonunkba. Az utat Isten említésével és fohászokkal töltsük el, egészen addig, amíg haza nem érünk.

Hazatérés

A Próféta ﷺ azt parancsolta a zarándokoknak, hogy Mekka elhagyása előtt utolsó cselekedetük a búcsú körbejárás elvégzése legyen. Ezért csak közvetlenül az utazás előtt végezzük el ezt a körbejárást. Miután elköszöntünk Mekkától és a Káabától, minél hamarabb térjünk haza a hozzátartozóinkhoz, mivel ezt a Próféta ﷺ így tanította. Miután hazaértünk, próbáljuk megtartani a zarándoklat alatt szerzett kegyeket. Kerüljük a bűnöket és minden olyan tettet, amely tiltott számunkra. A zarándoklat alatt szerzett hitbéli tapasztalatokat próbáljuk

mindig frissen tartani sok imádsággal és jó tettel. A zarándoklat teljesítése alatt közel kerülünk Allahhoz, és fohászkodnunk kell, hogy ez a közelség megmaradjon a zarándoklat elvégzése után is. Fohászkodnunk kell, hogy Allah fogadja el zarándoklatunkat, és bocsássa meg minden bűnünket, amit elkövetettünk eddigi életünk során. Mindenki annyi jutalmat kap, ahogyan cselekedett. Allah erről így rendelkezik a Koránban:

Ha elvégeztétek a zarándoklat szertartásait, emlékezzetek meg Allahról, ahogyan megemlékeztek szüleitekről, illetve még jobban. Vannak az emberek között olyanok, akik azt mondják: „Urunk! Az evilágon adj nekünk jót!” Ám az ilyen embereknek a túlvilágon nem lesz részük [jutalomban]. Vannak közöttük olyanok is, akik azt mondják: „Urunk! Adj nekünk az evilágon is, és a túlvilágon is jót, és óvj meg minket a Tűz kínzásától!” Mindannyian megkapják részüket [a túlvilágon] a szerint, amit [az evilágon] cselekedtek. Allah gyors a számonkérésben.
(A tehén 2:200-202)

A NŐK ZARÁNDOKLATÁNAK FONTOSABB KÉRDÉSEI

Azok közül, akik nem ismerik (jól) az iszlámot, sokan úgy vélekednek, hogy egy muszlim nőnek nem kötelező vagy nem szabad elvégeznie a zarándoklatot. Ez nem így van: a zarándoklat minden muszlim számára kötelező, aki anyagilag, testileg és szellemileg képes ezt megtenni, legyen akár férfi, akár nő. Ezeken a szempontokon felül a nőknek azonban még egy további feltételt is teljesíteniük kell: egy olyan felnőttkorát elért rokon férfi (mahram) kíséretében szabad csak zarándokolniuk, aki számukra tiltott mint férj. Mahram nélkül nem engedélyezett a nők zarándoklatra utazása. A nő mahramja lehet a férje, az apja, a fia, a testvére, az apai nagybátyja és az anyai nagybátyja, a lánytestvér fia, a fiútestvér fia. Mahram nélkül nem kötelező elvégeznie a haddzsot, még akkor sem, ha rendelkezik megfelelő anyagi fedezettel.

Abú Hurejra hagyományozása szerint a Próféta ﷺ azt mondta: „Nem szabad a nőnek egy éjjel- és egy nappalnyi távolságot (sem) megtennie, ha nincs vele mahram!”. (Szahíh Muszlim)

A négy iskola (medheb) alapítói más és más véleményen vannak a mahram kérdését tekintve. Abú Hanífa és Ibn Hanbal szerint a nő mellett a mahram jelenléte kötelező feltétel a zarándoklat elvégzéséhez. Sáfí és Málík imám szerint viszont ez nem feltétel.

Amennyiben a feleség számára teljesülnek a zarándoklat elvégzésének feltételei, mint például mahram, pénz megléte, egészségi állapot, stb., a férfiak nem akadályozhatják meg őket a haddzs elvégzésében. Ez ugyanis ugyanúgy kötelező számukra is, mint a napi ötszöri ima teljesítése.

A nők zarándoklatának fontosabb kérdései közé tartoznak azok az eltérések, amelyek némi különbséget mutatnak a férfi és a nő ruházata és viselkedése vonatkozásában. Ezek a következők:

1. A nők számára az ihrám állapotában megengedett a testre szabott ruha viselése
2. A körbejárásnál a férfiakkal ellentétben nem kell az első három körben gyors léptekkel haladniuk.
3. Nem kell, hogy fennhangon ismételgessék a telbiját.
4. A nők számára megengedett, hogy lefedjék a fejüket.
5. A nőknek nem kell teljesíteniük az idtibát, mivel el kell, hogy takarják a testüket.
6. A Szafá és a Marva között járás elvégzése során a nőknek nem kell futniuk a két zöld jelzés között.
7. Férfiakkal szemben, a nőknek nem kell leborotvtatniuk vagy rövidre nyíratniuk a hajukat, hanem csak egy ujjbegynyi hosszúságút kell levágni annak végéből.
8. A gyermekágyi és menstruáló nők mentességet élveznek a búcsú körbejárás alól.
9. Tilos a nők arcának eltakarása nikábbal, vagyis olyan lepelletel, amely eltakarja az arcot és csak egy rést hagy szabadon a szemek számára. Az ihrám állapota alatt ezt nem viselhetik a nők. Idegenek előtt azonban el kell takarítaniuk az arcukat a fejükön viselt kendő egy részével.
10. A nőknek ihrám állapotában tilos a kesztyű viselése. Bármilyen ruhát viselhetnek az ihrám állapotában, de az olyan legyen, amely eltakarja azokat a testrészeket, amelyeknek eltakarása kötelező az iszlámban, kivéve az arcot és a két kezét.
11. Azok a nők akik félnek, hogy nem tudják befejezni a zárándoklatot (a havi vérzés megérkezése miatt, vagy olyan terhes nő, aki tart a koraszüléstől, stb.) a szándék kinyilvánításakor élhetnek a feltételszabás (al-istirá) lehetőségével. Ezt részletesebben tárgyalja „A feltételszabás (al-istirá)” című fejezet.

A PRÓFÉTA ﷺ MECSETÉNEK MEGLÁTOGATÁSA

Medína város rövid története

Medína arabul várost jelent. Mielőtt Isten küldötte városának (Medínatu Raszúl-Illáh) hívták volna, neve Jaszrib volt. Mekka után az iszlám második legkegyesebb helye¹¹⁹. Medína, Szaúd-Arábia nyugati, Hidzsáz tartományában, körülbelül 150 kilométerre van a vörös tengertől, közúton körülbelül 450 kilométerre van Mekkától. Az éghajlata kellemes és mivel egy oázisra épült város, bőven van benne víz, mindenféle gyümölcs, és sokféle zöldség megterem benne. A Medínában termett datolya az egyik legkiválóbb fajta az egész Arab félszigeten. Mivel régen a kereskedelmi utak mentén feküdt, innen biztosítottak friss ételt és italt maguknak a karavánok.

622-ben a Próféta ﷺ Mekkából kivándorolt Medínába (hidzsra), és ez az emigráció az iszlám történetének egyik fordulópontja lett. Ez jelentette az első iszlám állam létrejöttét és itt erősödött meg az iszlám. Ettől kezdve hívják Jaszribot, Madínatul Raszúlnak, tehát „a Próféta városának”. A Próféta ﷺ Medínába megérkezésének éve lett a muszlim időszámítás kezdete. Itt épült Mohammed ﷺ életében az első mecset (meszdzsid Kubá), és innen terjedt el az iszlám egész Arábiában, majd az egész világon. A Próféta ﷺ később épített még egy mecsetet, amelynek neve Meszdzsid an-Nabaví. Ez a mecset mai napig megvan, az idők

119. Medina szó szerinti jelentése várost jelent. A fent felsorolt nevein kívül van még egy neve, amelyet a Próféta egy hagyományban mondott. A Próféta azt mondta: „Allah, Medínát tábának nevezte el”. Tába pedig tajjibnek a nőnemű alakja, azaz jó, tiszta. Lásd szahíh Muszlim, IV/ 497

során sokszor bővítették, míg elnyerte a mai formáját és nagyságát. A Próféta ﷺ idejében ez a mecset csak egy imahelyből állt, de a bővítések során a körülötte lévő épületek is mind belekerültek, köztük a Próféta ﷺ és két társának (Abú Bakr és Umar ibn al-Katáb) sírjai is¹²⁰. Ma már annyira kibővítették, hogy a próféta-kori egész Medína város beleférne a mai mecsetbe. Medínai nagy mecsetet a világ egyik legszebb mecsetjei között tartják számon. Körülbelül hárommillió imádkozót képes egyszerre befogadni.

A Próféta ﷺ mecsetének látogatásának előírása

Szunna szerint csak ima elvégzésének szándékával ajánlott a Próféta ﷺ mecsetének látogatása. És e mellett köszöntjük a Prófétát ﷺ és két kortársát. Fő célunk tehát nem a sír látogatása, hanem a mecset és a benne elvégzett ima. Ennek az imának nincs meghatározott ideje.¹²¹ Fontos tudni, hogy a mecset látogatása nem a zarándoklat része¹²². Aki azonban eljön teljesíteni

120. Az iszlám első két kalífája (utód) azaz a Próféta ﷺ halála után konszenzus alapján őket választották utódjának. Abú Bakr volt az első kalífa, aki csak két évet uralkodott (632-634). Umar volt a második kalífa, akinek az uralkodása tíz évig tartott (634-644).

121. Sajnos elterjedt az a nem hiteles, gyenge hagyomány, amely szerint a Próféta azt mondja: „aki meglátogatja a Káabát, de nem látogat meg, az elhanyagolt engem”. Ez így nem igaz.

122. Vannak olyan zarándokok, akik tévesen azt gondolják, hogy a zarándoklatuk akkor ér véget, amikor meglátogatják a Próféta mecsetét (sírját). Ez igen súlyos hiba, mivel a zarándoklatnak, a búcsú körbejárás elvégzésével befejeződik a zarándoklata és ez így teljes. Ezután ajánlott, hogy ellátogasson a Próféta mecsetéhez, de ez már nem a zarándoklat része.

a zarándoklatot, annak jó meglátogatni ezt a mecsetet is, mivel a mecseten belül teljesített imának nagyon magas a jutalma Allahnál. Erről a következő hagyományok tanúskodnak:

1. Abú Hurejra a következőt hallotta a Prófétától mondván: „egy ima az én mecsetemben ezerszer többet ér, mint a máshol (elvégzett) ima, kivéve a Tilalmas mecsetet”¹²³
2. Abú Hurejra hagyományozza, hogy a Próféta ﷺ azt mondta: „A házam és a szószékem közötti hely egy Kert a Paradicsom (al-dzsanna) kertjei közül”.¹²⁴
3. Abú Hurejra hagyományozza, hogy a Próféta ﷺ azt mondta: „Ne tegyetek hosszú utat mecsetekhez, hármat kivéve. Ezek: az én mecsetem, a Tiltott mecset és az Aksza mecset.”¹²⁵

Az utolsó hadisz világos bizonyíték arra, hogy a fent említett három mecseten kívül nem engedélyezett a muszlimok számára, hogy a föld területén lévő bármelyik más mecsetet, hosszú utazás után csak azért látogassák meg, hogy imádkozhassanak benne. Sajnos vannak olyan emberek, akik olyan mecseteket látogatnak, amelyekben sírok vannak. Ez helytelen cselekedet, többféle szempontból is. Ezek közé tartozik, hogy: érvénytelen az ima az ilyen mecsetekben, társításhoz vezet (sirk), stb. Ezért a próféták, az elhunyt jámbor és vallásos emberek mecsetekben lévő sírjainak meglátogatása tilos.

123. Lásd szahíh Muszlim, IV/ 505. o.

124. A Prófétát ott temették el, ahol lakott, vagyis felesége Áisa szobájában. A szobája és a szószéke közötti részt, „raúda” azaz kertnek hívják. Ez a rész fehér szőnyegekkel és fehér színű oszlopokkal tűnik ki a mecset többi része közül. Lásd szahíh Bukhári, IV/ 587. o.

125. Lásd szahíh Muszlim, IV/ 512. o.

A Próféta ﷺ mecsete látogatásának illemei

Amikor megérkezünk a mecsethez, ajánlott, hogy jobb lábbal lépünk be, és mondjuk a következő fohászokat:

Biszmilláhi vasszalátu vasz-szalámú alá raszúli-Lláhi, Allahumma-gfirlí dzunúbí, vaftah lí ebvábe rahmatik. Aúdzu biLláhil-adzím, va bivadzshihil-karím va biszultánihil-kadím min as-sajtánir-radzsím.

(Allah nevével. Allah dicsérete és békéje legyen Allah küldött-jével. Istenem, bocsásd meg bűneimet és nyisd meg számomra könyörületed kapuját. Menedéket keresek a hatalmas Allahnál, a megkövezett sátán elől.)

Ezután imádkozzunk két meghajlásnyi imát a mecset üdvöz-lése céljával. Ezt ajánlatos a Próféta ﷺ volt háza és a szószéke közötti részen, a raúdában elvégezni, mivel e hely tekintélye és kegye szempontjából fontos. Miután elvégeztük az imát, áll-junk illendően a Próféta ﷺ sírjával szemben, köszöntsük őt, azt mondvá: „Ó Próféta, Allah békéje, irgalma és áldása le-
gyen rád. Ó, Allah, légy kegyes Mohammeddel és családjával
úgy, ahogyan kegyes voltál Ábrahámmal. Te igazán dicső és
dicséretreméltó vagy! És áldd meg Mohammedet és családját,
ahogyan megáldottad Ábrahámot. Te igazán dicső és dicséret-
reméltó vagy! Tanúsítom, hogy te Allah igaz küldötte vagy és
tanúsítom, hogy eljuttattad az üzenetet és teljesítetted a hűsé-
gedet (Isten iránt), és jót tanácsoltál az ummának¹²⁶, és har-
coltál Allah útján ahogy kellett, és Allah jutalmazzon téged
a legjobb jutalommal, azért amit az ummáért tettél”.

126. Muszlim közösségnek.

Ezt követően egy kicsit jobbra továbbhaladva köszöntsük Abú Bakrt és kérjük, hogy Isten legyen elégedett vele azért, amit az ummáért tett. Ezután ismét egy kicsit haladjunk tovább, és köszöntsük Umart, és kérjük, hogy Isten legyen elégedett vele azért, amit az ummáért tett. Ezután a Kibla irányába fordulva fohászkodjunk.

Egy muszlim számára nem engedélyezett, hogy Istenhez közelebb kerülésének szándékával megérintse, vagy körbejárja a Próféta ﷺ szobáját (hudzsra), ahol a sírja van. Nem engedélyezett az sem, hogy a Próféta ﷺ sírja felé fordulva fohászkodjon, hanem a Káaba irányába fordulva kell fohászkodni, ugyanis Istenhez nem visz közelebb semmi, kivéve az a cselekedet vagy imádság, amely megengedett. Az istenszolgálatok alapját ugyanis a Korán és a szunna kell adják, és nem a szokások, illetve az egyéni ízlés vagy tetszés.

Ez után ajánlott, hogy látogassuk meg az Uhudi csata¹²⁷ helyszínét és aztán a Kubá mecsetet. A mecsetbe tisztálkodva kell elmenni és imádkozni két meghajlásnyi imát. Hagyomány sze-

127. Uhud egy hegynek a neve, amely Medína városon kívül van. Itt történt iszlám történetében a második csata (626), amelyben a muszlimok vereséget szenvedtek a Mekkaiktól. Ennek az volt az oka, hogy a muszlimok nem tartották be a Próféta ﷺ utasításait, ugyanis Ő egy körülbelül ötven fős fiaszból álló csoportot helyezett az Uhud hegy tetejére, hogy hátulról védhessék a muszlimokat és megparancsolta nekik, hogy történjen bármi, ne hagyják el helyüket. A muszlimok kezdtek felülkerekedni a Mekkaiakon, és a hegyen állók a hadi sánc reményében lejöttek a hegyről, szabadon hagyva ezt az utat a Mekkaiaknak. Khálid ibn el-Valíd a hegyet megkerülve visszatért és hátulról megtámadta a muszlimokat, akik súlyos veszteségeket szenvedtek. A Próféta ﷺ sok társa meghalt és az Ő élete is veszélybe került. Lásd Mubárapúrí, (1995), 405.

rint, aki elvégzi ezt az imát, annyi jutalmat kap Allahtól, mint ha elvégzett volna egy umrát.

A férfiak számára ajánlott, hogy látogassák meg az al-Bakí¹²⁸ temetőt és üdvözljék az ott nyugvókat mondván: „Békesség rátok, e temető muszlim és hívő lakói....”

128. Ebben a temetőben vannak eltemetve a Próféta társai és rokonainak nagy része. Napjainkban egy fal veszi körül a temetőt, de bármikor be lehet menni.

A HADDZS HÁROM FAJTÁJÁNAK ÖSSZEFOGLALÓ TÁBLÁZATA

Szertartás	<i>Tamattu</i>	<i>Kirán</i>	<i>Ifrád</i>
Az <i>ihram</i> felvétele a <i>mikátnál</i>	Igen	Igen	Igen
A szándék kinyilvánítása	A szándék kinyilvánítása csak az <i>umra</i> elvégzésének céljából	A szándék kinyilvánítása a <i>haddzs</i> és az <i>umra</i> elvégzésének céljából	A szándék kinyilvánítása csak a <i>haddzs</i> elvégzésének céljából
Az <i>umra</i> körbejárásának elvégzése (<i>taváf al-umra</i>)	Igen	Nem	Nem
Az <i>umra szaijjának</i> elvégzése	Igen	Nem	Nem
<i>Umra szaij</i> utáni hajlevágás	Igen	Nem	Nem
Az <i>umra</i> után az <i>ihram</i> tilalmi alól való mentesülés	Igen	Nem	Nem
Üdvözlő körbejárás (<i>taváf al-kudúm</i>) elvégzése a <i>haddzsért</i> a dzulhiddzsa 8. napja előtti időszakban	Nem	Igen	Igen (önkéntes)
<i>Szaij</i> teljesítése a <i>haddzsért</i> a dzulhiddzsa 8. napja előtti időszakban	Nem	Igen (ajánlott)	Igen (önkéntes)
A dzulhiddzsa 8. napja.			
Az <i>ihram</i> felvétele azon a helyen, ahol éppen tartózkodik	Igen	A zarándok már az <i>ihram</i> állapotában van	A zarándok már az <i>ihram</i> állapotában van

Szertartás	Tamattu	Kirán	Ifrád
A <i>haddzs</i> szándékának ki- nyilvánítása	Igen	Már korábban megtörtént	Már korábban megtörtént
<i>Mínába</i> vonulás	Igen	Igen	Igen
A dzulhiddzsza 9. napja			
<i>Arafa</i> völgyébe vonulás	Igen	Igen	Igen
<i>Arafa</i> völgyében való állás	Igen	Igen	Igen
A dzulhiddzsza 9. napján a naplemente után			
<i>Muzdalifába</i> való vonulás, az éjszaka ott töltése	Igen	Igen	Igen
A dzulhiddzsza 10. napja			
<i>Mínába</i> való vonulás	Igen	Igen	Igen
A nagy <i>dzsamra</i> megdobása (<i>al-Akaba</i>)	Igen	Igen	Igen
Az áldozati állat levágása (<i>hadijj</i>)	Igen	Igen	Önkéntes csele- kedet, nem kö- telező
A haj rövidre vágása vagy leborotválása	Igen	Igen	Igen
Az <i>ihrám</i> tilalmai alól való első mentesülés	Igen	Igen	Igen
A <i>taváf al-ifáda</i> elvégzése	Igen	Igen	Igen

Szertartás	Tamattu	Kirán	Ifrád
A száíj teljesítése haddzsért	Igen	Igen (csak abban az esetben, ha azt nem végezte el a <i>taváf al-kudúm</i> alkalomával)	Igen (csak abban az esetben, ha azt nem végezte el a <i>taváf al-kudúm</i> alkalomával)
Az <i>ihrám</i> összes tilalma alól való mentesülés	Igen	Igen	Igen
Visszatérés <i>Mínába</i>	Igen	Igen	Igen
A dzulhiddzsa 10-13. napja			
<i>Dzulhiddzsa</i> 11-12. napjainak <i>Mínában</i> való töltése	Igen	Igen	Igen
Dél (<i>zavál</i>) után, mind a három <i>dzsamara</i> megdobása	Igen	Igen	Igen
Éjszakák eltöltése <i>Mínában</i>	Igen	Igen	Igen
<i>Mínában</i> maradni <i>dzulhiddzsa</i> 13. napjáig. (Önkéntes cselekedet)	Igen	Igen	Igen
Dél (<i>zavál</i>) után, mind a három <i>dzsamara</i> megdobása (<i>dzulhiddzsa</i> 13. napja)	Igen	Igen	Igen
Mekkába vonulás	Igen	Igen	Igen
Elvégezni a búcsú körbejárást (<i>taváf al-vadá</i>)	Igen	Igen	Igen

FORRÁSOK

Korán források:

1. A kegyes Korán medínai kiadása
2. Tefszir Ibn Kathir
3. Tefszir Al-Kortubi
4. Attefszir Almujaššar

Hadith források:

1. Szahih Al-Bukhári
2. Szahih Muszlim
3. Fath Albári Ibn Hadzsar
4. Bulúg Almarám Ibn Hadzsar
5. Asszilszilah Asszahiha Al-Albáni
6. Iruá Algali Al-Albáni
7. Miskát Almaszábih Al-Albáni

Szíra (történelmi) források:

1. Arrahik Almakhtum Al-Mubárafkfori
2. Albidája Va Annihája Ibn Kathir
3. Zád-Almaád Ibn Kajm Al-Dzsauziah
4. Tarikh Al-jákúbi
5. Rihla Ibn dzsubair

Fikh források:

1. Al-Haddzs könyve At-Tajjár
2. Dalil alhádzs va almuatamir Ibn Utthejmín
3. Alminházs limurid alhádzs Ibn Utthejmín
4. Fatáuá alhádzs Ibn Báz
5. Almolakhasz alfikhii Al-Fauzán
6. Fikh asz-szunna Asszaid Szábik
7. Tejszir al-allám Ál-Basszám

Eddig megjelent kiadványaink

Kegyes Korán 29-30. rész

A tanúságtétel 1. rész

A tanúságtétel 2. rész – Mohammed ﷺ Isten küldötte

Az ima (és minden, ami vele kapcsolatos)

A szunna és a dzsamáa hittételei

Fedezd fel az Iszlámot!

Csupán egyetlen üzenet

A Paradicsomba vezető út

Tiltott dolgok (amit figyelmen kívül hagynak az emberek)

Amit az iszlámról tudni kell

Nyilvánvaló bizonyítékok

Előkészület alatti könyveink

Kegyes Korán

Al-Bakara és al-Imrán

Iszlám kalauz

Kedves Testvérünk! Istené a gondoskodás, Aki megsegített minket, hogy elkészíthessük ezt a könyvet számokra és minden Magyarországon élő testvérünk számára. Fontos és hiányt pótló összefoglaló ez, mely segítséget adhat azok számára, akik vallásunk egyik fő pillére, a zarándoklat megtétele előtt állnak, valamit azok részére is, akiknek bár még nem adatott meg a mód, hogy elindulhassanak, de lelkükben időben fel szeretnének készülni rá. Emellett azon testvéreink is, akik már voltak zarándoklaton, haszonnal forgathatják e könyvet. Megvizsgálhatják, hogy zarándoklatuk helyesen történt-e, esetleg hol tökéletesíthetik, ha Isten megadja a lehetőséget arra, hogy újra megtegyék azt.

Könyvünk soraiba megpróbáltunk minden lényeges tudnivalót belesűríteni, hogy a zarándoklat alatt felmerülő esetleges kérdésekre testvéreink mindenkor hiteles, a Koránra és a Szunnára hivatkozó, megnyugtató választ lellessenek.

Fontosnak érezzük megemlíteni, hogy azon testvéreink, akik már utazás előtt állnak gondosan, figyelmesen tanulmányozzák át a fejezeteket, és vissza-vissza térve egy témára, ismerjék meg alaposan az ott leírtakat. Így felkészülve, jobban és tökéletesebben válaszolhatnak Isten hívására, és nagyobb eséllyel végezhetik el hibák nélkül a zarándoklatukat – ha Isten megsegíti őket ebben. Könyvünk a zarándoklat alatt is hasznos útítárs lehet, így jó, ha az útra is magukkal viszik kiadványunkat. Ezzel lehetőségük lehet, hogy ott a helyszínen is pontról-pontra átnézzék, ellenőrizzék a tudnivalókat.

Istenhez fohászkodunk, hogy fogadja el munkánkat, tegye hasznossá, és segítse testvéreinket zarándoklatuk helyes elvégzésében.

